

Universitetet
i Stavanger

FAKULTET FOR UTDANNINGSVITENSKAP OG HUMANIORA

MASTEROPPGAVE

Studieprogram: **Master i Historie og
Historiedidaktikk**

Vår-semesteret, 2019

Åpen

Forfatter: **Asbjørn Oddane Gundersen**

(signatur forfatter)

Veileder: **Ketil Knutsen**

Bi-veileder: **Linn Anne Margrethe Normand**

Tittel på masteroppgaven: **Motivene bak symbolene: En pentadisk analyse av endringer i motiver i et utvalg av amerikanske presidents innsettelsestaler fra 1945 til i dag.**

Engelsk tittel: **The motives behind the symbols: A pentadic analysis of the changes in motives in a selection of American Presidential inaugural speeches from 1945 to today.**

Emneord: **Politiske taler, Retorikk, Amerika, Innsettelsestaler, Identifikasjon, Kenneth Burke, Motiver, 1945-2017, Presidentembetet, Dramatisme, Pentadetolkning**

Antall ord: **42 713**
+ vedlegg/annet: **0**

Stavanger, 20. mai 2019
dato/år

Motivene bak symbolene:

En pentadisk analyse av endringer i motiver i et utvalg av amerikanske presidents innsettelsestaler fra 1945 til i dag.

Masteroppgave i historiedidaktikk

av

Asbjørn Oddane Gundersen

Universitetet i Stavanger, våren 2019

Forord:

Arbeidet med masteroppgaven i historiedidaktikk har vært en utfordring, både arbeidsmessig og emosjonelt. Jeg fikk ikke bare muligheten til å studere amerikanske presidenters innsettelsestaler, men også til å undersøke motiver som en måte å fortolke hvordan og hvorfor et samfunn og dets innbyggere forandrer seg.

Hvordan politikere bruker retorikk som en måte å fremskynde publikummet til aksept og samarbeid har lenge vært et tema innen studier av politisk kommunikasjon. Det er dette som også gjør det interessant å studere amerikanske presidenters innsettelsestaler. Hvordan en nyvalgt president bruker retorikk som en måte å samle nasjonen etter en splittende valgkamp er også innenfor mine interesser. Retorikk tar hovedsakelig for seg opptredener og effekten av overtalelse, men likevel legges det ikke mye fokus på motivene som beveger eller former det retoren føler seg påkalt til å si. Jeg ønsker med denne oppgaven å vise hvordan det å studere motiver i innsettelsestaler kan gi oss en helt annen forståelse for politisk kommunikasjon.

Det er en rekke personer jeg ønsker å takke. Jeg ønsker først og fremst å takke min veileder, førsteamanuensis Ketil Knutsen, for hans tilbakemeldinger og kyndige bistand gjennom skrivingen av masteroppgaven. Han har vært tilgjengelig når jeg hadde behov for å drøfte teksten min med han, og har vært til stor hjelp i forbedring av problemstillingen og innholdet. Jeg takker ham spesielt for hans ærlighet i våre veiledningssamtaler.

Jeg ønsker også å takke min bi-veileder, postdoktor Linn Anne Margrethe Normand, for gode råd og for å ha gitt uvurderlige innspill i forhold til hvordan jeg skulle strukturere oppgaven og hvordan jeg kunne formulere teksten på best mulig måte.

I tillegg ønsker jeg å takke min onkel, Tønnes Gundersen, for å ha tatt seg tid til å gjennomføre språkvask av oppgaven og for å ha kommet med gode innspill i slutfasen. Jeg ønsker også å takke min familie og venner for deres støtte og oppmuntring i stunder da jeg virkelig trengte det. Ferden fra planlegging til slutfasen har vært krevende, men jeg uttrykker meg selv fornøyd med læringsutbyttet og erfaringene jeg sitter igjen med.

Asbjørn Oddane Gundersen, Egersund, 20.05.19

Innholdsfortegnelse:

Innholdsfortegnelse	s.1
Kapittel 1: Innledning	s. 3
1.1 Bakgrunn	s.3
1.2 Tema	s.4
1.3 Problemstilling	s.6
1.4 Avgrensning	s.7
1.5 Empiri	s.8
1.6 Metode	s.9
1.6.1 Kenneth Burkes <i>Pentade</i>	s.9
1.7 Disposisjon	s.11
Kapittel 2: Forskningsstatus	s.12
Kapittel 3: Teori og begreper	s.19
3.1 Motiv	s.12
3.2 Kenneth Burke	s.20
3.3 Den nye retorikken	s.21
3.4 Retorikk i amerikanske innsettelsestaler	s.23
3.5 Pentaden som teori og metode	s.25
3.5.1 Aktør	s.27
3.5.2 Scene	s.27
3.5.3 Handling	s.27
3.5.4 Middel	s.28
3.5.5 Hensikt	s.28
3.6 Ratio	s.39
Kapittel 4: Analyse av Innsettelsestalene	s.31
4.1 Harry S. Truman – 20. Januar 1949	s.31
4.1.1 Scene: Verden som delt mellom demokrati og kommunisme	s.32
4.1.2 Aktør: Vet amerikanske folket som demokratiets forsvarer	s.33
4.1.3 Handling: Demokratiets forsvarere forblir trofaste mot landets verdier	s.35
4.1.4 Middel: De demokratiske verdiene	s.36
4.1.5 Hensikt: Proklamasjon av de demokratiske verdiene	s.38
4.1.6 Motiv: Verdenssituasjonen dikterer mottiltakene	s.40
4.2 John F. Kennedy – 20 Januar 1961	s.42
4.2.1 Scene: En ny verdenssituasjon	s.43
4.2.2 Aktør: En ny generasjon med amerikanere	s.44
4.2.3 Handling: Den nye generasjonen innehar nye midler	s.46
4.2.4 Middel: De nyutviklede evnene	s.48
4.2.5 Hensikt: En ny start for å bekjempe menneskehetens felles utfordringer	s.49
4.2.6 Motiv: De nye midlene former den nye generasjonen	s.50
4.3 Ronald Reagan – 20 Januar 1981	s.53
4.3.1 Scene: Det historiske landskapet	s.53
4.3.2 Aktør: Det amerikanske folket som heltene	s.55
4.3.3 Handling: Heltene som skaper og utgjør Amerika	s.57
4.2.4 Middel: Folkets drømmer som ledestjerner	s.58

4.3.5 Hensikt: En nasjonal fornyelse	s.60
4.3.6 Motiv: Den historiske konteksten tilfører aktørenes karaktertrekk	s.61
4.4 George W. Bush – 20 Januar 2005	s.64
4.4.1 Scenen: Verden som delt mellom frihet og tyranni	s.65
4.4.2 Aktør: Det Amerikanske folket som frihetens voktere	s.66
4.4.3 Handling: Frihetens voktere taler på nytt til verden	s.68
4.4.4 Middel: Frihet som våpenet mot tyranni	s.70
4.4.5 Hensikt: Å forsvare frihet for å bekjempe tyranni	s.71
4.4.6 Motiv: Scenen dikterer det aktøren ønsker å oppnå	s.72
4.5 Barack Obama – 20 Januar 2009	s.75
4.5.1 Scene: Den historiske ferden	s.76
4.5.2 Aktør: Det amerikanske folket som de risikovillige	s.77
4.5.3 Handling: De risikovillige fortsetter ferden	s.79
4.5.4 Middel: De risikovilliges prinsipper	s.81
4.5.5 Hensikt: Et nasjonalt løft	s.83
4.5.6 Motiv: Konteksten fremskynder aktørenes fortsettelse av ferden	s.84
4.6 Donald Trump – 20 Januar 2017	s.86
4.6.1 Scene: Innsettelsesdagen som et vendepunkt	s.87
4.6.2 Aktør: Det amerikanske folket som ofrene	s.88
4.6.3 Handling: Makten tilbakeføres til ofrene	s.90
4.6.4 Middel: Den tilbakeførte makten	s.91
4.6.5 Hensikt: Å markere et vendepunkt	s.93
4.6.6 Motiv: Ofrene markerer scenen som et vendepunkt	s.94
Kapittel 5: Drøfting	s.97
Kapittel 6: Konklusjon	s.114
Avslutning	s.117
Utfordringer.....	s.117
Veien videre.....	s.117
Litteraturhenvisning	s.119

Kapittel 1: Innledning

1.1 Bakgrunn

Donald Trumps valgseier i høsten 2016 kom som både et sjokk og en overraskelse. Et typisk spørsmål som stadig ble stilt rundt i de politiske og sosiale kretser var hvordan en kontroversiell skikkelse kunne legitimere seg som leder i det amerikanske samfunnet. Donald Trump markerte sin krasse og ukonvensjonelle retorikk. Han tok til orde for å fengsle sin politiske motstander Hillary Clinton, bygge en mur langs Mexicos grense, drive en hardere økonomisk linje ovenfor Kina og utslette radikal islamisme fra jordas overflate. Retorikken har siden blitt en vesentlig del av hans *image*, men spørsmålet blir også hvilke motiver som ligger i denne kontroversielle bruken av politisk kommunikasjon.

Et samfunn kjennetegnes av en gruppe mennesker med en felles identitet, tro, meninger, kulturell tilhørighet og formål. Likevel er samfunnet ikke noe statisk, og i likhet med tiden som drivkraft endres konseptet og forståelsen rundt samfunnet over tid. Samfunnet er også mangfoldig, både kulturelt og sosial. Derfor kan det oppstå splittelser som følge av uenigheter og uoverensstemmelser. Felles identiteter som binder samfunnets deltakere sammen må stadig omdefineres og konstitueres over tid. Dette uttrykkes ofte nok av politikere som fremskynder sitt publikum til aksept og samarbeid.

Splittelser inntreffer fordi mennesker er født adskilte og eksisterer likeså, men de søker å identifisere seg med andre gjennom språket. Søken etter et fellesskap er en forutsetning for menneskelig kommunikasjon, noe som også forekommer i politisk kommunikasjon der politikere søker tilhørernes gehør for sitt virkelighetssyn¹. Å overbevise en målgruppe forutsetter også at retoren må *relatere* seg med publikumet. Slike relasjoner skjer gjennom identifikasjon, og identifikasjon skjer gjennom retorikk. Identifikasjon konstituerer en følelse av fellesskap med én eller flere personer, saker eller organisasjoner. Dette kan være et resultat av empati, fellesskapsfølelse eller ansvarsfølelse skapt gjennom retorikk.

Etter hvert som samfunnet forandrer seg forandres også våre holdninger. Enhver endring i de sosiale forholdene i samfunnet vil dermed ha mye å si for motivene. Motiv er det vi kan

---

¹ Jackson, Chonticia Y. "The Uses of Rhetoric in Public Relations: Kenneth Burke's Theory of Identification and Consubstantiality", (2013): s. 7.

oppfatte av situasjonen beskrevet i politiske taler eller det inntrykket som kan danne et utgangspunkt. Med andre ord: motivene utgjør drivkreftene bak situasjonen eller den sosiale konteksten som preger en tales retorikk og utforming av innholdet.

Retorikk har blitt et viktig aspekt i det moderne presidentembetet i USA, noe som også gjelder Donald Trumps tilfelle. Amerikanske presidenter eller presidentkandidater er avhengige av politisk kommunikasjon for å mobilisere støtte, fremskynde samarbeid blant tilhørerne og oppnå aksept for sitt virkelighetssyn. Å overbevise det amerikanske folket forutsetter det å forme tilhørernes virkelighetsoppfattelse til å bli mest mulig lik presidentens, spesielt ved begynnelsen av et nytt kapittel. Enhver ny administrasjon innledes med edsavleggelsen etterfulgt med *innsettelsestalen*. Seremonien symboliserer også «en fredelig overføring av embetsmakt», noe som også utgjør selve essensen i skapelsen av et nytt kapittel. En presidents lederskap utføres gjennom ord og her gjelder det å viske ut splittelser innad samfunnet for å forene nasjonen om et felles formål. I denne oppgaven ønsker jeg å undersøke endringene i motivene i innsettelsestalene og undersøke skapelsen av identifikasjoner som en måte å fortolke dette.

1.2 Tema

Forskning om retorikk og politisk kommunikasjon vektlegger hovedsakelig språkbruken av én part for å overbevise andre til å akseptere ett eller flere synspunkter. Retorikk innebærer flere overtalelsesmåter, og ettersom retorikk og overtalelse er uatskillelige - siden enhver definisjon av retorikk inkluderer idéen rundt overtalelse - er de likevel ikke identiske². Overtalelse tar for seg eksistensen av en intensjon i forkant av ens deltagelse før denne deltagelsen handler utover andre passive deltagere som refereres med en teatralisk metafor – et «publikum»³.

Man utlede to definisjoner av ordet «overtalelse»: én part handler utover den andre, og vi antar at det foreligger en *intensjon* i forkant av overtalelseshandlingen. Men dersom vi tenker på et publikum som blir «overtalt» belyser vi *effekten* av overtalelse fordi det refererer til en forandring i den andre partens synspunkt⁴. Man kan også anta at språket forårsaker slike forandringer – siden det er sjeldent i politiske sammenhenger å bli overtalt kun av opptredener.

---

² Charteris-Black, Jonathan. "Politicians and Rhetoric: The persuasive power of metaphor", (2011): 13.

³ Ibid: s. 13.

⁴ Ibid: s. 13.

Bak enhver handling, eller en språkhandling, foreligger det et *motiv*. Motiver forteller oss det som forårsaker en person til å handle på en bestemt måte eller til å utføre en bestemt handling. Intensjoner forteller oss om det som en taler ønsker å oppnå med sin handling, men i motsetning til dette er motiv forklaringen eller bakgrunnen for retorens handling slik den viser seg i den retoriske ytringen. I en retorisk sammenheng vil vi ikke kunne forstå politiske taler som språkhandling uten å forstå motivet. Hva er det som utgjør drivkreftene i talen eller bakgrunnen for den retoriske ytringen?

Fordi overtalelse blir det sentrale i selve intensjonen bak retorikk blir dette likevel ikke den eneste måten å oppnå gehør for ens synspunkter. En retor vil ikke nødvendigvis oppnå gehør gjennom argumentasjon og veltalenhet. Mennesker er født adskilte men søker samhold gjennom kommunikasjon. Det å kunne overlappes splittelser og mane til samarbeid blir selve intensjonen. Retoren bør i dette tilfellet forsøke å nå publikummet ved å *relatere seg* til dem slik at de dermed kan identifisere seg i vedkommendes synspunkter. Gjennom identifikasjon overlappes splittelsene, publikummet føler tilhørighet og retoren oppnår gehør.

Der *overtalelse* står sentralt i «den gamle retorikken», blir *identifikasjon* sentralt i «den nye retorikken». Kenneth Burke fremholder identifikasjon som *en måte mennesker lever i et samfunn*, spesielt siden mennesker er avhengig av daglig kommunikasjon. Identifikasjon blir sentralt i Burkes forståelse av retorikken fordi man kan nemlig kun «overtale et menneske hvis du kan snakke hans språk i tale, gestikk, tonalitet, orden, holdning og *identifisere* dine væremåter med hans»⁵. Etablering av en relasjon mellom taleren og tilhørerne blir sentralt i skapelsen av en *fellesskapsfølelse*. Språket som benyttes i slike retoriske skapelser vil også kunne fortelle oss om motivene i talene.

Skapelse av fellesskapsfølelser må også ta utgangspunkt i de sosiale forholdene som preger et samfunn. Fordi samfunn hele tiden er i forandring betyr det også at identiteter er i endring. Dersom fellesskapsfølelsen ikke lenger er i samsvar med samtidens sosiale forhold forutsetter dette frafall og splittelser. Dette forutsetter også behovet for å skape en ny fellesskapsfølelse med det nye samfunnet tatt i betraktning. En undersøkelse av skapelser av identiteter, som botemiddel for splittelse, blir en måte å studere og fortolke motivene i innsettelsestalen. Ved å gå dypere til verks og studere drivkreftene bak forandringene som finner sted og reflekteres

---

⁵ Kjeldsen, Jens E. «Retorikk i vår tid: En innføring i moderne retorisk teori», (2009): s. 233.

i identitetsskapelsen, blir dette en måte å forstå måten et samfunn og dets innbyggere forandrer seg. Dette kan gi oss en forståelse på hvordan og hvorfor det amerikanske samfunnet forandrer seg, slik det uttrykkes i Trumps inntredelse. Fordi innsettelsestalen markerer en slutt på den avtroppende administrasjonen og en begynnelse på den nye, samt en presidents første utøvelse av lederskap gjennom retorikk, blir det å undersøke skapelsen av identiteter en måte å fortolke motivene.

1.3 Problemstilling

Avhandlingen min har følgende problemstilling: *Hvordan har motivene i de amerikanske presidents innsettelsestaler endret seg siden 1945?*

For å svare på problemstillingen kommer jeg til å ta i bruk Kenneth Burkes teori om retorikk som symbolhandling, identifikasjon og den dramatiske pentaden som en metodologi for å gjennomføre slike undersøkelser. Pentaden anvendes ved å identifisere og måle relasjonene mellom de fem hovedaspektene i en menneskelig handling: handling, aktør, scene, hensikt og middel. Språkbruken i talene vil bli avslørende for motivene i språkhandlingene fordi symboler er påtrykt i språket vi bruker. Motiver og identifikasjoner uttrykkes på en måte som er parallell til den måten et skuespill fremstilles på. På denne måten betraktes vårt språk og handlinger som *symbolske handlinger*. Det er ut ifra slike betraktninger at Burke i *A Grammar of Motives* utvikler *dramatismen* som benyttes til å fortolke menneskelig motivasjon⁶.

Målet her blir å studere endringer i motiver i et utvalg av amerikanske presidents innsettelsestaler fra 1945 til i dag. En måte å studere endringer i motiver blir å undersøke skapelsen av identiteter i innsettelsestalene. Burke definerer mennesker som symbol-brukende vesener som av natur reagerer på *dypere meninger*. For å sitere Kenneth Burke: «der det finnes overtalelse finnes det retorikk og der det finnes retorikk finnes det mening». Dette blir også aktuelt med tanke på hvordan identitetsskapelsen i Donald Trumps retorikk kan indikere en transformasjon av det amerikanske samfunnet og dets innbyggere.

Gjennom retorikk konstitueres identifikasjon. Retorikk innebærer ikke bare veltalenhet eller overtalelse når det er snakk om politisk kommunikasjon. Identifikasjon blir her et viktig

---

⁶ Kjeldsen, Jens E. «Retorikk i vår tid: En innføring i moderne retorisk teori», (2009): 234.

aspekt fordi retoren må relatere seg til måten mennesker lever i et samfunn. Samfunn er mangfoldige og komplekse, og dette understreker viktigheten å forene dem bak et felles mål og fremskynde dem til samarbeid i form av fellesskapsfølelser fremfor splittelser.

1.4 Avgrensning

Denne oppgaven kommer til å bli avgrenset til innsettelsestale fra tidsrommet mellom 1945 til i dag. Det foreligger to grunner til selve avgrensningen: 1) det er i dette tidsrommet hvor amerikanske presidents retorikk virkelig har bredd om seg og gitt opphavet til navnet «det retoriske embetet⁷» og 2) fordi det er i tidsrommet etter andre verdenskrig vi har sett utviklingen av det moderne verdenssamfunnet. Historiske hendelser vil i denne sammenhengen ha mye å si for innholdet med tanke på den stadig forandrede koblingen mellom den historiske konteksten, presidenten og innsettelsestalen.

Den amerikanske offentlige filosofien er *sui generis* («deres eget») og må tolkes i relasjon med den unike konteksten i det amerikanske samfunnet, spesielt etter andre verdenskrig⁸. Man legger merke til en spenning i amerikanske presidents retorikk etter andre verdenskrig, mellom alliansen til den originale ideen om (den eksepsjonelle og heldige) nasjonen – en frihavn midt i en jungel av en verden, slik det var – og den nye ideen om Amerika som en stormakt med oppdraget om å redde verden⁹.

Etterkrigstidens presidentembeter fokuserte hovedsakelig sin oppmerksomhet på nasjonens viktigste anliggender, som f. eks. utenrikspolitikk. Dante Germino påpeker at dette medførte en ny struktur bestående av en *supernasjon-retorikk*: «Retorikken i innsettelsestalene vektla en ny rute for den kvasi-apokalyptiske transformasjonen av verden som en endelig slagmark mot den demoniske kommunismen»¹⁰. To ideer karakteriserte denne retorikken: (1) presidenten avbilder supernasjonen i *manikeistiske*¹¹ termer for «å betrakte ens egen side som legemliggjørelsen av alt det gode og den andre siden som roten av all ondskap»; og ved å benytte denne formen for retorikk, (2) presidenten forvrenger selve meningen rundt det

---

⁷ Rasch, Bjørn Erik (red.). «Amerikansk Politikk», (2008): s. 98.

⁸ Germino, Dante. «The inaugural addresses of American Presidents» (1984): s. 15.

⁹ Ibid: s. 19.

¹⁰ Ryan, Halford (ed.). «The Inaugural Addresses of Twentieth-Century American Presidents, (1993): s. 143.

¹¹ *Manikeisme*: En dualistisk trosforestilling med mystiske, gnostiske og/eller filosofiske trekk.

tvetydige konseptet rundt «frihet» som i sin tur fremstiller verden som delt mellom det gode og det onde¹².

Terrorisme og Amerikas fiender har over tid overtatt fiendebildet i innsettelsestalene som kommunismen tidligere utfylte. Etter den kalde krigens slutt skjedde det en utvikling i de tidligere kommuniststatene; den tredje verden var allerede i ferd med å bli «amerikanisert» på mange områder og verdensomspennende organisasjoner og institusjoner som Verdensbanken, det Internasjonale pengefondet (IMF) og Verdens handelsorganisasjon (WTO) var i stor grad bygd på amerikanske modeller og dominert av USA¹³. Tidsperioden dekker USAs avskjed med isolasjonsdoktrinen før andre verdenskrig til en stadig mer dominerende stormakt i en form av en demokratisk hegemon. For å forbli i rollen som en ledende stormakt må lederne både legitimere og rettferdiggjøre denne oppgaven, spesielt ovenfor det amerikanske folket som stadig må overbevises.

1.5 Empiri

Empirigrunnlaget i denne oppgaven består hovedsakelig av et utvalg av taleutskrifter fra innsettelsesseremoniene fra 1945 til i dag. Utvalget består av innsettelsestalene av Harry S. Truman, John F. Kennedy, Ronald Reagan, George W. Bush, Barack Obama og Donald Trump. Disse skikkelsene utgjør gode eksempler gitt deres kjente retoriske stil i *det retoriske embetet*. Utvalget består av tre taler gitt under den kalde krigen og tre taler gitt nærmere vår egen tid. En annen begrunnelse er av hensyn til *politisk upartiskhet*: utvalget består av innsettelsestaler gitt av tre republikanere og tre demokrater, slik at denne undersøkelsen fremstår mer balansert og objektivt. Taleutskriftene er hentet fra nettsiden *The American Presidency Project*, en frivillig, upartisk nettside som er en ledende kilde for dokumenter assosiert med det amerikanske presidentembetet¹⁴. Nettsiden er også den eneste online-ressursen som har konsolidert, kodet og organiserte databaser som arkiverer presidenters direktiver, dokumenter, partiprogrammer, kandidaters kampanjetaler og skriftlige pressemeldinger.

---

¹² Ryan, Halford (ed.). «The Inaugural Addresses of Twentieth-Century American Presidents, (1993): s. 143.

¹³ Moen, Ole. «USAs Presidenter – fra George Washington til Barack Obama», (2014): s. 34.

¹⁴ Wooley, John & Peters, Gerhard. <http://www.presidency.ucsb.edu> (1999-d.d.) [ONLINE].

1.6 Metode

Oppgaven kommer til å ta for seg en undersøkelse og fortolkning av endringer i motiver i amerikanske presidents innsettelsestaler. Med dette blir det klart at det blir skrevne tekster, i dette tilfellet taleutskrifter, som blir kildene som havner i fokus. Undersøkelse av det skrevne språket i innsettelsestalene blir en måte å finne ut hvilke motiver som står for strukturen. Dette vil også gi oss en pekepinn på drivkreftene bak forandringene i den tiden hvert av disse talene ble holdt i. I denne sammenhengen ønsker jeg å benytte følgende metode i denne undersøkelsen:

1.6.1 Kenneth Burkes *Pentade*

Metoden som blir velegnet til en undersøkelse og fortolkning av motiver i innsettelsestaler er Kenneth Burkes *dramatiske pentade*. En måte å undersøke motivene og identifikasjoner i innsettelsestaler er å betrakte talene som *dramatiske fremstillinger*. Ved å undersøke talene gjennom en pentadisk tolkning havner fem hovedaspekter i fokus: aktør, handling, scene, middel og hensikt. *Penta* betyr fem på gresk, og Burkes pentadiske teori har da også fem elementer. Med andre ord, pentaden blir en manifestasjon av motivene bak handlingene.

Menneskers språkbruk blir avslørende for hvilke motiver som ligger i deres handlinger. En taler må uunngåelig benytte ord. Ord er verbale symboler, og disse verbale symbolene er bærere av talerens holdninger¹⁵. Måten vi uttrykker oss på forteller hvordan vi oppfatter og håndterer en situasjon. Ved å redegjøre for hvordan en president beskriver og fremlegger en situasjon eller en sak, blir vi i stand til å forklare hvordan vedkommende oppfatter konteksten og hvilket motiv som ligger i språkhandlingen med tanke på den aktuelle situasjonen¹⁶.

I dette tilfellet vil motivet i talen fortelle oss hvordan presidenten i sine taler vurderer situasjonen, mens etablering av identifikasjoner forteller oss hvordan vedkommende håndterer dette. Fordi samfunnet i sin tur er dramatisk, kan de fem pentadiske elementene hjelpe oss med å forstå hvordan en president forsøker med sin innsettelsestale å påvirke tilhørernes oppfatning av en sak eller en situasjon¹⁷.

---

¹⁵ Kjeldsen, Jens E. «Retorikk i vår tid – En innføring i moderne retorisk teori», (2009): s. 234.

¹⁶ Ibid: s. 235

¹⁷ Ibid: s. 235

Burkes pentade kan brukes til å fortolke hvordan en taler søker å utforme tilhørernes virkelighetsoppfatning, oppnår aksept for sin løsning, forklarer verdenssituasjonen og samtidig formulerer motiver bak handlingen¹⁸. Det som også kommer til å bli sentralt i denne oppgaven er Burkes teori om *identifikasjon* som «den nye retorikken», der en taler oppnår gehør ved å gjøre seg mer og mer identisk med sine tilhørere.

Likevel betyr det ikke at denne teorien ikke vil by på utfordringer. Kenneth Burke har blitt kritisert for å heller forvanske enn å forenkle, noe som kan resultere i at alt impliserer alt annet, og at alt er mer komplisert enn det det virker¹⁹. Hans verker kan verken oppsummeres til én artikkel eller leses forståelig nok, noe som understreker kritikken om «obscurity in writing». På en annen side handler ikke pentadetolkning om å komme frem til et «rett svar», men heller utvide vår forståelse som ikke nødvendigvis innebærer en reduksjon til den ene eller andre²⁰. Pentadedelene er i seg selv komplekse, sammenvevde og dynamiske. Disse kan også utgjøre en metode som kan tilføye en styrke og verdi til tolkningene. Fremfor alt gir pentadetolkning mulighet til å introdusere oss for flere perspektiver som vi kan forholde oss til i våre tilnærminger mot samfunnet og dets innbyggere.

Bruken av pentaden forutsetter *narrative undersøkelser* for å finne ut hvilke fortellingsstrukturer de ulike pentadiske delene konstituerer. Dette har også vært viktig i å identifisere de pentadiske ratioene og skapelse av identiteter i taleutskriftene. Hvordan folk skaper identiteter eller tar i bruk retorikk blir et eksempel. Innenfor vanlig forskning vil forskeren oftest tolke flere enkelte tekster som han eller hun kopler sammen med annet materiale og bygger sammen til en helhet²¹. Tilnærmingen her blir å bruke pentaden som en form for en *kvalitativ metode* for å undersøke motivene. Undersøkelser av taleutskrifter fra en viss tidsperiode og språkbruk (eller skapelse av identiteter) innenfor et visst tidsrom gir oss innfallsvinkler til tekstens forestillingsverden og dens mentale univers²².

---

¹⁸ Ibid: s. 234.

¹⁹ Knutsen, Ingunn & Knutsen, Ketil. «Retorisk historiedidaktikk – En revurdering av historiedidaktikk i lys av Kenneth Burkes dramatisme», (2017): s. 72.

²⁰ Ibid: s. 72.

²¹ Kjeldstadli, Knut. «Fortida er ikke hva det en gang var – en innføring i historiefaget», (1999): s. 184.

²² Ibid: s. 183.

1.7 Disposisjon

Oppsettet til denne masteroppgaven kommer til å bli følgende: Kapittel 1 *tar for seg de viktigste momentene* som denne avhandlingen kommer til å forankres i. Her innleder jeg ved å redegjøre temaet, problemstillingen og disposisjonen.

I kapittel 2 kommer jeg til å gjennomgå forskningsstatusen innenfor dette temaet. Her *kommer jeg til å gjøre rede* for hva slags forskning som allerede er blitt foretatt, hva slags verker vi kjenner til fra før av og hva vi ikke er kommet langt i enda, noe som kan aktualisere denne oppgavens betydning og relevans. Deretter kommer jeg til å utdype min oppgaves nytteverdi og forklare det som jeg håper blir min oppgaves bidrag til dette forskningsområdet.

Kapittel 3 *kommer til å ta for seg* en kort innføring i sentrale begreper som vil havne i fokus i denne oppgaven. Fordi denne avhandlingen omfatter amerikanske presidenters retorikk i innsettelsestaler blir motiver, retorikk, identifikasjon og innsettelsestale viktige begreper å gjøres kjent med. Deretter kommer jeg til å gjøre rede for teorien og metoden som skal anvendes i undersøkelsen, nemlig Kenneth Burkes teori om identifikasjon og den dramatiske pentaden som en metodologi i en undersøkelse av motivene i innsettelsestalene.

Selve undersøkelsen vil bli gjort i kapittel 4. Her *kommer jeg til å studere og analysere* motivene bak innsettelsestalene til amerikanske presidenter med hjelp av Kenneth Burkes pentade. Jeg kommer til å identifisere og vurdere de pentadiske aspektene før jeg avgjør hvilke som fremstår som den dominerende delen. Når pentaden er satt opp kommer jeg til å finne ut hvilket forhold som utgjør pentadens *ratio*, hvilke motiver vi kan utlede fra dette og hva som kjennetegner identifikasjonen som skapes.

Når vi kommer til kapittel 5 kommer jeg til å *drøfte* hovedfunnene med hverandre for å finne ut hvordan endringene i motivene har foregått over tid. Her kommer jeg til å måle motivenes likheter og ulikheter, og stadfeste hvordan funnene kan fortelle oss om menneskets og samfunnets forandring over tid. Deretter kommer jeg til å forklare endringene i motivene ved å forklare endringene i de ulike sammenhengene. Konklusjon og besvarelsen av problemstillingen kommer rett etter dette.

Kapittel 2: Forskningsstatus

Denne masteroppgaven kommer til å være forankret innenfor forskningsområdet som omfatter retorikk, amerikansk politikk og identifikasjon. Fordi den vil ta for seg motivene i amerikanske innsettelsestaler vil dette innebære nødvendigheten å undersøke andre relaterte fagfelter.

Jeg ønsker å undersøke hvordan motivene i innsettelsestalene har endret seg over tid. Målet blir også å undersøke skapelse av identiteter i innsettelsestalene som en måte å undersøke og fortolke motivene. Innsettelsestaler kjennetegnes som en presidents første embetshandling etter edsavleggelsen og er av en stor symbolsk betydning der overførselen av embetsmakt fullbyrdes. Presidenten må i denne talen ikke bare hedre fortiden og landets tradisjoner, men også forsøke å overlappes splittelsene etter en splittende valgkamp for å forene folket mot et felles politisk mål.

Retorikk og kommunikasjon er også blitt sentrale begreper i forskningslitteratur. Når det gjelder tidligere forskning og den nåværende forskningsstatusen finner man en rekke relevante utgivelser og studier. Mye av forskningsarbeidet fremstår som nyttige og relevante faglitteratur til denne avhandlingen. De gir oss også en pekepinn på hvor langt man er kommet i forskningsområdet, noe som vil da illustrere hvordan min oppgave blir annerledes sammenlignet med tidligere studier.

Et verk som *tar for seg* det retoriske aspektet med amerikanske presidenter er Colleen J. Shogans bok «*The Moral Rhetoric of American Presidents*». Boka tar for seg Shogans påstand at den moralske retorikken stammer mer fra den politiske konteksten av en president enn fra hans lederstil. Fokuset ligger hovedsakelig på presidenten som nasjonens moralske talsperson og øverste samvittighet. Ifølge Shogan betrakter vi «en presidents retorikk som et uttrykk for hans idéer, noe som gjør en undersøkelse av en presidents moralske og religiøse retorikk relevant i en intellektuell sammenheng»²³. I denne undersøkelsen benytter Shogan en *kvantitativ metodologi* fra politiske diskurser og *kvalitative case-studier* som en tilnærming utbredt i retoriske studier. Hun demonstrerer med dette at moralsk og religiøs retorikk ikke er en refleksjon av individuelle karakterer eller et uttrykk av en amerikansk «sivil religion», men

---

²³ Shogan, Coleen J. "The Moral Rhetoric of American Presidents", (2006): s. 5.

et strategisk virkemiddel som en president kan benytte for å styrke sin konstitusjonelle autoritet. Slik Shogan ordlegger seg, «når retorikk fremstår som et produkt av et strategisk valg kan dette forsterke en utøvende autoritet»²⁴. Hvordan en president bruker sin retorikk for å styrke sitt lederskap blir også like aktuelt i innsettelsestaler som markerer slutten på et embete og begynnelsen på et annet.

Etter min mening kan man ikke forstå det grunnleggende bak amerikanske presidenters retorikk og innsettelsestaler som kommunikasjonsform uten å lese verkene til Halford Ryan. Mye av Ryans forskninger tar for seg de retoriske aspektene og verbale kommunikasjonsformer som en måte å bygge relasjoner rundt retoren. Denne forskningen kommer tydelig fram i verket «*The Inaugural Addresses of Twentieth-Century American Presidents*». Utgivelsen bygger på påstanden at presidenten benytter sin retorikk for å anspore kongressen og folket, og for å få folket til å anspore kongressen dersom de ikke lenger er samstemte. Fokuset ligger hovedsakelig på innsettelsestaler fra Theodore Roosevelt til Bill Clinton. Forfatterne bak essayene analyserer utviklingen bak forberedelsene til innsettelsestaler, undersøker fremførelsen og evaluerer dens styrke innenfor overtalelse og svakhet med tanke på mottakelsene av media og folket.

Likevel blir Halford Ryans verk mer en undersøkelse av retorikkens former og deres sammensetning av retoriske budskaper. Interaksjonen mellom retoren og tilhørerne, derimot, blir fraværende her. Ifølge Kenneth Burkes teori bør enhver tilnærming av retorikk ta for seg hvordan den sosiale konteksten preger en tales innhold og hvordan talerens bruk av retorisk budskap håndterer situasjonen. Alle parter blir *intime deltagere* i utvekslinger av virkelighetsbeskrivelser. I motsetning til Ryan vil min oppgave ta for seg *interaksjonen mellom talen og sitt tiltenkte publikum* med spesiell vekt på identifikasjoner som en måte å studere og fortolke motivene i politiske taler.

I Ryans andre verk derimot, “*U.S. Presidents as Orators: A Bio-Critical Sourcebook*” utforsker han koblingen mellom retorikk og politisk diskurs som ble praktisert av forskjellige amerikanske presidenter. Ryan forsøker her å belyse endringen i det retoriske aspektet rundt presidentembetet og hvordan dette har foregått parallelt med den teknologiske utviklingen. Slik Ryan påpeker, «med utviklingen av jernbaner, flyruter, telegrafene, radioen,

---

²⁴ Ibid: s. 11.

nyhetssendinger og eventuelt TV-sendinger har presidenter naturlig nok og i økende grad dratt nytte av de teknologiske virkemidlene til deres disposisjon for å nå utenom og til den umiddelbare lytteren blant massepublikumet»²⁵.

Ut fra dette må «det retoriske presidentembetet» ansees som et produkt av det 20. århundret, noe som blir av stor betydning i denne masteroppgaven. Ryan tar for seg i denne undersøkelsen embetets utvikling parallelt med den teknologiske utviklingen som videre har styrket retorikkens gjennomslagskraft. Likevel blir dette en undersøkelse av *eksterne faktorer*s betydning og påvirkning. Utvikling og anvendelse av teknologi innebærer motiver i form av teleologiske termer; midlene er skapt for et formål. Motiver blir også et tema i min oppgave, men i motsetning til Ryan kommer jeg til å gå *dypere til verks* for å finne ut hvordan og hvorfor motivene i det retoriske embetet har endret seg over tid.

Hvordan en undersøkelse av motiver i taler forteller oss om endringer i samfunnet og dets innbyggere er også et tema for samtlige forskningsoppgaver. En annen forskning, som blir det nærmeste min egen oppgave kommer, er den finske studenten Yannick Lahtis masteroppgave «*Make America Great Again – A rhetorical analysis of campaigns and Presidential speeches by Donald Trump in 2016-2017*». Lahti tar i denne oppgaven sikte på å beskrive og forklare retorikken i Donald Trumps valgkampstaler. Retorikken studeres her ved å ta i bruk Kenneth Burkes dramatiske teori og sentrale nøkkelbegreper. Metodologien består av tekstuelle analyser og resultatene av disse funnene blir deretter diskutert i relasjon til teorien om dramatisme, men også som en politisk kommunikasjon, en presidents retorikk, valgkamp-retorikk og populisme generelt.

Lahti forsøker her å bevise at Donald Trumps retorikk ikke innebærer konsekvent nok en forandring i skiftet fra presidentkandidaturet til presidentembetet. Han ønsker også her å demonstrere at Trumps kampanje og retorikk er formet av visjonen av en nasjon i ruiner, noe som i sin tur karakteriserer retorikken som tvetydig. Samtidig påpeker han at Trumps retorikk fremstår som et kynisk tilfelle av *syndebukkstempling* uten noe form for selvkritikk. Avhandlingen presenterer nyttig informasjon om Trump, men også om retorikk definert av en politisk diskurs som en populist kan bygge og rive. Med resultatene ønsker forfatteren å øke bevisstheten og forståelsen rundt dette fenomenet som nå manifesterer seg i den amerikanske

---

²⁵ Ryan, Halford. «U.S. Presidents as Orators: A Bio-Critical Sourcebook», (1995): s. xvii.

og europeiske diskursen. Ut ifra dette belyser og demonstrerer Lahti nytteverdien til Burkes retoriske teori og dramatiske pentade i forbindelse med en undersøkelse og fortolkning av motiver i politiske taler.

I likhet med Lahti kommer min undersøkelse til å innebære bruken av Burkes dramatiske teori for å kunne fortolke motivene i politiske taler som utgjør drivkrefter bak forandringer og utvikling over tid. Lahtis undersøkelse baserer seg mer på å fortolke Trumps vurdering av sosiale sammenhenger, altså bakgrunnen for retorikken som kommer til uttrykk. Dette bidrar til å fortelle *hvorfor*, men ikke *hvordan* han håndterer dette. I motsetning til Lahti derimot kommer ikke min oppgave til å være avgrenset til et fenomen, men flere for å finne ut om endringene bak motiver har forandret seg over tid. Dette blir også en måte som forklarer hvorfor og hvordan motivene utgjør utgangspunktet eller drivkreftene i innsettelsestaler.

Innsettelsestaler som kommunikasjonsform blir også et fokus i denne sammenhengen. Mennesker er avhengige av verbale former for kommunikasjon i sin hverdag, men de er også splittet av språket. Ifølge Kenneth Burke blir *identifikasjon* det som skaper bånd mellom individene i retoriske sammenhenger gjennom skapelsen av fellesskapsfølelse, noe som visker bort splittelsene. Begrepene identifikasjon og retorikk som «den nye retorikken» blir et nyttig verktøy i en undersøkelse og fortolkning av motivene i innsettelsestaler. Disse aspektene vektlegger språket som en form for kommunikasjon der individet fremskyndes til handling der samarbeid blir målet. Ved å anvende Burkes dramatiske teori og identifikasjon i en undersøkelse om «det retoriske embetets» utvikling, spesielt med vekt på endringene i motivene i innsettelsestaler, vil vi få en helt annen forståelse for hvordan og hvorfor mennesket og samfunnet forandrer seg.

Burke studerte menneskelige motivasjoner gjennom hendelsene under andre verdenskrig før han ga ut boka *A Grammar of Motives* i 1945. Hvorav diktatoren er «den menneskelige ene» vektlegger Burkes den poetiske dialektikken. Med andre ord, bruken av flere perspektiver motvirker tyranni²⁶. Et annet aspekt var Burkes dilemma om hvordan man kan fremme formål og samhold uten å henfalle seg til totalitarisme. For å forhindre tilfeller av defeatisme, insisterte Burke at i en krig mot fascisme blir den rette responsen ikke å hengi seg med komfort men å motvirke det ved å utvide folkets toleranse for nye samtaler²⁷. Kan det

---

²⁶ Weiser, M. Elizabeth. «Burke and War: Rhetoricizing the Theory of Dramatism», (2007): s. 290.

²⁷ Ibid: s. 291.

amerikanske samfunnet unngå konflikter eller spenninger innad dersom det fantes flere perspektiver til å forholde seg til i tilnærmingen av Trumps retoriske presidentembete? Det var til denne hensikten Burke kombinerte drama med hans oppfattede løsning – *den effektive* («systematiske») *flerstemmige parlamentet*, hvor alle synspunkter drøftes kritisk med et øye rettet mot handling²⁸.

Handling burde ifølge Burke enten omfatte en endeløs krangel eller altfor kjappe tilvenninger av enhver filosofi. Bare en dramatisk metodologi kan unngå en altfor snever visjon som tvinger kritikerne til å undersøke interaksjonene mellom alle synspunkter uten å selv ekskludere motstridige eller usmakelige impulser²⁹. Også, etter å ha gjennomlevd andre verdenskrig var Kenneth Burke bekymret over at det å nekte folket tvetydigheter ville frata dem mulighet for forandring. Men Kenneth Burke mener også at mennesker kan gjøre mer enn å respondere på bare én scene gjennom handling. Man kan velge å skape en ny tilnærming som tar *fred* fremfor *konflikter* på sikt. Fordi mennesker er født adskilt men søker å identifisere seg med andre gjennom kommunikasjon blir identifikasjon botemiddelet for splittelser som realiserer *fredelige tilstander* ytterligere.

Burkes teori om dramatisme blir en metodologi som kan anvendes i en undersøkelse av endringer i motiver. Livet er i seg selv et *drama* og vi spiller forskjellige roller i relasjon til andre mennesker der interaksjonen av språket og handling blir av interesse. Ifølge Burke er denne teorien basert på idéen om at motivasjoner for atferd ligger påtrykt i språket vi bruker. Han definerer også mennesker som *symbol-brukende vesener*, oppfinnere av det negative, adskilt av naturlige tilstander, avledet av hierarkiets ånd og råtne av perfeksjon. En annen definisjon fremstiller mennesker som adskilte på grunn av språket og at det blir *identifikasjon* som visker ut splittelsen mellom taleren og publikumet. Gjennom retorikk skapes identifikasjon mellom retoren og tilhørerne. Identitet blir avgjørende sett et spørsmål om myndiggjøring; skapelse av fellesskapsfølelser blir en måte å konstituere folket med tanke på utfordringene de har i møte eller de sosiale forholdene de må forholde seg til.

Et samfunn er hva dets innbyggere husker. Når samfunnet forandrer seg, forandres innbyggerne også. Stadfestelse av «folket» en sentral del av innsettelsestalen der presidenten må redegjøre hva som kjennetegner det amerikanske folkets rolle, betydning og relasjon i

---

²⁸ Ibid: s. 293

²⁹ Ibid: s. 293.

forhold til samtidens verden. Men tiden er ikke et statisk fenomen; den er hele tiden i forandring og det samme gjelder samfunnet og dets innbyggere. Fordi innsettelsestaler er *subjektive tilfeller* og fordi det er her snakk om én person som utfyller presidentembetets retoriske funksjon bør ethvert menneske ansees som vesener som også gjennomgår forandringer.

Dersom et samfunn og dets innbyggere forandrer seg over tid, innebærer dette også presidentens tilfelle. Presidenten blir med dette et produkt av sin tid og vedkommendes tenkemåter vil da prege motivene i innsettelsestalene. Fordi samfunnet forandrer seg i takt med den historiske utviklingen vil dette også utgjøre en avgjørende faktor som står for skapelsen av de forskjellige politiske og sosiale forholdene. Dette forutsetter splittelsene som foregår i et samfunn ved brytningen mellom det gamle og nye. Kenneth Burke påpeker at splittelser og søket etter tilhørighet understreker behovet for skapelsen av en identifikasjon mellom innbyggerne og retoren. Etablering av fellesskapsfølelse blir her et annet tilfelle av en stadfestelse av folket. Hva som kjennetegner folket og hva som er deres betydningsfulle rolle i en stadig-forandrende verden vil med dette ha forskjellige definisjoner gjennom den historiske konteksten. Ut ifra Kenneth Burkes teori kan ikke innsettelsestaler betraktes som statiske fenomener fordi motivene vil bære preg forandringene som finner sted.

Etter å ha gjennomgått hva som har blitt gjort tidligere innen forskningen av slike fagfelter kan man så spørre, på hvilken måte skiller min masteroppgave ut ifra de andres studier? Hva er det spesielle med min problemstilling sammenlignet med det andre har funnet ut? Hva er det nye som jeg håper på å presentere med min oppgave med tanke på det vi vet og det som ennå ikke er blitt gjort før?

Hensikten med min oppgave er å vise hvordan en undersøkelse og fortolkning av motiver i taler kan fortelle oss hvordan og hvorfor et samfunn og dets innbyggere forandrer seg. En måte blir å studere den symbolske språkbruken i innsettelsestaler, en tale som markerer en slutt og en ny begynnelse i samfunnet. Fremfor å betrakte innsettelsestaler fra ett perspektiv kommer jeg til å vurdere talene gjennom flere aspekter. Bruken av Kenneth Burkes dramatiske pentade gjør det mulig å undersøke lingvistiske enheter fra flere sider, noe som dermed gjør en undersøkelse av endringer i motiver mer grundig og utfyllende. Flere

perspektiver forhindrer konflikter innad samfunnet fordi den gjør det mulig å snakke om forskjeller som lingvistiske enheter og vurdere det essensielle rundt samhold³⁰.

Slike tolkninger gjør det også mulig for parter med forskjellige perspektiver å bli omstrukturert på nye måter som forbedrer responsene i det politiske landskapet. Ved å bevisstgjøre seg med de forskjellige aspektene rundt motiver, vil tilskuere ha flere inntrykk å forholde seg til. Motiv, den mest grunnleggende drivkraften, kan undersøkes ved å finne dominerende ratioer. Dialektikken mellom fremmedgjøring og sosialitet, bevegelse og handling, diakront og synkront, sikrer den historiske fremskridelsen av menneske og samfunn³¹.

Det blir også dette som skiller min oppgave fra andre retoriske studier. Retorikk vektlegger hovedsakelig *opptredener* og *effekten av overtalelse*, men slike studier vektlegger også karisma og sannhetgrad som andre faktorer. Overtalelse tar mer for seg samspillet mellom *etos*, *logos* og *patos*, noe som trekker oss mer mot en tales former og strukturer. Likevel legges det ikke så mye vekt på drivkreftene som *beveger* retoren og *danner* et utgangspunkt for talen. Fordi en tale blir en formulering eller en manifestering av retorens virkelighetssyn trekker dette oss mot motiver, som videre utgjør drivkreftene bak forandring.

Sammenlignet med andre studier tar min masteroppgave sikte på å gå *dypere til verks* ved å studere motivene i innsettelsestaler fremfor strukturene. Undersøkelse av identifikasjoner i innsettelsestaler presenterer muligheten å undersøke og fortolke motivene. Innsettelsestaler blir en form for politisk kommunikasjon og en mobilisering av verbale symboler som kan benyttes til skapelse av relasjoner mellom retoren og tilhørerne. Fordi talen bærer preg av samtidens tenkemåter vil dette også kunne fortelle oss om endringer i samfunnet og dets innbyggere. Å anvende Burkes teori om dramatisme og identifikasjon presenterer en mulighet til å undersøke hvordan og hvorfor samfunnet og dens innbyggere forandrer seg.

---

³⁰ Ibid: s. 300.

³¹ Knutsen, Ingunn & Knutsen, Ketil. «Retorisk historiedidaktikk – En revurdering av historiedidaktikk i lys av Kenneth Burkes dramatisme», (2017): s. 60.

Kapittel 3: Teori og begreper

I dette kapittelet vil jeg definere, redegjøre og forklare sentrale begreper som denne oppgaven kommer til å ta utgangspunkt i. Når jeg kommer i gang med analysen blir det viktig å sette seg inn i Kenneth Burkes forståelse av menneskers interaksjon med retorikk, identifikasjon som et botemiddel for splittelse, dramatismen som teori og pentaden som en metodologi. Ettersom denne oppgaven tar for seg endringer i motiver i innsettelsestaler, bør vi først kunne forstå hvorfor og hvordan en undersøkelse av dette kan gi oss en pekepinn på et samfunn og menneskers transformasjon gjennom tidene.

3.1 Motiv

Ordet «motiv» kommer det latinske ordet *motivus* som betyr «beveger» og *movere* som betyr «å bevege»³². Tenk for deg motiv som det som *beveger* deg til handling. Vi hører ofte nok ordet «motiv» i sammenheng med en kriminell handling – den mistenktes fingeravtrykk finnes nok på drapsvåpenet, men en etterforsker vil ikke kunne forstå forbrytelsen dersom han ikke forstår motivet. Hva fikk morderen til å utføre mordet? Man kan heller spørre følgende i denne sammenhengen: hva er det som *beveger* presidenten i innsettelsestalen?

Her er det også viktig å kunne skille forskjellen mellom *motiv* og *hensikt*. *Hensikten* er det aktøren i dramaet ønsker å oppnå med sin handling, mens *motiv* er dramatismens forklaring eller bakgrunnen for retorens handling slik den viser seg i de retoriske ytringene – og dermed i dramaet som presenteres³³. Motiv er det vi kan oppfatte som bakgrunnen i innsettelsestalen eller det inntrykket som kan danne utgangspunktet. Slike utgangspunkt vil da forårsake eller påvirke handlingen som finner sted. Med andre ord: et motiv utgjør drivkraften bak situasjonen eller den sosiale konteksten som preger en tales retorikk og utforming av innholdet.

---

³² Harper, Douglas. <https://www.etymonline.com/word/motive> (2001-d.d.) [ONLINE].

³³ Kjeldsen, Jens E. «Retorikk i vår tid: En innføring i moderne retorisk teori», (2006): s. 235.

3.2 Kenneth Burke

Kenneth Burke var en av de viktigste retoriske teoretikerne fra det 20. århundre. Han anså sin teori som sitt bidrag til det han omtalte som «den nye retorikken». Det sentrale i denne teorien er retorikk som en symbolhandling – et språk benyttes til å indusere samarbeid blant mennesker som av natur responderer på symboler.

Den nye retorikken er ikke bare en annen kommunikasjonsform, men også en *måte* mennesker lever i et samfunn. Burke definerer mennesker som adskilt av språket men søker tilhørighet gjennom kommunikasjon. Identifikasjon blir botemiddelet som overlapper splittelsen mellom retoren og tilhørerne. Forskere og akademikere benytter ennå Burkes teori og konsepter, spesielt med tanke på refleksjoner, endringer i samfunnet, skiftende sosiale forhold og problematiske politiske strukturer. I Burkes verker betviler han konseptet med vitenskapelig optimisme, men bruker en mer rasjonell tilnærming for å underbygge påstandene sine³⁴. Ved å betrakte ordene som enheter og undersøke de psykologiske konsekvensene av symbolsk uttrykk, mener Burke at undersøkelse av det estetiske ikke burde være forbeholdt metafysikerne³⁵.

Det som er sentralt i Kenneth Burkes forståelse av retorikk er at man kan nemlig kun «overtale et menneske for så vidt som du kan snakke hans språk i tale, gestikk, tonalitet, orden, holdning og *identifisere* dine væremåter med hans»³⁶. Ifølge Sokrates er det ikke doktoren men *retoren*, med sine overtalelsesevner, som vil få pasienten til å ta medisinen sine³⁷.

Det er også slike kommunikasjonsformer og indusering til handlinger som stadig er blitt mer og mer nøkkelvirkningen til politikere som er avhengige av å skape aksept rundt sine synspunkter. Å skape identifikasjon mellom politikere og velgerne og deretter fremskynde mot samme mål blir også en forutsetning. Dersom en politiker henvender seg til bønder og sier «Jeg var selv en gang en bondegutt», skaper han identifikasjon mellom tilhørerne og seg selv³⁸.

---

³⁴ Hansen, Gregory. «Kenneth Burke's Rhetorical Theory within the Construction of the Ethnography of Speaking», (1996): 53.

³⁵ Ibid: s. 53.

³⁶ Kjeldsen, Jens E. «Retorikk i vår tid: En innføring i moderne retorisk teori» (2009): s. 232

³⁷ Platon. «Platons samlede verker I-IX» (2006): s. 153.

³⁸ Kjeldsen, Jens E. «Retorikk i vår tid: En innføring i moderne retorisk teori» (2009): s. 232

3.3 Den nye retorikken

Der det er overtalelse, finnes det retorikk, og der det finnes mening, finnes det overtalelse. Selve hensikten med Kenneth Burkes teori er forankret i de menneskelige opptredener som symbolske handlinger i form av et drama.

I boka *A Rhetoric of Motives* hevder Kenneth Burke at overtalelse fungerer bare når det finnes en likhet mellom taleren og dens tilhørere. Burke definerer dette med sammensettingen av to dominerende terminologier: egenskap (eng.: *properties*) og substans (eng.: *substance*). «Egenskaper» refererer til enhver sensasjon, konsept, inntrykk, idéer eller holdninger som vi benytter til å identifisere «substanser». Substanser derimot er det selvstendige eller uforanderlige som tenkes å ligge til grunn for fenomenenes ytre egenskaper og forandringer³⁹. Terminologiene er det som til sammen kjennetegner definisjonen av en «følelse av fellesskap» (eng.: *consubstantiality*), eller med andre ord «identifikasjon»; tilstanden der to «substanser deler en felles egenskap».

Kenneth Burkes teori om identifikasjon defineres følgende: taleren (eller retoren), ved å bruke lingvistiske strategier som avgir «tegn eller symboler» til hans tilhørere at hans «egenskap» er lik eller identiske med deres egne, oppnår overtalelse. Det *symbolske* tar for seg det unike med individene — hver med sine egne spesielle og konstruerte handlinger eller former. Symboler omfatter objekters, personers eller handlingers representasjon av en *dypere mening*. Med slike diskurser kan man klassifiseres med andre unike individer som en felles innsats med felles prinsipper, innehavere av den samme eller lignende egenskaper⁴⁰. Det *retoriske* derimot tar for seg mulighetene med klassifisering av det *partiske* aspektet; her vurderes hvilken måte individene er i strid med hverandre, eller blir identifisert med grupper som er mer eller mindre i strid med hverandre⁴¹.

Med andre ord, Burke tolker identifikasjon som bruken av språket for å diskutere en gruppes identiteter. Identifikasjon skjer gjennom retorikk. Dersom mennesker ikke var splittet ville det ikke vært nødvendig med talere eller retorer for å proklamere deres enhet, og dersom mennesker var helhetlig og sannelig av samme substans ville den absolutte kommunikasjon

---

³⁹ «Substans» (2019, 24. Januar). *I Store norske leksikon*: <http://snl.no/substans> (opplastet 06.02.2019)

⁴⁰ Burke, Kenneth. «A Rhetoric of Motives», (1969): s. 22.

⁴¹ Ibid: s. 22.

vært selve essensen av menneskeheten⁴². Likevel kan retorikk også brukes til å *bekreft*e en allerede etablert identitet. Ifølge Burkes teori finnes det hovedsakelig fire typer kilder av identifikasjon⁴³:

1. **Materialistisk identifikasjon** – Fellesskapsfølelsen baseres her på materielle gjenstander eller midler som kan berøres eller erfares gjennom sansene i form av en opplevelse.
2. **Idealistisk identifikasjon** – I denne fellesskapsfølelsen vektlegges de felles interesser, idéer, holdninger, følelser, verdier, erfaringer, oppfattelser osv. (Et eksempel var talen gitt av Pave Urban II for å oppfordre folkemassen til å bli en del av korstoget i det 11. århundret ut av deres kristne tro).
3. **Formell identifikasjon** – Her baseres følelsen av fellesskap på identifikasjonen som oppstår fra formene, arrangementene eller organisering som begge parter deltar i. Et godt eksempel er dersom man identifiserer seg med noen ut ifra den samme klassen eller begivenheten.
4. **Identifikasjon gjennom mystifisering** – Slike fellesskapsfølelser blir et tilfelle av diskusjoner om menneskelige relasjoner (med termer som bevissthet, ære, frihet og lojalitet) der det materielle utgår fra *det åndelige*. Språket benyttes her da til å skjule situasjonelle motiver bak universelle eller generelle termer (som f. eks. «i Guds navn», eller «frihetens faner»).

Slik Burke bemerker: i en tale må du ha ord som nevner *handlingen* (noe som nevner hva som fant sted), og andre som nevner *scenen* (bakgrunnen for handlingen, situasjonen som handlingen fant sted i); også, man må indikere hvilken person (*aktør*) som utførte handlingen, hvilke virkemidler vedkommende brukte (*middel*) og hvorfor vedkommende utførte handlingen (*hensikt*). Burke låner begrepet *entelechy* fra Aristoteles for å understreke faktumet at vi mennesker kan bli transportert, ikke bare blendet, av språket vi bruker⁴⁴. Vi er vesener som lærer og bruker språket, men språket har også sin egen dynamikk som et medium for tanke og handlinger⁴⁵.

---

⁴² Ibid: s. 22.

⁴³ Nguyen, Thamiel. *Slideshare* (2011): <https://www.slideshare.net/Thamiel/kenneth-burke-and-theory-of-identification> (Opplaget: 06.02.2019)

⁴⁴ Burke, Kenneth. "A Grammar of Motives", (1969): s. 262.

⁴⁵ Ibid: s. 261.

Kenneth Burke påpeker også at det symbolske legger *fred* på sikt, i det av de individuelle substansene eller egenskaper, eller stadfestede handlinger som deres unikhhet. Dette trekker oss mot det *symbolske* som ligger utenfor konfliktenes sfære. Det symbolske vurderer ethvert element med et sett av termer som tar på sikt å forme sine egne identiteter som deltakere i en felles substans av mening. Burkes oppfattelse av retorikk, hvor identifikasjon havner i fokus fremfor overtalelse, er en diskursiv utveksling hvor «variasjoner av stemmer, som gjensidig nok korrigerer hverandre, vil lede oss mot en bedre posisjon sammenlignet med de enslige», og det er motivene som driver slike diskurser som tar for seg *samarbeid* fremfor *rivalisering*⁴⁶.

Retorikk tar for seg menneskelige aktørers evner til å forme holdninger eller fremskynde handlinger, noe som i hvert fall ikke er noe «magisk»⁴⁷. Dersom man er i nød, roper man på hjelp; du praktiserer ikke en form for primitiv magi men benytter det grunnleggende ressursen i den menneskelige tale på en realistisk måte. Ropet på hjelp går her ikke ut på å fortelle folk om situasjonen i sceniske termer; det forsøker å *bevege* folk og *indusere* dem til handling. Det som utgjør bakgrunnen og beveger folk til handling er det som konseptualiserer motiver.

3.4 Retorikk i amerikanske innsettelsestaler

Selv om det ikke står noe i den amerikanske grunnloven som pålegger dette har innsettelsestalen blitt et *de facto* krav til den amerikanske presidentens innsettelsesseremoni⁴⁸. Innsettelsestalen er den nyvalgte presidentens første handling etter edsavleggelsen til embetet, noe som også markerer en slutt like mye som en begynnelse i den amerikanske historien. Dette blir også den nye presidentens første utøvelse av embetet der en ny president taler til nasjonen. Presidenten er da ikke lenger sitt partis presidentkandidat, men folkets president. Her gjelder det mer enn noen gang å viske ut splittelsene etter en splittende valgkamp og samle nasjonen bak om et felles mål mot fremtiden.

Ifølge grunnlovens rammeverk har presidentembetet begrensede muligheter til å foreslå lovreformer. Presidenten må da utøve lederskap ved å informere og argumentere. Politiske taler blir en måte å mobilisere befolkningsgrupper og det sivile samfunn, slik at kongressen

---

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Burke, Kenneth. «A Rhetoric of Motives», (1969): s. 41.

⁴⁸ Pagliarini, Thomas. «Rhetorical Democracy: An Examination of the Presidential Inaugural Addresses», (2001): s. 1

kan ansføres til å utforme og vedta reformer som inngår i presidentens program⁴⁹. Tilhørerne i innsettelsesseremonien, konstituert som «folket», bevitner selve fullbyrdelsen og presidentens inntredelse til embetet. Dette demonstrerer presidentens funksjon som leder innen de grunnlovfestede rammene av den utøvende makten og at han kan tale offentlig – en symbolsk rolle til folkets president⁵⁰.

I forskningen om den retoriske kommunikasjonen i amerikanske presidents innsettelsestaler hersker det også stor uenighet hvorvidt slike taler kan kategoriseres til bestemte sjangre.

Ifølge forfatterne Karlyn Kohr-Campbell og Kathleen Hall-Jamieson kjennetegnes innsettelsestalen som kommunikasjonsform med følgende funksjoner⁵¹:

Presidentens innsettelsestaler (1) forener tilskuerne ved å rekonstituere dem som «folket» som kan bevitne og ratifisere seremonien; (2) gjenspeiler felles verdier trukket fra fortiden; (3) fastsette politiske prinsipper som vil styre den nye administrasjonen; og (4) demonstrere at Presidenten verdsetter kravene og begrensningene av den utøvende funksjonen.

Slike forklaringer antyder at forskjellige presidents innsettelsestaler, uansett politisk eller kulturelle tilhørigheter, er rotfestet i en bestemt sjanger med bestemte former. Dette belyser innsettelsestalens funksjon der edsvorne presidenter må hedre fortiden for å ivareta embetets verdighet og vise at institusjonens tradisjoner forblir ubrutt med ham⁵². Likevel bærer slike taler preg av de sosiale og politiske drivkreftene som preger den tiden de blir holdt i. Samtlige uttrykker seg også uenige i slike definisjoner ved å poengtere at motivene og utformingen av innsettelsestalene forandres stadig parallelt med den historiske konteksten. Kenneth

Thompson påpeker disse stadig-forandrede koblingene⁵³:

Det ville vært feil ... å antyde at rollen til presidents innsettelsestaler er noe av det samme. Konteksten av slike taler er selve essensen av tiden den ble gitt i. Mens presidenten pålegger seg selv formen av selve talen, så former tiden som en del Presidentens anseende, og hva vedkommende føler seg påkalt til å si. Dessuten, enhver historisk epoke medbringer dens sosiale og intellektuelle tendenser som påvirker samtidens tenkemåter.

Andre forskere, deriblant Karlyn Kohr-Campbell og Kathleen Hall-Campbell, fremholder amerikanske innsettelsestaler som et klassisk tilfelle av en diskurs som Aristoteles kaller for *Epideiktiske*. Epideiktiske vil si en form for retorikk som hyller eller fordømmer noe(n) i seremonielle anledninger, inviterer publikumet til å evaluere talerens opptreden, gjenkalle

⁴⁹ Rasch, Bjørn Erik (red.). "Amerikansk Politikk: Politisk system og politisk tenkning" (2008): s. 96.

⁵⁰ Campbell, Karlyn Kohrs & Jamieson, Kathleen Hall. "Inaugurating the Presidency", (1985): s. 401.

⁵¹ Ryan, Halford (ed.). "The Inaugural Addresses of Twentieth-Century American Presidents", (1993): s. xvi.

⁵² Campbell, Karlyn Kohrs & Jamieson, Kathleen Hall. "Inaugurating the Presidency", (1985): s. 439

⁵³ Ryan, Halford (ed.). "The Inaugural Addresses of Twentieth-Century American Presidents", (1993): s. xvii.

fortiden og spekulere om fremtiden med spesielt fokus på nåtiden⁵⁴. Uenighetene ligger hovedsakelig i spørsmålet om en slik diskurs kan forenes med selve formålet med innsettelsestaler. Selv Halford Ryan påpeker dette med begrunnelsen at epideiktiske retorikk formidler ros eller kritikk, og retter seg hovedsakelig mot det nåtidige. Hvordan kan en president håpe på å forene folket og samtidig harselere med sin motkandidat når han må overlapse splittelsene etter en polariserende valgkamp? Slike sjangrer blir lite forsonlig med selve konseptet rundt amerikanske innsettelsestaler der samarbeid vektlegges fremfor rivalisering.

Å undersøke motivene i amerikanske presidents innsettelsestaler, som vektlegger samarbeid fremfor rivalisering, vil bidra til å fortolke hvordan situasjonen vurderes og hvordan språket benyttes til å definere sosiale virkeligheter. Innsettelsestaler reflekterer til en viss grad den rådende politiske kulturen⁵⁵. En analyse av språkbruken innebærer fortolkning av motivene i taler som «lingvistiske strategier for å håndtere situasjoner»⁵⁶. Hvordan presidenten håndterer slike situasjoner ved å konstituere sosiale identiteter, som botemiddel på splittelsene, aktualiserer bruken av Kenneth Burkes *dramatiske pentade*.

3.5 Pentaden som teori og metode

Hva har Kenneth Burke og den dramatiske pentaden noe å gjøre med retorikk og motiver? En av grunnene er fordi retorisk budskap, for eksempel «den nye retorikken», har tendens til å bringe tilhørernes distanserte kritiske apparat ut av balanse og gjør dem til *deltakende aktører* i dramaet⁵⁷. Enhver retor ønsker å vinne aksept for sitt virkelighetssyn og når vi fremstiller noe for noen eller redegjør verdenssituasjoner foreligger det alltid motiver. Med dette kan Burkes pentade også benyttes til å fortolke hvordan en retor ønsker å forme sitt publikums oppfattelse av virkeligheten. Kenneth Burke bemerker også at⁵⁸

Man kan avlede oppmerksomheten fra sceniske innhold ved å plassere en handlings motiver i aktøren (som hvis man redegjorde for krig utelukkende på grunnlag av et «krigersk instinkt» i mennesker); eller omvendt, man kan avlede oppmerksomheten fra kritikken av personlige motiver ved ikke å utlede en handling eller en holdning fra aktøren, men fra situasjonens natur.

---

⁵⁴ Pagliarini, Thomas. «Rhetorical Democracy: An Examination of the Presidential Inaugural Addresses», (2001): s. 8

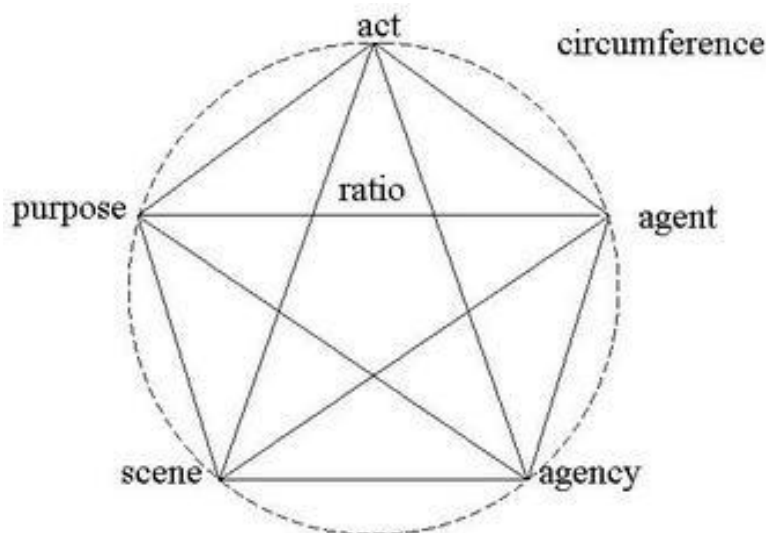
⁵⁵ Korzi, Michael J. «The president and the public: Inaugural addresses in American history» (2004): s. 21.

⁵⁶ Hansen, Gregory. «Kenneth Burke's Rhetorical Theory within the Construction of the Ethnography of Speaking», (1996): 56.

⁵⁷ Kjeldsen, Jens E. «Retorikk i vår tid: En innføring i moderne retorisk teori», (2009): s. 236.

⁵⁸ Burke, Kenneth. «A Grammar of Motives», (1969), s. 17.

Ved å studere menneskers språkhandlinger kan forskere spore opp implikasjonene uttrykt gjennom symbolske former. Kort oppsummert, Burkes pentade bidrar til å fortelle oss hvem, når, hvor, hvorfor og hvordan. Med dette blir denne metodologien velegnet til å fortolke motiver i taler, samt oppdage og forklare hvordan retoren forsøker å påvirke og strukturere tilhørernes oppfatning av situasjonen eller saken⁵⁹. Når man skisser opp pentaden får man følgende overblikk av teorien⁶⁰:

Bevegelse, derimot, kan skje uten hensikt. Hvis et gjerde brister til det faller, er det ikke snakk om handling, men om et uhell; det er bevegelse, men den fallende har ikke handlet⁶¹.

Sammenlignet med handlinger er bevegelser verken meningsfulle, personlige eller betydningsfulle. Kenneth Burke gir ut ifra dette tre forutsetninger for handling: 1) det kan ikke være handling uten bevegelse, 2) det kan ikke være bevegelse uten handling og 3) handling kan ikke reduseres til bevegelse⁶². Ved å identifisere de forskjellige aspektene i en tale eller en handling med de forskjellige pentadiske delene kan man måle elementenes forhold med hverandre for å finne ut hvordan de forskjellige motivene utspiller seg.

⁵⁹ Kjeldsen, Jens E. «Retorikk i vår tid: En innføring i moderne retorisk teori», (2009): s. 237.

⁶⁰ ENGWprojectRemix (2011): <https://sites.google.com/site/engwprojectremix/home/everyday-discourse-as-rhetoric-the-rhetorical-situation> [online] Opplattet: 27.08.18.

⁶¹ Kjeldsen, Jens E. «Retorikk i vår tid: en innføring i moderne retorisk teori», (2009): s. 234.

⁶² Ibid: s. 234.

3.5.1 Aktør

For at en handling skal kunne finne sted, må det være en *aktør* som handler – altså, *hvem* som står for handlingen. Aktørens filosofiske terminologi er *idealisme*. Idealistiske filosofier kan tenkes i form av ego, selvet, bevissthet, vilje, den generaliserte «jeg»-formen, subjektet, minnet, ånden, sjelen og andre super-personer (som f. eks. kirke, rase og nasjon osv.). Disse momentene forbindes hovedsakelig med aktøren fordi disse er *subjektive* og *aktive* karakteristikk⁶³. Sosiale aktører er selv-motiverte av verden som de handler på, akkurat som en skuespiller i en teatralisk produksjon.

3.5.2 Scene

Dersom en aktør skal kunne utføre en handling må aktøren utføre handlingen på en *scene*. Scenens korresponderende og filosofiske terminologi er *materialisme*. Sceniske aspekter er referanser til det eksterne organet, eller objekter, som kilden til motivasjon og samtidig det som har de sensoriske kvalitetene et objekt ser ut til å bestå av⁶⁴. Scenen refererer ikke bare nødvendigvis til en scene i en konkret forstand, men det kan også referere til noe eksternt som f. eks. situasjoner, konflikter, historiske perioder eller pågående handlinger. Dette konstituerer i sin tur utgangspunktet som handlingene kan utledes fra.

Ifølge Burke er scenen også den konteksten aktøren handler i, noe som kan tolkes som det temporale, romlige eller det sosiokulturelle med handlingen. Et eksempel ville være hvis myndighetene blir nødt til å innføre unntakstilstander (handling) som svar på en prekær situasjon (scene). Slik legger scenen grunnlaget for forutsetningene, forholdene, omstendighetene, rammeverk og måten handlingen utspiller seg.

3.5.3 Handling

Handling står sentralt i Kenneth Burkes forståelse av mennesker som symbol-brukende vesener og med-aktører i dramaet som utspiller seg på scene. Ifølge Aristoteles er ting mer eller mindre virkelige i samsvar med at de er mer eller mindre *energeia* (*actu*, som gir opphav til ordet *aktualitet*)⁶⁵. I diskusjoner om «likheter mellom vesener» i *Summa Contra Gentiles*

---

⁶³ Burke, Kenneth. «A Grammar of Motives», (1969): s. 171.

⁶⁴ Ibid: s. 133.

⁶⁵ Ibid: s. 227.

bringer Thomas Aquinas lignende bemerkninger: «det er i handlingens natur at en aktør burde produsere handlinger, siden alle ting handler slik det er i handlingen»⁶⁶.

En språkhandling kan være enhver form for menneskelig aktivitet som blir gjort med hensikt, mål og intensjon. *Realisme* blir den korresponderende og filosofiske terminologien for handlingen. Burke argumenterer at mennesker utfører symbolhandlinger som er utformet av dramatikkers figur. Handlinger er noe mennesker utfører med vilje i form av en frivillig oppførsel og kan utbres ved å tilskrive motiver. Mennesker utfører handlinger i motsetning til objekter som utfører bevegelser.

3.5.4 Middel

Middelet er det handlingen gjøres ved hjelp av eller det som aktøren tar i bruk i sin handling. Det vil at enhver form for redskap, teknikk, tanke eller andre ting kan fungere som middel⁶⁷. Med dette blir middelets korresponderende og filosofiske terminologi *pragmatisme*. Under pragmatisme, ifølge James Baldwins ordforråd, finner vi ut at «dette begrepet anvendes av Kant i sammenheng med det hypotetiske imperativet som foreskriver de nødvendige midlene for å oppnå lykke»⁶⁸. Akkurat her kommer man over referanser til virkemiddel siden vi fastholder at pragmatiske filosofier genereres ved å operasjonalisere begrepet «middel»⁶⁹.

Ifølge Kenneth Burke inneholder middel, som et konsept i seg selv, tvetydigheten av to verifikasjoner: 1) verifikasjonen av en handling forårsaket av en handling, som f. eks. at det å tro er en test av ens trosoppfattelse; 2) verifikasjonen av en handlingsløs, scenisk uttrykk av en handling innen et rammeverk i henhold til det sceniske uttrykket, akkurat som et menneske som tester ut et kart ved å følge kartleggingen av ens kurs⁷⁰.

3.5.5 Hensikt

Hensikten er det som aktøren ønsker å oppnå med sin *handling*. Her vektlegges det hvorfor aktøren utførte handlingen og hvorfor handlingen fant sted i utgangspunktet. En handling kan kun betraktes som en handling dersom det foreligger en hensikt bak handlingen. Med dette blir det korresponderende og filosofiske terminologien for hensikt *mysticisme*. Mysticisme må

---

⁶⁶Ibid: s. 227.

⁶⁷Kjeldsen, Jens E. «Retorikk i vår tid: En innføring i moderne retorisk teori», (2009): s. 235.

⁶⁸Burke, Kenneth. «A Grammar of Motives», (1969): s. 275.

⁶⁹Ibid: s. 275.

⁷⁰Ibid: s. 283.

i denne sammenhengen ikke forveksles med mystikk: mystikk refererer til en umiddelbar og direkte opplevelse av tilværelsens dypeste virkelighet, av naturens enhet eller av kontakt med en guddom⁷¹. Mystisismen tar mer for seg dragningen mot det abstrakte i den tro at det rommer verdier eller følelser.

Ifølge Aristoteles vurderes slike virkemidler ut ifra *teleologiske* termer fordi det sies at formene har sitt opphav fra hensikten av deres brukere. Med levende ting er det sagt at *hensikten* er noe iboende i deres natur — planten søker liv gjennom vegetasjon, dyret tilføyer det vegetative livet sensasjon og appetitt, mens på toppen av disse nivåene av motiver (samt inkludert dem) finner man grunnen til liv og moralsk handling som karakteriserer mennesker og det menneskelige samfunnet⁷².

3.6 Ratio

Fordi pentaden går ut på å fortolke menneskelige motivasjoner innebærer dette å finne ut hvilke relasjoner som er dominerende og påfallende jamfør de fem pentadedelene. Vi forankrer våre forklaringer i en av pentadens elementer eller en kombinasjon av disse, en kombinasjon som Burke kaller for *ratio*⁷³. En ratio er en formel som indikerer en overgang fra et begrep til en annen; slike relasjoner innehar nødvendigvis tvetydighetene av det potensiale hvorav de andre pentadedelene er et helt forskjellig medium enn det første⁷⁴. Slike formler vil forteller oss om den dramatiske dynamikken i talen. Man kan tenke seg til sammen 20 ratioer hvis man tenker at hver av pentadedelene inngår i forbindelsen med hver av de andre (f.eks. scene-handling, scene-aktør, aktør-middel osv.)

Burkes teori blir mindre abstrakt når den anvendes gjennom bruken av ratioer — en sammenligning av to termer i pentaden. For eksempel, en scene-handling-ratio er tydelig når forandringer i et begrep forandrer seg dramatisk, noe som dermed påvirker måten handlingen oppfattes⁷⁵. Dersom, i et drama, en fødsel finner sted i en drosje er dette et tilfelle av en scene-handling-ratio. Dersom fødselen heller fant sted hjemme eller på sykehuset forandres betydningen rundt handlingen. Forfatterens valg av drosje som scene fremfor hjemmet eller

---

⁷¹ Kværne, Per. (2018, 20. februar). Mystikk. I *Store norske leksikon*. Hentet: 16. Januar 2019 fra <https://snl.no/mystikk>.

⁷² Burke, Kenneth. «A Grammar of Motives», (1969): s. 293.

⁷³ Kjeldsen, Jens E. «Retorikk i vår tid: En innføring i moderne retorisk teori», (2009): s. 236.

⁷⁴ Burke, Kenneth. «A Grammar of Motives», (1969): s. 262.

⁷⁵ Hansen, Gregory. «Kenneth Burke's Rhetorical Theory within the Construction of the Ethnography of Speaking», (1996): 56.

sykehuset blir avslørende for hvordan vedkommende vurderer situasjonen. Burke argumenterer at slike vurderinger er «motiver» og at de kan utledes gjennom bruken av pentaden.

Menneskelige motiver utspiller seg i en form av et drama; Burke retter sitt fokus på hvorfor mennesker (aktøren) handler på scenen. Burkes tilnærming av det estetiske kan bidra til økt forståelse om måten folk etablerer og diskuterer sin identitet innen ulike sosiale kontakter – fremfor å vise hvordan retoren benytter artistiske diskurser for overtalelse⁷⁶. Slik har pentadetolkning et særlig potensial til å vise aktørers handlingsrom, hvilke krefter som sannsynligvis virker mest og hva som er de kritiske punktene for endring.

Med dette vil en undersøkelse av motivene i innsettelsestaler fortelle oss hvordan en presidents innsettelsestale *vurderer* den sosiale konteksten mens en undersøkelse av identifikasjoner vil forteller oss om hvordan presidenten *håndterer* situasjonen. Undersøkelse av identifikasjoner blir med andre ord en måte å undersøke og fortolke motivene i innsettelsestalene. Dette blir også velegnet i en undersøkelse som tar på sikt å finne ut hvorfor og hvordan mennesker og samfunnet endrer seg over tid, noe som kommer til uttrykk i innsettelsestalen holdt av nyvalgte presidenten.

---

⁷⁶ Hansen, Gregory. «Kenneth Burke's Rhetorical Theory within the Construction of the Ethnography of Speaking», (1996): 54.

Kapittel 4: Analyse av innsettelsestalene

I denne delen vil jeg anvende Kenneth Burkes pentade for å fortolke motivene i de amerikanske presidenters innsettelsestaler. Ved å studere innholdet, identifisere de forskjellige pentadiske delene og finne ratioen, vil jeg kunne fortolke motivene. Slike fortolkninger vil kunne fortelle oss om drivkreftene samt gi oss en pekepinn på hvordan og hvorfor samfunnet og menneskene forandrer seg.

Jeg vil begynne med en liten oppsummering av innsettelsestalene før jeg går videre med å anvende den dramatiske pentaden. Her kommer jeg til å identifisere ratioene og kategorisere identifikasjonen som konstitueres. Utvalget av amerikanske presidenters innsettelsestaler blir følgende: 1) Harry S. Truman (1949), John F. Kennedy (1961), Ronald Reagan (1981), George W. Bush (2005), Barack Obama (2009) og Donald Trump (2017).

4.1 Harry S. Truman – 20. Januar 1949

President Harry S. Truman slo guvernør Thomas E. Dewey av New York i 1948-valget i en tid da landet ble styrt av et republikansk flertall i kongressen⁷⁷. Fordi talen var den første som ble gitt etter andre verdenskrig, var det var nesten forventet at store deler av talen kom til å ta opp utenrikspolitikk⁷⁸. Demokratene vant en solid seier i kongressvalgene det året, med flertall på henholdsvis 54-42 og 263-171⁷⁹. I sin innsettelsestale la Truman fram sitt «Firepunktsprogram» med følgende punkter: 1) støtte til FN, 2) gjenreisning av verdensøkonomien, 3) assistanse til forsvar mot militær aggresjon og 4) støtte til vitenskapelig og teknisk utvikling i tilbakestående land⁸⁰.

I sin innsettelsestale tegnet Truman et bilde av verden som delt mellom demokrati og kommunisme. Store deler av talen gikk ut på å fremheve de edle motivene rundt demokrati sammenlignet med de rake motsetningene kommunismen stod for. Talen fremstår som hyperbolsk fordi det ble påpekt flere ganger på motsetningsforholdet mellom demokrati og kommunisme, blant annet Trumans personlige tro på at kommunismen hadde delt verden

---

⁷⁷ Ryan, Halford. «The Inaugural Address of the Twentieth-Century American Presidents» (1993): s. 141.

⁷⁸ Mozower, Mark. «Governing the World: the history of an idea», (2012): s. 215.

⁷⁹ Moen, Ole. «USAs Presidenter – Fra George Washington til Barack Obama», (2014): s. 421.

⁸⁰ Ibid: s. 431.

mellom «de frie» og «de undertrykte»⁸¹. Ifølge Dante Germino benyttet Truman demokratiets legitimitet, Amerikas eksepsjonelle opphav og amerikansk historie som en sikkerhetsgarantist for menneskehetens fremtid⁸².

Trumans innsettelsestale kan også fremstilles i en følgende pentadiske tolkning: Aktøren er det amerikanske folket, i rollen som demokratiers forsvarere, som handler ved å forbli trofaste mot de demokratiske verdiene. Denne handlingen utføres ved å ta i bruk middelet, de demokratiske verdiene, med hensikten å proklamere disse prinsippene i konteksten av scenen kjennetegnet som en verden delt mellom demokrati og kommunisme.

4.1.1 Scene: Verden som delt mellom demokrati og kommunisme

I denne innsettelsestalen kommer de sceniske uttrykkene tydelig fram. Av disse scenene uttrykkes verden som det to-delte landskapet, forsvaret av den vestlige halvkule og menneskehetens utfordringer som reflekteres i det sceniske. Disse scenene vektlegger situasjoner som referansepunkt og illustrasjon for utfordringene tilhørerne har i vente.

Verden som det to-delte landskapet utgjør et påfallende aspekt i denne talen. Denne scenen fremstiller verden som delt mellom demokrati og kommunisme, spesielt med tanke på kommunismen fremmarsj i flere verdensdeler⁸³:

Communism subjects the individual to arrest without lawful cause, punishment without trial, and forced labor as the chattel of the state. It decrees what information he shall receive, what art he shall produce, what leaders he shall follow, and what thoughts he shall think.

Democracy maintains that government is established for the benefit of the individual, and is charged with the responsibility of protecting the rights of the individual and his freedom in the exercise of his abilities.

Ut ifra dette konstituerer disse ideologiske tankegoodsene for en to-delning av landskapet. En to-delning blir ensbetydende med skille mellom godt og ondt, og ut ifra dette utdraget fremstår Amerika, som demokratiets fyrtårn, som representasjon av menneskehetens edle motiver mens kommunismen blir dens rakke motsetning. Et slikt skille vil få tilskuerne til å betrakte verdensdelene på «den andre siden» av skillet som «de andre». Når «de andre» med sitt ideologiske tankegods gjør fremmarsj i andre verdensdeler vil dette betraktes som et

---

⁸¹ Conklin, Michael. «American President's Inaugural Addresses 1945-2018», (2018): s. 477.

⁸² Germino, Dante. «The Inaugural Addresses of American Presidents, (1984): s. 20.

⁸³ *The American Presidency Project* (1999) Harry S Truman: Inaugural Address [online]

faremoment for aktørene på «den rette siden». Dette vil utgjøre drivkreftene som motiverer handlingene som skal til for å demme opp faren.

Forsvaret av den vestlige halvkule dominerer ikke i denne sammenhengen. I sammenligning med det to-delte landskapet blir forsvaret en handling som utgår fra dette virkelighetssynet⁸⁴:

We have already established such a defence pact for the Western Hemisphere by the treaty of Rio de Janeiro. The primary purpose of these agreements is to provide unmistakable proof of the joint determination of the free countries to resist armed attack from any quarter. Each country participating in these arrangements must contribute all it can to the common defence.

Forsvar innebærer at en part tar seg til motverge mot en motpart som søker ens ødeleggelse eller underkastelse. Slike motiver resonerer med verdens skillet der «den ene» tar seg til motverge for å demme opp trusselen som «den andre» utgjør. Dette samsvarer også med skillet mellom øst og vest der Vesten utgjør demokratiers bastion mens Østen utgjør kommunismens kjerneområder. Med dette blir forsvaret av den vestlige halvkule underlagt virkelighetssynet som konstitueres av to-delingen av verden.

Verdens utfordringer utgjør heller ikke et dominerende aspekt i denne analysen.

Sammenlignet med partene fremstår de også som slagmarken der demokrati og kommunismen kommer til å utfolde seg:

More than half the people of the world are living in conditions approaching misery. Their food is inadequate. They are victims of disease. Their economic life is primitive and stagnant. Their poverty is a handicap and a threat both to them and to more prosperous areas. For the first time in history, humanity possesses the knowledge and the skill to relieve the suffering of these people.

“Menneskeheten” fremstår tvetydig, noe som kan antydes at spørsmålet om menneskehet blir avhengig av hvilken side av skillet som disponerer holdningene. Også, målet å bistå andre nasjoner blir avhengige av spørsmålet om slike dyder inngår i de ideologiske tankegodsene som står for skillet i verden. Ut ifra dette vil virkelighetssynet avgjøre hvilke utfordringer som er i landets interesse. Med dette blir det to-delte verdensbildet *hoved-scenen* i dette tilfellet.

4.1.2 Aktør: Det amerikanske folket som demokratiets forsvarer

I spørsmålet om den pentadiske aktøren blir det aktuelt å utdype hvem som handler ut fra dette virkelighetssynet. I denne analysen kommer følgende aktører tydelig til uttrykk: det Amerikanske folket som demokratiers forsvarere og kommunismen som «de andre». I en to-

---

⁸⁴ Ibid.

deling av verden blir de vesentlige aktørene de som befinner seg på hver sin side av dette skillet.

I denne pentaden dominerer det amerikanske folket som demokratiets forsvarer. Truman benytter hyppig nok ordet «vi» som en henvisning til symbiosen mellom det amerikanske folket og de edle motivene rundt demokrati⁸⁵:

The American people stand firm in the faith which has inspired this Nation from the beginning. We believe that all men have a right to equal justice under law and equal opportunity to share in the common good. We believe that all men have the right to freedom of thought and expression. We believe that all men are created equal because they are created in the image of God. From this faith we will not be moved.

Aktørene i dette tilfellet «står fast i troen som har inspirert denne nasjonen fra begynnelsen». Dette blir en indirekte referanse til den demokratiske styreformen som nasjonen er tuftet på. Det kan også antydes at todelingen av verden er et resultat av handlinger foretatt av aktører hvis holdninger utledes fra visse ideologier. Amerikas identitet og historie kjennetegnes av landets lange demokratiske tradisjon, noe som også skiller dem ifra «de andre» på den andre siden av verdensskillet. Utdraget eksemplifiserer amerikanernes identitet basert på troen «at alle mennesker har en rett til rettsbeskyttelse og likeverd for å ta del i allmenhetens goder». Med dette utgjør amerikanernes identitet et av de to tankeegdommene som står for skillet i verden og som betrakter verdenssituasjonen sett fra deres ståsted.

Kommunismen som «de andre» utgjør ikke et dominerende aspekt. Her fremstilles kommunismen som en *antitese* for å fremheve og foredle demokratiets målsetninger⁸⁶:

(...) In the pursuit of these aims, the United States and other like-minded nations find themselves directly opposed by a regime with contrary aims and a totally different concept of life. That regime adheres to a false philosophy which purports to offer freedom, security, and greater opportunity to mankind. Misled by this philosophy, many peoples have sacrificed their liberties only to learn to their sorrow that deceit and mockery, poverty and tyranny, are their reward.

That false philosophy is communism.

Det blir tydelig at kommunismen benyttes som «kontrasten» for alt det demokratiet står for. Dette tydeliggjør skillet mellom den demokratiske tradisjonen og den kommunistiske doktrinen. I denne talen personifiseres kommunismen til en aktør som et ledd i skapelsen av *en felles fiende*. En felles fiende blir det som kjennetegner en parts identitet i en todelt-verden. Likevel utgjør kommunismen hovedsakelig nok et sett med motiver fremfor aktør. Ettersom

---

⁸⁵ Ibid.

⁸⁶ Ibid.

kommunismen disponerer motiver som kan videre utlede handlinger må den betraktes som et *middel* fremfor en aktør. Fremhevelsen av kommunismen blir her avhengig av sammenligningen med demokrati, noe som gjør at dette tankegodset ikke blir påfallende. Med tanke på kommunismen funksjon som en antitese i denne talen blir den underlagt fremstillingen av demokrati. Det blir klart at det amerikanske folket i rollen som demokratiets forsvarere utgjør *hoved-aktøren* i denne pentaden.

4.1.3 Handling: Demokratiets forsvarere fremholder landets trosverdier

Den pentadiske handlingen kjennetegnes som det aktøren foretar seg på scenen. Det mest vesentlige i denne sammenhengen blir det hoved-aktøren foretar seg på hoved-scenen. Ut ifra denne analysen kommer følgende pentadiske handlinger til uttrykk: det amerikanske folket som fremholder landets trosverdier, landet som samarbeider med andre nasjoner i skapelse av en ny internasjonal orden og landet som inviterer andre land til å bli en del av bestrebelsen.

I dette tilfellet blir det klart at det Amerikanske folket som forblir fast i troen på landets trosverdier utgjør et dominerende aspekt. At verden er blitt mye mer annerledes gjelder det mer enn noen gang å bevare troen i landets verdier som konstituerer folkets identitet og skiller dem fra «de andre». Erkjennelsen av viktigheten rundt denne handlingen kommer tydelig fram i innledningen⁸⁷:

The American people stand firm in the faith which has inspired this Nation from the beginning. We believe that all men have a right to equal justice under law and equal opportunity to share in the common good. We believe that all men have the right to freedom of thought and expression. We believe that all men are created equal because they are created in the image of God. From this faith we will not be moved.

Ut ifra dette blir handlingen en proklamasjon av «trosverdiene som har inspirert nasjonen fra begynnelsen av» ovenfor verden. Handlingen fremstår her som et svar på verdensbildet der tankegodsets eksistens nå er truet. Fremfor å la seg rive bort velger folket heller å forbli trofast mot verdiene som kjennetegner dem. Med andre ord, på grunn av to-delingen blir handlingen av en reaksjonær natur der målet blir å bevare ens identitet og demme opp «de andre» som utgjør en trussel mot deres eksistens. Dette resonerer også med den pentadiske aktøren som demokratiets forsvarer, spesielt med tanke på hvordan verdensbildet understreker viktigheten rundt forsvaret av demokratiers eksistens.

---

⁸⁷ Ibid.

Landet som samarbeider med andre nasjoner i skapelse av en ny internasjonal orden utgjør ikke et påfallende aspekt i denne taleanalysen. Det blir klart at samarbeidet fremstår som en handling i tråd med trosverdiene som det amerikanske folket forblir tro mot⁸⁸:

We are moving on with other nations to build an even stronger structure of international order and justice. We shall have as our partners countries which, no longer solely concerned with the problem of national survival, are now working to improve the standards of living of all their people. We are ready to undertake new projects to strengthen the free world.

I dette utdraget vektlegges skapelse av «en ny internasjonal orden» som noe i samsvar med «nasjonal overlevelse». Dette henviser til ivaretagelse av en identitetens i møtet med en trussel mot dens eksistens. Denne handlingen utledes fra trosverdiene som det amerikanske folket forblir tro mot. Med andre ord, skapelse av en ny internasjonal orden blir en måte å uttrykke ens standhaftighet. Dermed dominerer ikke denne handlingen.

Amerikas invitasjon til andre land om å ta en del i bestrebelsene fremstår heller ikke som en dominerende faktor. Motivene i denne handlingen er her drevet av trosverdiene som landet deler med andre likesinnede nasjoner⁸⁹:

We invite other countries to pool their technological resources in this undertaking. Their contributions will be warmly welcomed. This should be a cooperative enterprise in which all nations work together through the United Nations and its specialized agencies wherever practicable. It must be a worldwide effort for the achievement of peace, plenty, and freedom.

Det kan argumenteres at utdraget henvender seg implisitt nok til aktører med samme verdier. Henvendelsen inngår her i ivaretagelsen av trosverdiene for å danne et bolverk mot det som oppfattes som en trussel. Slike handlinger blir da underordnet drivkrefter som avgjør om de tiltenkte handlingene er i tråd med landets verdier. Med dette dominerer ikke invitasjonen til andre land som en pentadisk handling. Fordi handlingene utgår fra verdiene som folket forblir trofaste mot blir det denne handlingen som utgjør *hoved-handlingen*.

4.1.4 Middel: De demokratiske verdiene

Det pentadiske middelet blir det aktøren tar i bruk til sin handling på scenen. Slike midler kan være redskaper, teknikker eller i dette tilfellet ideologier. Ideologier utgjør i seg selv et sett av motiver som kan disponere holdninger og senere utarte handlinger som foretas av aktøren. Med tanke på den ideologiske to-delingen av verden blir det da to sentrale midler som kommer tydelig fram i talen: demokrati og kommunisme.

---

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ Ibid.

I dette tilfellet er det demokrati som dominerer det pentadiske middelet. Demokratiet bidrar i todelingen av scenen, utgjør det amerikanske folkets rolle og utleder handlingen som tar på sikte å forbli tro mot tankegodsets trosverdier⁹⁰:

Democracy alone can supply the vitalizing force to stir the peoples of the world into triumphant action, not only against their human oppressors, but also against their ancient enemies-- hunger, misery, and despair. On the basis of these four major courses of action we hope to help create the conditions that will lead eventually to personal freedom and happiness for all mankind.

Demokrati fremstilles her som løsningen på verdens problemer og «drivkraften» bak realiseringen av ethvert folks grunnleggende behov. Vektleggingen av demokratiers vern om menneskelig frihet leder til oppfattelsen at motparten, kommunismen, står for det motsatte – tyranni. Middelet benyttes her også til fremstillingen av en verden delt mellom frihet og tyranni, og dette forsterker da inntrykket av verden som to-delt mellom to ulike tankegods. Demokrati fremstår også som et middel til å disponere visse holdninger med som deretter kan utarte handlinger med visse hensikter. Fordi demokrati blir det som kjennetegner det aktørene blir det også dette som utarter drivkreftene bak hoved-handlingen.

Kommunismen havner her på like linje med demokrati i fremstilling av verden som todelte, men utgjør ikke et dominerende aspekt fordi det fremstår mer som et del-middel til å fremheve et annet. Truman bruker kommunismen som en antitese til demokratiers edle motiver der de står for dens rake motsetningen⁹¹:

Communism subjects the individual to arrest without lawful cause, punishment without trial, and forced labor as the chattel of the state. It decrees what information he shall receive, what art he shall produce, what leaders he shall follow, and what thoughts he shall think.

Democracy maintains that government is established for the benefit of the individual, and is charged with the responsibility of protecting the rights of the individual and his freedom in the exercise of those abilities of his.

Skapelse av slike kontraster tjener hensikten å enten forsterke eller svekke den andre parten. Fordi hvert av disse midlene disponere ulike holdninger utartes ulike handlinger med visse resultater. Med tanke på jernteppet over Europa og kommunismens fullbyrdelse i den kinesiske revolusjonen vil slike sammenligninger ha stor påvirkningskraft blant tilhørernes virkelighetsoppfattelser. Slike motsetningsforhold fremstår som et tydelig tilfelle av en *sylogisme*, et språklig virkemiddel innenfor studier av logikk. Dette kan settes opp på følgende vis⁹²:

---

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ Ibid.

⁹² Føllesdal, Dagfinn & Walløe, Lars. «Argumentasjonsteori, språk og vitenskapsfilosofi», (2000): s. 196.

Demokrati ivaretar menneskehetens rettigheter og frihet (**Premiss 1**)

Sovjetunionen er ikke et demokrati (**Premiss 2**)

Sovjetunionen ivaretar ikke menneskehetens rettigheter og frihet (**Slutning**)

Mest av alt vektlegges demokrati som kan utstyre aktørene i realiseringen av formålene, i motsetning til kommunismen. Kommunismen utgjør med dette et middel til å fremheve et annet og blir dermed ikke et påfallende aspekt. Fordi det amerikanske folket kjennetegnes som demokratiets forsvarere blir det klart det dette korresponderer med middelet som står for to-delingen av verden like mye som sin motpart. Dermed blir det demokrati som utgjør *hoved-middelet* i denne pentaden.

4.1.5 Hensikt: Proklamasjon av de demokratiske verdiene

Hensikten blir målet aktøren ønsker å oppnå med handlingen. I dette tilfellet blir spørsmålet hvilken hensikt hovedaktøren handler mot eller hvilken hensikt som ligger i hovedhandlingen. På bakgrunn av denne analysen kommer følgende pentadiske hensikter til uttrykk: å proklamere ovenfor verden de verdiene landet står for, å gjøre teknologiske underverker tilgjengelige for likesinnede nasjoner og å bistå frie nasjoner i verden.

I denne pentaden dominerer hensikten å proklamere ovenfor verden de verdiene Amerika står for. Som demokratiets forsvarer blir proklamasjonen en forkynnelse av de demokratiske verdiene, eller en misjonærholdning for de demokratiske kjerneverdiene⁹³:

The peoples of the earth face the future with grave uncertainty, composed almost equally of great hopes and great fears. In this time of doubt, they look to the United States as never before for good will, strength, and wise leadership. It is fitting, therefore, that we take this occasion to proclaim to the world the essential principles of the faith by which we live, and to declare our aims to all peoples.

«Proklamasjonen av de essensielle prinsippene som landet de lever etter» blir et mål som resonerer med situasjonen som uttrykkes i den todelte verden. Verdiene forutsetter målene som aktørenes handlinger eller opptredener bevisst er rettet mot eller bestemt av. Prinsippene blir her det som kjennetegner det amerikanske folket som demokratiets forkjempere, eller misjonærer for de demokratiske verdiene. Fordi «verden ser mot USA for lederskap» understreker dette viktigheten rundt målsettingene og rollen som demokratiers forsvarer. Ut ifra denne hensikten kan flere del-hensikter utledes og inngå i målet om å proklamere landets verdier i både ord og handlinger.

---

⁹³ *The American Presidency Project* (1999) Harry S Truman: Inaugural Address [online]

Målet å gjøre teknologiske underverker tilgjengelige for likesinnede nasjoner dominerer ikke i denne analysen. Hensikten å stille teknologiske midler til andres disposisjon fremstår mer som et mål i takt med proklamasjonen⁹⁴:

I believe that we should make available to peace-loving peoples the benefits of our store of technical knowledge in order to help them realize their aspirations for a better life. And, in cooperation with other nations, we should foster capital investment in areas needing development.

Sammenlignet med proklamasjonen blir dette noe som inngår i prinsippene landet er tuftet på. Dette fremstår mer som et del-middel av et overordnet formål. Fordi verden ser mot Amerika etter lederskap blir utøvelsen av verdiene drivkraften bak fremhevelsen av demokrati som sikkerhetsgarantien for menneskehetens fremtid. Del-hensiktene blir et ledd i en større plan om å gjøre det klart, i både ord og handling, hvilke verdier landet som kjennetegner Amerikas identitet. Dersom det ikke var for vektleggingen av aktørenes rolle ville det vært vanskelig å forstå hvorfor landet går aktivt inn i arbeidet å lede andre mot «en lysere fremtid».

Hensikten å bistå frie nasjoner utgjør heller ikke et påfallende aspekt. I rollen som demokratiers forsvarere med målet å proklamere landets verdier blir denne hensikten enda et eksempel på et ledd i en større plan⁹⁵:

Our aim should be to help the free peoples of the world, through their own efforts, to produce more food, more clothing, more materials for housing, and more mechanical power to lighten their burdens.

Målet «å hjelpe frie folk i verden» antyder en form for bistand til andre demokratier, som her blir integrert i det amerikanske folkets rolle som demokratiers voktere. Dette trekker oss tilbake mot skillet mellom demokrati og kommunisme. Ut ifra dette blir hensikten å bistå andre demokratiers utfordringer og for å hindre dem i å ende opp som et bytte for kommunismens maktutfoldelse. Amerika utøver sin rolle ved å proklamere ovenfor verden de prinsippene som kjennetegner landets identitet og i rollen som demokratiers forsvarer blir det forventet at landet bistår andre demokratier når farene truer. Dette blir da et eksempel på landets forkynnelse av de demokratiske prinsippene og dominerer derfor ikke i denne analysen. Fordi disse del-hensiktene blir avhengig av en større plan i det lange løpet blir det tydelig at hensikten å proklamere prinsippene som landet er tuftet på utgjør *hoved-hensikten*.

---

⁹⁴ Ibid.

⁹⁵ Ibid.

4.1.6 Motiv: Verdenssituasjonen dikterer mottiltakene

I denne analysen konstituerer pentadedelene følgende struktur: todelingen av verden utgjør drivkraften bak handlingene som foretas av aktørene. Aktørenes holdninger utledes fra de demokratiske trosverdiene med hensikten å proklamere et folks standhaftighet ovenfor verdiene som kjennetegner deres identitet. Verdenssituasjonen har resultert en todeling av kloden mellom de mest sentrale tankegodsene: demokrati og kommunisme. Hver side anser sine verdier som «den rette» og betrakter sin motpart som «de andre» hvis ideologiske overbevisninger utgjør en trussel mot deres identitets eksistens. Trusselen dikterer dermed handlingene som skal til for å demme opp trusselen⁹⁶:

(...) I state these differences, not to draw issues of belief as such, but because the actions resulting from the Communist philosophy are a threat to the efforts of free nations to bring about world recovery and lasting peace.

Handlingene som skal til for å demme opp trusselen blir et svar på det sceniske og vil i sin tur diktere aktørene som skal foreta slike bestrebelser. Kommunismens maktutbredelse utgjør en trussel mot demokratiers eksistens og vil dermed diktere handlingene som skal til for å demme mot trusselen. Her vektlegges det mer hvorfor aktøren, det amerikanske folket som demokratiers forsvarere, må foreta disse handlingene. Med andre ord, det sceniske utgjør drivkreftene som påvirker og forårsaker påtakelsen av rollen. Det blir også scenen som fremskynder tilhørerne fra fremmedgjøring til samarbeid.

Middelet, demokrati som disponerer holdninger og motiver, dominerer ikke i denne pentade-analysen fordi det underlegges to-delingen av verden. Middelet utgjør i seg selv et av ideologiene som har forårsaket to-delingen av verden. Ut ifra dette utgår middelets betydning ut ifra det sceniske med tanke på hva som kjennetegner det ideologiske tankegodset sammenlignet med sin motpart⁹⁷:

(...) That regime adheres to a false philosophy which purports to offer freedom, security, and greater opportunity to mankind. Misled by this philosophy, many peoples have sacrificed their liberties only to learn to their sorrow that deceit and mockery, poverty and tyranny, are their reward.

That false philosophy is communism.

Like mye som det pentadiske middelet blir også den pentadiske hensikten underordnet scenen. Scenen reflekterer hvilke situasjoner tilhørerne står ovenfor og vil med dette diktere

---

⁹⁶ Ibid.

⁹⁷ Ibid.

eventuelle mottiltak. Hensikten overordnes ikke den pentadiske handlingen fordi scenen utformer mottiltakene som må til for å oppnå målene. Dersom en bygning står i brann vil situasjonen forårsake handlingen å få den slukket fremfor hensikten om hvorfor brannen skal slukkes. I dette tilfellet fremstår den pentadiske scenen som drivkraften bak handlingen som den pentadiske aktøren dikteres til å foreta seg. På bakgrunn av denne analysen blir det klart at resultatet blir et tilfelle av en *scene-handling-ratio*.

Truman fremhever det amerikanske identiteten som et svar på situasjonen reflektert av det todelte verdensbildet. Målet bak aktørenes handlinger er å proklamere ovenfor den todelte verden de prinsippene de lever etter⁹⁸:

The peoples of the earth face the future with grave uncertainty, composed almost equally of great hopes and great fears. In this time of doubt, they look to the United States as never before for good will, strength, and wise leadership. It is fitting, therefore, that we take this occasion to proclaim to the world the essential principles of the faith by which we live, and to declare our aims to all peoples.

«Proklamasjon» antyder at aktørene blir en del av en felles bestrebelse kjennetegnet av en forkynnelse av de demokratiske verdiene i en verden som ser mot Amerika for lederskap.

Truman pålegger det amerikanske folket en misjonærrolle som alle blir en del av.

Fellesskapsfølelsen baseres her på identifikasjonen som oppstår fra utformingene, eller organiseringene som alle parter tar en del i. Med tanke på sammenligningen mellom demokrati og kommunisme, eller «oss» og «dem», blir dette også et tilfelle som Burke karakteriserer som en *formell appell*. Dette kan brukes i taler på to måter: 1) repetisjon for å belyse hva som er blitt sagt og 2) på en måte som fremprovoserer en konfrontasjon⁹⁹.

Sammenligning mellom «oss» og «dem» blir et eksempel på slike repetisjoner, samtidig som dette resonerer med verdensbildet preget av demokratiets konfrontasjon med kommunismen. Situasjonen konstituert av todelingen understreker høytideligheten rundt målet å forbli tro mot landets trosverdier og forkynne demokratiets prinsipper, i ord og handling, ovenfor en annerledes verden. Tilhørerne vil med dette identifisere seg i den samme bestrebelsen som Truman også blir en del av. På bakgrunn av dette blir det klart at Trumans innsettelsestale blir et tilfelle av en *formell identifikasjon*.

---

⁹⁸ Ibid.

⁹⁹ Qtd. in Lahti, Yannick. (2018) «Make America Great Again: A rhetorical analysis of campaign and presidential speeches by Donald Trump in 2016-2017 [Master Thesis]. Opplattet fra JYX-julkaisukirjasto.

4.2 John F. Kennedy – 20 Januar 1961

President John F. Kennedys innsettelsestale i 1961 er et klassisk eksempel på identifikasjon gjennom retorikk. Kennedy var klar over at hans offentlige *persona* måtte etableres etter å ha kommet seirende ut av 1960-valget mot visepresident Richard Nixon med minst mulig margin. Han var praktisk talt ikke folkets president; han var ung, relativt sett uerfaren, en katolikk og ansett mer som en playboy. I tillegg var han også klar over behovet for forandring i samfunnet. Landet gjennomgikk raske økonomiske utviklinger men var fortsatt preget av en defensiv og paranoid holdning fra krigen¹⁰⁰. Innsettelsestalen presenterte muligheten for å demonstrere Kennedys dyktighet for embetet ved å fremstille seg selv som en samlende og progressiv leder i Amerika og den frie verden.

Kennedy arvet Eisenhower-administrasjonens internasjonale normer for massiv avskrekking og represalier relatert til et stadig voksende arsenal av kjernefysiske våpen. Den tidligere administrasjonen hadde ikke bare kjempet en krig i Korea, men var også involvert i konflikter med Sovjetunionen over statusen til Berlin, bevitnet fullbyrdelsen av den Kinesiske revolusjonen og økt kommunistisk tilstedeværelse i Latin-Amerika og Cuba. Våpenkappløpet var allerede i gang og kapasiteten til å sende kjernefysiske raketter til Europa var av topp prioritet. Det mest forferdende i amerikanernes øyner var 1957-utskytingen av Sputnik-raketten, noe som startet romkappløpet og markerte Sovjetunionens teknologiske overlegenhet¹⁰¹.

Kennedys innsettelsestale kan fremstilles med følgende dramatisk struktur: Aktøren er det amerikanske folket som den nye generasjonen kjennetegnet av deres nye evner. Disse evnene utgår ifra middelet, de nyutviklede instrumentene, som gjør menneskeheten i stand til å enten løse sine felles utfordringer eller utslette alle former for menneskelig liv. Handlingen resulterer med dette scenen, en ny verdenssituasjon forårsaket av menneskehetens nye redskaper. Fordi instrumentene gjør menneskeheten i stand til å løse sine felles utfordringer konstituerer dette hensikten å starte på nytt i samarbeidsviljens ånd fremfor å styre mot selvutslettelse.

---

¹⁰⁰ Martin, James. «Situating Speech: A Rhetorical Approach to Political Strategy», (2015): s. 36.

¹⁰¹ Ryan, Halford. «U.S. Presidents as Orators: A Bio-Critical Sourcebook», (1995): s. 215.

4.2.1 Scene: En ny verdenssituasjon forårsaket av menneskehetens nye instrumenter

Kennedy vektlegger de sceniske uttrykkene som gjenspeiler verdenssituasjonen og alvoret rundt øyeblikket. I denne analysen kommer følgende pentadiske scener til uttrykk: en ny verdenssituasjon, innsettelsesseremonien og gravene til unge amerikanere. Disse scenene resonerer klart med hverandre fordi de utformes av en ny virkelighet konstituert av en annerledes verdenssituasjon.

Den nye verdenssituasjonen utgjør et dominerende aspekt i denne talen fordi det fremstår som et resultat av aktørers anskaffelse av nye instrumenter av banebrytende proporsjoner. Fordi menneskeheten nå er i stand til å løse sine utfordringer samt utslette hverandre blir det disse evnene som understreker hvor annerledes verden er blitt¹⁰²:

The world is very different now. For man holds in his mortal hands the power to abolish all forms of human poverty and all forms of human life. And yet the same revolutionary beliefs for which our forebears fought are still at issue around the globe--the belief that the rights of man come not from the generosity of the state but from the hand of God.

Utdraget refererer til endringen i verdenssituasjonen som følge menneskehetens anskaffelse av banebrytende instrumenter. Til tross for hvor mye verden har forandret seg «forblir landets kjerneverdier rundt menneskehetens rettigheter et tema i verden». Dette understreker viktigheten å ivareta verdiene som kjennetegner nasjonens identitet fremfor å la seg rive av utfordringene som nå råder verden. En annerledes verdenssituasjon vil med dette utgjør drivkraften der aktørene anspores til å tenke ut andre alternativer fremfor å begi seg med de utdaterte dogmene.

Innsettelsesseremonien utgjør ikke et påfallende aspekt i denne analysen. Sammenlignet med verdenssituasjonen fremstår seremonien mer som en refleksjon av dette¹⁰³:

We observe today not a victory of party but a celebration of freedom--symbolizing an end as well as a beginning--signifying renewal as well as change. For I have sworn before you and Almighty God the same solemn oath our forebears prescribed nearly a century and three quarters ago.

Ut ifra dette kan innsettelsesseremonien fremstå som et svar på verdenssituasjonen der øyeblikket symboliserer en «slutt» på de gamle dogmene og en «begynnelse» med de nye evnene. Her betydeliggjøres seremonien som en 'fornyelse' og 'en forandring'. Det blir klart at den nye verdenssituasjonen konstituerer motivet bak 'en ny begynnelse', lik det som finner

---

¹⁰² *The American Presidency Project* (1999) John F. Kennedy: Inaugural Address [online]

¹⁰³ Ibid.

sted rundt begivenheten. Fordi de gamle måtene ikke lenger er i samsvar med verdenssituasjonen blir forandringen et resultat av en demokratisk prosess som tar på sikt å gjennomføre en nasjonal «fornyelse» og stake ut en ny kurs for landet. Med dette dominerer ikke innsettelsesseremonien denne pentaden.

Gravene til unge amerikanere utgjør heller ikke et dominerende aspekt. Denne scenen benyttes som en referanse for å understreke betydningen rundt poenget å forbli tro mot landets verdier i møtet med en annerledes verden¹⁰⁴:

(...) Since this country was founded, each generation of Americans has been summoned to give testimony to its national loyalty. The graves of young Americans who answered the call to service surround the globe.

Dette fremstår som en klar henvisning til gravene ved Arlington National Memorial som kan sees fra tilhørernes ståsted. Likevel er ikke amerikanske soldater gravlagt kun i Arlington, mens også andre steder i verden der de har kjempet og falt i strid. Her blir det tydelig at «gravene til de amerikanske soldatene» utgjør eksempler på individer som kjempet for verdiene som ennå er et tema i en annerledes verdenssituasjon. Fordi denne referansen benyttes i seremonien, som videre er underordnet verdenssituasjonen, blir det klart at gravplassene ikke dominerer. Fordi de sceniske uttrykkene utformes og avspeiles av en overordnet drivkraft blir det klart at verdenssituasjonen utgjør *hoved-scenen* i denne pentaden.

4.2.2 Aktør: Det amerikanske folket som den nye generasjonen

Innholdet av innsettelsestalen vektlegger alvoret rundt menneskehetens anskaffelse av instrumenter som kan løse hverandres problemer i samarbeidsviljens ånd eller utslette hverandre i en planlagt eller utilsiktet selvutslettelse. Fokuset havner her på aktørenes evner og handlinger som har resultert verdenssituasjonen foran dem. I denne innsettelsestaler kommer disse aktørene fram: en ny generasjon med amerikanere, John F. Kennedy og motpartene.

I dette tilfellet blir det den nye generasjonen med amerikanere som utgjør et gjennomslående aspekt fordi de utgjør legemliggjørelsen av motivene bak forandringen som nå finner sted. Med verdenssituasjonen tatt i betraktning blir den nye generasjonen avgjørende i å anspore landet mot en ny retning og anvende de nyutviklede midlene til menneskehetens beste¹⁰⁵:

---

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Ibid.

Let the word go forth from this time and place, to friend and foe alike, that the torch has been passed to a new generation of Americans--born in this century, tempered by war, disciplined by a hard and bitter peace, proud of our ancient heritage--and unwilling to witness or permit the slow undoing of those human rights to which this nation has always been committed, and to which we are committed today at home and around the world.

Aktørene fremstilles som den nye generasjonen gitt de erfaringene og lærdommene de sitter med. Den nye generasjonen symboliserer en ny start, noe som forklarer hvorfor de tar til orde å anspore landet mot en ny retning. Fordi verdenssituasjonen er et resultat av aktørers anskaffelse og besittelse av nyutviklede instrumenter blir spørsmålet om hvordan aktørene kan bruke disse på en bedre måte uten at menneskeheten trekkes nærmere apokalypsen. Med dette representerer den nye generasjonen drivkraften bak idéen om hvordan disse midlene kan anvendes til verdenssamfunnets velvære.

John F. Kennedy dominerer ikke i denne taleanalysen. Kennedy utgjør heller det mest tydeligste representasjonen på den nye generasjonen som påtar seg utfordringen å forsvare landets verdier i en annerledes verden¹⁰⁶:

In the long history of the world, only a few generations have been granted the role of defending freedom in its hour of maximum danger. I do not shrink from this responsibility--I welcome it. I do not believe that any of us would exchange places with any other people or any other generation.

Med dette blir Kennedy en del av den nye «generasjonen» med amerikanere som utgjør drivkraften bak forandringen. I dette utdraget vektlegges rollen å forsvare verdiene i den nye verden, som den nye generasjonen er blitt tildelt. At Kennedy, som tydeligste representanten for den nye generasjonen, påtar seg rollen å forsvare friheten blir noe tilhørerne kan identifisere seg i. Også, når det påpekes hvor spesiell den nye generasjonen er, såpass at de «ikke vil bytte plass med noen andre», blir Kennedy underordnet generasjonen han er en del av. Derfor dominerer ikke Kennedy i denne pentaden.

Motpartene fremstår heller ikke som et påfallende aspekt. I motsetning til sine forgjengere refererer Kennedy til landets fiender med mykere ord. Her fremstilles motpartene som delaktører i en felles bestrebelse for å løse utfordringene sammen fremfor å styre mot avgrunnen¹⁰⁷:

Finally, to those nations who would make themselves our adversary, we offer not a pledge but a request: that both sides begin anew the quest for peace, before the dark powers of destruction unleashed by science engulf all humanity in planned or accidental self-destruction.

---

¹⁰⁶ Ibid.

¹⁰⁷ Ibid.

Henvendelsen til motpartene korresponderer med den nye retningen som den nye generasjonen har valgt. En ny tilnærmelse blir ensbetydende med en ny begynnelse. Dette kommer tydelig fram når Kennedy strekker ut samarbeidsviljens hånd mot sine motparter som en slags invitasjon til å bli en del av den nye begynnelsen. Tilnærmingen blir da avhengige av retningen som aktørene anspores mot. På grunn av dette dominerer ikke motpartene i denne analysen. Ettersom både betydningen rundt Kennedy og tilnærmingen ovenfor motpartene blir avhengige av den nye generasjonen med amerikanere, som utgjør motivene bak forandringen, blir det disse som konstituerer *hoved-aktøren*.

4.2.3 Handling: Den nye generasjonen anskaffer instrumenter som kan fjerne menneskelige lidelser eller utslette alle former for menneskelig liv.

Ettersom verdenssituasjonen er et resultat av menneskelige handlinger blir det aktuelt å forklare hva slags handlinger som har resultert verdenssituasjonen. I denne talen kommer disse handlingene tydelig fram: menneskeheten som anskaffer nyutviklede instrumenter, den nye generasjonens stadfestelse av løfter og tilhørerne oppfordring til å spørre hva de kan gjøre for landet sitt.

Det blir klart at det blir menneskeheten anskaffelse av de nyutviklede instrumentene konstituerer temaet. Handlingen forårsaker verdenssituasjonen foran tilhørerne, og dette tar dermed opp spørsmålet om hvordan disse kan brukes på en måte som alle er tjent med¹⁰⁸:

The world is very different now. For man holds in his mortal hands the power to abolish all forms of human poverty and all forms of human life. And yet the same revolutionary beliefs for which our forebears fought are still at issue around the globe--the belief that the rights of man come not from the generosity of the state but from the hand of God.

Dette korresponderer også med handlingens filosofiske terminologi – realismen. Fordi menneskeheten nå anskaffer fredens og krigers instrumenter, noe som gjør dem i stand til å enten løse sine utfordringer eller utslette hverandre, blir det dette som utgjør virkeligheten foran tilhørerne. Virkeligheten påvirkes av denne handlingen, noe som vil anspore dem enten til å fortsette ferden mot avgrunnen eller begi seg på en ny retning som tar for seg verdenssituasjonen. Det kan også argumenteres at den nye generasjonen vil med dette

---

¹⁰⁸ Ibid.

forårsake diskusjonen om hvordan disse midlene kan brukes på en måte som ikke utsetter menneskeheten i fare.

Stadfestelse av løftene dominerer ikke fordi de fremstår mer som noe som foretas av den nye generasjonen som et svar på den nye virkeligheten. Løftene utgår her som et svar på virkeligheten som videre er konstituert av menneskehetens nyutviklede instrumenter¹⁰⁹:

To that world assembly of sovereign states, the United Nations, our last best hope in an age where the instruments of war have far outpaced the instruments of peace, we renew our pledge of support--to prevent it from becoming merely a forum for invective--to strengthen its shield of the new and the weak--and to enlarge the area in which its writ may run.

Løftene tar for seg diskusjonen om hvilke midler menneskeheten bør bruke til alles beste «i en tidsalder hvor krigens instrumenter har overgått fredens instrumenter». Med dette blir løftene også en forespørsel til alle parter om et samarbeid for å sørge for at ‘fredens instrumenter’, anvendes for å forhindre anvendelsen av ‘krigers instrumenter’. Partene oppfordres til å anvende de nyutviklede midlene på forsvarlig måte uten å trekke verdens befolkning nær apokalypsen. Løftene blir med dette et svar på en handling som foretas av andre aktører. Dermed dominerer ikke løftene denne analysen.

Oppfordringen til å få amerikanere til å spørre hva de kan gjøre for landet sitt utgjør heller ikke et påfallende aspekt. Dette blir en erkjennelse av menneskehetens anskaffelse av nyutviklede instrumentene hvor tilhørerne oppfordres til å spørre hvordan de kan tjene landet med disse evnene¹¹⁰:

And so, my fellow Americans: ask not what your country can do for you--ask what you can do for your country.

My fellow citizens of the world: ask not what America will do for you, but what together we can do for the freedom of man.

Det blir klart at oppfordringen påvirker tilhørernes oppfattelse av de nyutviklede instrumentene og hvordan disse kan anvendes i landets tjeneste. Denne handlingen resonerer med virkeligheten foran tilhørerne, som videre er et resultat av anskaffelse av instrumentene. Sammenlignet med dette blir oppfordringen noe som utgår fra bakomliggende drivkrefter og dominerer ikke denne pentaden. Ettersom disse bi-handlingene utledes fra overordnede

---

¹⁰⁹ Ibid.

¹¹⁰ Ibid.

motiver som tar verdenssituasjonen i betraktning blir det klart at menneskeheten anskaffelse av de nyutviklede instrumentene utgjør *hoved-handlingen*.

4.2.4 Middel: Fredens og krigens instrumenter

Spørsmålet om middelet blir et spørsmål om hva aktørene tar i bruk i sin handling. I dette tilfellet kan man også utlede spørsmålet om hva slags midler menneskeheten anskaffer og konstituerer realiteten som preger verdenssituasjonen. Her kommer følgende pentadiske midler til uttrykk: fredens og krigens instrumenter, og Amerikas trosverdier. Disse midlene tar sikte på å oppnå et bestemt resultat gjennom handlingen med en spesiell vekt på hva midlene nå gjør dem i stand til.

I denne talen er det fredens og krigers instrumenter som dominerer. Faktumet at menneskeheten nå anskaffer slike midler av banebrytende proporsjoner konstituerer realiteten som reflekteres av verdenssituasjonen¹¹¹:

(...) in an age where the instruments of war have far outpaced the instruments of peace, we renew our pledge of support--to prevent it from becoming merely a forum for invective--to strengthen its shield of the new and the weak--and to enlarge the area in which its writ may run.

Eksempler på slike «instrumenter» kan være bruken av atomvåpen, medisiner, nytenkning eller hjelpe-organisasjoner som kan tjene et av disse formålene. Disse to formålene stadfester midlenes teleologiske aspekter, noe som også trekker oss mot pragmatismen. Pragmatismen forutsetter her prinsippet om nytteverdien av idéer eller midler som kriteriene de skal måles etter. De tilsiktede konsekvensene, i dette tilfellet avskaffelse av menneskelig lidelse eller utslettelse, blir målene som verifiserer midlenes brukbarhet.

Amerikas trosverdier dominerer ikke. Sammenlignet med fredens og krigers instrumenter fremstår trosverdiene noe som kan utgjøre et kriterium i verifiseringen av brukbarheten¹¹²:

And yet the same revolutionary beliefs for which our forebears fought are still at issue around the globe--the belief that the rights of man come not from the generosity of the state but from the hand of God.

Selv om instrumentene har resultert en ny verdenssituasjon forblir trosverdiene det samme. Her vektlegges standhaftighet ovenfor verdiene som kjennetegner landets identitet fremfor å la seg rive med forandringen. Likevel blir instrumentene en realitet tilhørerne må forholde seg

---

¹¹¹ Ibid.

¹¹² Ibid.

til. Med midlene til deres disposisjon forandres også aktørenes evner. Fordi aktørene blir i stand til noe de aldri før har vært i stand til blir det også viktig å diskutere hvordan disse midlene kan tas i bruk på en forsvarlig måte. Verdien blir med dette del-midler som vurderer bruken av de nyutviklede instrumentene og utgjør de dermed ikke et påfallende aspekt. Fordi menneskehetens anskaffelse av nyutviklede instrumentene utgjør drivkraften bak forandringen som finner sted i verden blir det disse midlene som dominerer denne pentaden.

4.2.5 Hensikt: En ny start for å bekjempe menneskehetens felles utfordringer

I denne innsettelsestalen utledes hensikten fra aktøren, handlingen og middelet. Med teleologiske termer stadfestes hensikten bak handlingene som kjennetegnes av anskaffelsen og anvendelsen av de ny utviklede instrumentene. Her vektlegges også formulering av hensikt som avgjør hvilket formål midlene bør anvendes mot og hvorfor enkelte midler ikke burde anvendes i det hele tatt. I dette tilfellet kommer følgende pentadiske hensikter fram: hensikten å skyve tilbake jungelen av mistenksomhet og hensikten å bekjempe menneskehetens felles fiender gjennom samarbeid.

Hensikten å bekjempe menneskehetens felles fiender utgjør et påfallende aspekt. Dette samsvarer mer den pentadiske handlingen og det pentadiske middelet. Når menneskeheten anskaffer nyutviklede midler understreker dette viktigheten av å formulere et felles formål som de kan styre mot eller styre unna¹¹³:

Now the trumpet summons us again--not as a call to bear arms, though arms we need--not as a call to battle, though embattled we are--but a call to bear the burden of a long twilight struggle, year in and year out, "rejoicing in hope, patient in tribulation"--a struggle against the common enemies of man: tyranny, poverty, disease and war itself.

Ut ifra dette kan det tolkes at verdenssituasjonen utgjør «trompetene» som gjaller og utgjør et kall til den nye generasjonen om å påta seg rollen for å lede verden mot et felles mål. Dette målet tar på sikte å bekjempe menneskehetens felles fiender: tyranni, fattigdom, sykdom og krig. Det sistnevnte understreker hvorfor atomvåpen som et nyutviklet instrument aldri bør tas i bruk av hensyn til verdensfreden. Fordi verden er blitt et farligere sted på grunn av slike midlers tilstedeværelse utgjør dette drivkraften bak oppgavene som den nye generasjonen påtar seg. Slike bestrebelser kjennetegner bruken av «fredens instrumenter» og ved å løse

---

¹¹³ Ibid.

menneskehetens felles utfordringer vil de dermed forhindre partenes anvendelse av «krigens instrumenter».

Hensikten å skyve tilbake jungelen av mistenksomhet konstituerer ikke en dominerende faktor i dette innholdet. Sammenlignet med hensikten om å bekjempe menneskehetens felles utfordringer fremstår dette formålet mer som en hensikt bak hensikten¹¹⁴:

And if a beach-head of cooperation may push back the jungle of suspicion, let both sides join in creating a new endeavor, not a new balance of power, but a new world of law, where the strong are just and the weak secure and the peace preserved.

Med andre ord, å bekjempe menneskehetens felles fiender i «en ny bestrebelse» vil muligens forårsake at jungelen av mistenksomhet skyves bort, noe som påvirker muligheten for samarbeid på tvers av ideologiske skillelinjer. Formålet blir en del-hensikt som inngår i en større plan, noe som forklarer hvorfor denne hensikten ikke dominerer. Fokuset rettes mot formuleringen av hensikten som forklarer hvorfor de pentadiske midlene bør anvendes i de pentadiske handlingene. Her vektlegges også spørsmålet om til hvilke hensikter disse nyutviklede instrumentene skal anvendes mot og hvorfor menneskeheten er tjent med dette. Ettersom bekjempelse av menneskehetens felles utfordringer tar slike formuleringer i betraktning blir det klart at dette konstituerer pentadens *hoved-hensikt*.

4.2.6 Motiv: De nye instrumentene former den nye generasjonen

Hovedaspektene i denne innsettelsestalen konstituerer til sammen følgende struktur: aktørenes anskaffelse av de nye instrumentene resulterer en ny og annerledes virkelighet som råder verdenssituasjonen. Disse instrumentene gjør aktørene i stand til å fjerne all menneskelige lidelse eller utslette alle former for menneskelig liv. Det blir også disse instrumentene som blir de pentadiske midlene i aktørenes pentadiske handling. Likevel påpekes det at menneskeheten også er i besittelse av instrumenter som kan utslette menneskeheten, noe som implisitt nok kan antyde masseødeleggellesvåpen. Fordi de nyutviklede instrumentene også innebærer evnen til å løse verdens utfordringer eller utslette hverandre blir disse evnene som skiller dem fra «de gamle generasjonene». Med andre ord, de nye evnene (som disponeres av de nye instrumentene) kjennetegner den nye generasjonen med amerikanere. En ny start

---

¹¹⁴ Ibid.

innebærer en ny tekning, noe som i dette tilfellet blir idéen om hvordan disse instrumentene kan brukes i samarbeid for menneskehetens velvære ettersom verdensfreden vedrører alle¹¹⁵:

But neither can two great and powerful groups of nations take comfort from our present course--both sides overburdened by the cost of modern weapons, both rightly alarmed by the steady spread of the deadly atom, yet both racing to alter that uncertain balance of terror that stays the hand of mankind's final war.

Fordi menneskeheten nå er i besittelse av nyutviklede instrumenter men styrer ennå mot den samme konfrontasjonslinjen understreker dette viktigheten om å tenke på nytt. Å fortsette konfrontasjonslinjen vil resultere den advarte selvutslettelsen. Atomkrig er en overhengende fare som vedrører alle parter og fordi verdensfreden er i alles interesse blir dette som blir drivkreftene bak bestrebelsen som partene må begi seg på. Fremfor å bruke midlene med hensikten å utslette hverandre oppfordres partene til å finne et felles formål å streve mot i samarbeidsviljens ånd¹¹⁶:

So let us begin anew--remembering on both sides that civility is not a sign of weakness, and sincerity is always subject to proof. Let us never negotiate out of fear. But let us never fear to negotiate.

Let both sides explore what problems unite us instead of belaboring those problems which divide us.

Ut ifra dette blir det klart at de pentadiske midlene blir overordnet hensikten. Hensikten underordnes midlene på grunn av de teleologiske aspektene. En bil er konstruert for transport ut ifra teleologiske termer, noe som antyder at middelet er konstruert for hensikten. Likevel kan et middel tjene andre hensikter; en bil kan også utgjøre levebrødet for en taxisjåfør eller en status symbol for samtlige. I dette tilfellet blir det aktørenes instrumenter som utstyrer dem med evnen de tidligere aldri har vært i besittelse av. Anskaffelse av atomvåpen vil anspore aktøren til å bruke dem i en eventuell storkrig mens evnen til å tenke nytt vil skape nye mennesker. Et annet eksempel blir tilfeller der ubegrenset makt skaper tyranner.

De nyutviklede instrumentene former den nye generasjonen, for både godt og ondt. Anskaffelse av atomvåpen gjør generasjonen i stand til å ødelegge seg selv eller andre i «en planlagt eller utilsiktet selvutslettelse». De nye instrumentene derimot, innebærer også evnen til å starte på nytt og tenkte på nytt. Fordi den nye generasjonen har gjennomgått og erfart den moderne verdens utvikling blir det disse midlene som former den nye generasjonen som

---

¹¹⁵ Ibid.

¹¹⁶ Ibid.

aktørene. Å tenke nytt og starte på nytt blir evnen som kjennetegner den nye generasjonen med amerikanere¹¹⁷:

In your hands, my fellow citizens, more than mine, will rest the final success or failure of our course. Since this country was founded, each generation of Americans has been summoned to give testimony to its national loyalty. The graves of young Americans who answered the call to service surround the globe.

Det blir også klart at handlingene underordnes aktørene. Bruken av instrumenter eller formulering av hensikten blir handlinger som foretas av aktørene. Aktørene utgår her fra midlene fordi de teleologiske målene dikterer anvendelsen. Dette forklarer også hvorfor den pentadiske scenen heller ikke dominerer fordi verdenssituasjonen er et resultat av aktørenes handlinger. Instrumentene tilstedeværelse er det som står for forandringen som finner sted og som gjør at aktørene nå blir i stand til å realisere sine mål, derav 'en ny generasjon'. Fordi de nyutviklede instrumentene former den nye generasjonen blir det dette som utgjør dynamikken. Ut ifra dette ender vi opp med en *middel-aktør-ratio*.

Kennedy skaper her en fellesskapsfølelse kjennetegnet av tilhørernes rolle som den nye generasjonen. Som den yngste presidenten noensinne fremstår Kennedy også som en tydelig representasjon av generasjonen som nå utgjør drivkreftene bak forandringen. Fordi verden nå er mye mer annerledes og farligere enn tidligere, understreker dette poenget å starte på nytt. Den nye generasjonen representerer her en ny start som vil anspore landet på en ny retning¹¹⁸:

I do not believe that any of us would exchange places with any other people or any other generation. The energy, the faith, the devotion which we bring to this endeavor will light our country and all who serve it--and the glow from that fire can truly light the world.

Forandringen som den nye generasjonen representerer innebærer også en ny tekning bak formuleringer av hensiktene bak de nyutviklede instrumentene. Fremfor å bruke midlene til formål som splitter dem oppfordrer Kennedy dem om å heller bearbeide de som forener dem. Midlene gjør dem i stand til å bekjempe menneskehetens felles fiender – tyranni, fattigdom, sykdom og krig. Her vektlegges idéen om hvordan aktørene kan bruke instrumentene til menneskehetens beste. Fellesskapsfølelsen konstitueres da av felles interesser, idéer, holdninger, erfaringer, verdier og virkelighetssyn. Ettersom felles idéer og interesser blir egenskapene som binder substansene sammen blir det klart at vi får et tilfelle av en *idealistisk identifikasjon*.

---

¹¹⁷ Ibid.

¹¹⁸ Ibid.

4.3 Ronald Reagan – 20 Januar 1981

Taleforskere har fokusert mer på Ronald Reagans retorikk sammenlignet med andre som har bodd i Det hvite hus. I motsetning til andre presidenter før ham var Reagan bestemt på å utnytte mulighetene innenfor det retoriske embetet. Tidligere presidents innsettelsestaler fokuserte mer på det emosjonelle aspektet, men i de fleste tilfeller anså de retorikk som et virkemiddel for sin agenda. For Ronald Reagan var politikk nært assosiert med retorikk og var viktig fordi det styrket de moralske forandringene¹¹⁹.

Etter å ha slått den sittende presidenten Jimmy Carter i 1980-valget overtok Reagan presidentembetet i en veldig turbulent og utfordrende situasjon. «Oljesjokket» i 1973 som ble forårsaket av OPEC-landenes forbud mot oljeeksport, som ble gjort for å heve prisen på olje, skapte en forverring i den økonomiske situasjonen som første gang ble gitt til kjenne i 1971 da USA forlot gullstandarden og lot dollarens verdi «flyte». Dollaren fløt riktignok – nedover, og det resulterte at USAs økonomi ble kastet ut i en gruoppsvekkende «stagflasjon»¹²⁰. Reagan drev sin 1980-kampanje på en økonomisk-politisk plattform som fremstilte de føderale myndighetene som ansvarlige for de økonomiske nedgangstidene.

Ronald Reagans tro i Amerikas tradisjon av heroisme og uselviskhet forsikret ham at den rådende økonomiske krisen ville bli løst. Ifølge Reagan var pessimismen frihetens dypeste fiende; den mentale underkastelse sådd av tvil, det lammede spekteret av begrensninger og «kynikeren som forsøker å fortelle oss at vi ikke kommer til å bli bedre»¹²¹.

Gjennom en dramatisk tolkning kan Reagans innsettelsestale oppsummeres følgende: Aktøren, det amerikanske folket som heltene, skaper og utgjør Amerika som sin handling. Denne handlingen utføres ved å ta i bruk heltenes drømmer som middelet med hensikten å foreta en nasjonal fornyelse. Identiteten som de amerikanske heltene og evnen til å utføre heltegjerninger utgår fra scenen, det historiske landskapet rundt Capitol Hill.

4.3.1 Scenen: Det historiske landskapet rundt Capitol Hill

Som «*the great communicator*» var Reagan kjent for å ta i bruk scenene i sine taler, akkurat som en skuespillers bruk av kulissene. Det blir dette som blir karakteristisk med en aktørs

---

¹¹⁹ Ritter, Kurt & Medhurst, Martin L. (ed.). «Presidential Speechwriting», (2003): s. 194.

¹²⁰ Marks, Robert B. «Den moderne verdens opprinnelse», (2007): s. 220.

¹²¹ Qtd. in Rodgers, Daniel T. «Age of Fracture», (2011): s. 25.

handling som finner sted på en scene. I denne innsettelsestalen kommer følgende scener til uttrykk; det historiske landskapet, vest-siden og krisen.

Det historiske landskapet på vestsiden av Capitol Hill blir rådende i denne innsettelsestalen. Landskapet representerer landet historie som orienterer tilhørerne om betydningen rundt deres unike opphav¹²²:

Directly in front of me, the monument to a monumental man: George Washington, Father of our country. A man of humility who came to greatness reluctantly. He led America out of revolutionary victory into infant nationhood. Off to one side, the stately memorial to Thomas Jefferson. The Declaration of Independence flames with his eloquence.

Det blir tydelig at Reagan bruker scenen aktivt ved å henvise tilhørerne til minnstedene som kan sees fra deres ståsted. Obeliskene til minne om George Washington er det høyeste landemerket og utgjør det tydeligste minnesmerket foran tilskuerne. Jefferson Memorial og Lincoln Memorial kan også sees ved bredden av Potomac-elven. Innplasseringen av ulike kapitler i den amerikanske historien utgjør en mektig narrativ foran det moderne mennesket og USA i særdeleshet. Dette narrative skaper en kontinuasjon av Amerikas tradisjon ved å gjøre tilhørerne en del av en historisk hendelse som nå utfoldes og veves inn i det historiske landskapet.

På bakgrunn av analysen ovenfor blir vestsiden underordnet det historiske landskapet. Vestsiden utgjør et tydelig aspekt fordi det er første gang innsettelsesseremonien holdes der, men det blir det historiske landskapet utgjør scenens betydning¹²³:

This is the first time in history that this ceremony has been held, as you have been told, on this West Front of the Capitol. Standing here, one faces a magnificent vista, opening up on this city's special beauty and history. At the end of this open mall are those shrines to the giants on whose shoulders we stand.

Ved å stå på vestsiden av Capitol Hill-bygningen kan Reagan og tilhørerne sammen «beskue byens prakt og historie» som manifesteres i landskapet. Det blir det historiske landskapet og den betydningen som utfyller scenen og skiller den fra de forrige innsettelsesseremoniene som ble holdt på østsiden. Hvis det ikke var for det historiske landskapet ville vestsiden blitt like formelt som østsiden og det ville ha vært utfordrende for Reagan å ta i bruk historie uten tydelige referanser.

---

¹²² *The American Presidency Project* (1999) Ronald Reagan: Inaugural Address [online].

¹²³ Ibid.

Fordi scenene nevnt ovenfor driver diskusjonen om hva som utgjør det tydeligste sceniske uttrykket blir det klart at krisen ikke blir påfallende. Sammenlignet med vestsiden og det historiske landskapet blir krisen noe som ikke kan oppleves like direkte¹²⁴:

These United States are confronted with an economic affliction of great proportions. We suffer from the longest and one of the worst sustained inflations in our national history. It distorts our economic decisions, penalizes thrift, and crushes the struggling young and the fixed-income elderly alike. It threatens to shatter the lives of millions of our people.

Faktumet at landet og folket «lider en av de lengste og den verste inflasjonen i vårt lands historie» antyder en felles erfaring og opplevelse tilhørerne kan identifisere seg med. Denne scenen korresponderer med materialismen som den filosofiske terminologien der mennesker opplever og erfarer gjennom sansene. Krisen blir heller noe tilhørerne må betrakte ut ifra deres helte-historie, også med tanke på de utfordringene landet har gjennomgått tidligere. Store planlagte og monumentale plasser som *the Mall* i Washington DC, med en park av monumenter, institusjoner og museer som vokser frem over lang tid, kan gi individet sterke opplevelser gjennom sin kollektive karakter¹²⁵. Det historiske landskapet blir med dette det tydeligste og påfallende aspektet i denne innsettelsestalen og utgjør pentadens *hoved-scene*.

4.3.2 Aktør: Det amerikanske folket som heltene

Ved å ta i bruk det historiske landskapet blir det vesentlige å spørre hva slags aktører som kommer frem eller handler på denne scenen. På denne scenen er det to skikkelser som kommer tydelig fram: folket som de Amerikanske heltene og de historiske skikkelsene. Ettersom aktørene blir vevet sammen med det historiske landskapet blir spørsmålet hvilken gruppe som havner i fokus.

Det amerikanske folket som de amerikanske heltene blir aktørene som dominerer denne scenen. Heltene konstituerer et tematisert aspekt som resonerer mye med innholdet av talen, også siden folkets karakter utgår direkte fra det historiske landskapet¹²⁶:

I have used the words "they" and "their" in speaking of these heroes. I could say "you" and "your" because I am addressing the heroes of whom I speak--you, the citizens of this blessed land. Your dreams, your hopes, your goals are going to be the dreams, the hopes, and the goals of this administration, so help me God.

---

¹²⁴ Ibid.

¹²⁵ Aronsson, Peter. "Historiebruk – att använda det förflutna», (2004): s. 117.

¹²⁶ *The American Presidency Project* (1999) Ronald Reagan: Inaugural Address [online].

Fordi tilhørerne er 'borgere' av «dette velsignede landet» blir det dette som konstituerer dem til 'heltene'. Med andre ord, 'heltene' blir borgere i et land bestående av helter med en lang historie med heltegjerninger. En 'helt' er en betegnelse på en særdeles beundringsverdig skikkelse som har utført storverker og som av den grunn har vunnet heder og ære. Ved å ta scenen i betraktning blir det historiske landskapet det tydeligste preget av et lands historie bestående av helter. Statuen av George Washington, vietnammonumentet og minnesmerket til Abraham Lincoln blir eksempler på slike 'helter'. Ut ifra dette kan monumentale skikkelser og alminnelige borgere utføre heltegjerninger, noe som det historiske landskapet beviser. Dette konstituerer en felles identitet blant tilskuerne som kjennetegnes av deres rolle som 'de amerikanske heltene' og som borgere i et land bestående av helter.

Ettersom det historiske landskapet tematiserer aktørenes rolle som «de amerikanske heltene» blir de historiske skikkelsene underordnet dette. De historiske skikkelsene kommer tydelig fram i det historiske landskapet men disse representerer heller eksempler på 'de amerikanske heltene'. Disse aktørene vedrører også alminnelige personer, noe som bryter inntrykket at kun monumentale skikkelser (Washington, Jefferson og Lincoln osv.) kan gjøre seg fortjent til heltestatus. Reagan trekker også fram et eksempel på slike alminnelige helteskikkelser¹²⁷:

Under one such marker lies a young man--Martin Treptow--who left his job in a small town barber shop in 1917 to go to France with the famed Rainbow Division. There, on the western front, he was killed trying to carry a message between battalions under heavy artillery fire.

Martin Treptow fremstår her som et eksempel på en alminnelig amerikansk helt.

Henvendelsen til markørene utgjør en referanse til Arlington National Cemetery, som også er en del av det historiske landskapet. Gravplassen kan også sees fra tilhørernes ståsted over Potomac-elven. Fordi Treptow, som et eksempel på en 'en amerikansk helt' og en historisk skikkelse, er vevet inn i det historiske landskapet blir det klart at han fremstår som en del-aktør bak konstitueringen av et overordnet tema. Med dette blir de historiske skikkelsene underordnet de amerikanske heltene fordi de eksemplifiserer landets historie bestående av heltegjerninger. Ut ifra dette blir det klart at disse skikkelsene underbygger det amerikanske folkets identitet og konstituerer *hoved-aktørene*.

---

¹²⁷ Ibid.

4.3.3 Handling: Heltene skaper og utgjør Amerika

De amerikanske heltenes betydning utgår her i fra det historiske landskapet. Slik jeg har gjennomgått ovenfor kan både monumentale skikkelser og alminnelige mennesker utgjøre eksempler på slike helter. Likevel blir det også aktuelt å spørre hva som gjør tilhørerne fortjent til heltestatusen ettersom tittelen kjennetegnes av stordåder som bringer heder og ære. I denne talen finner vi følgende handlinger: heltene som konstituerer Amerika og tilhørerne som betrakter det historiske landskapet.

De amerikanske heltene som konstituerer Amerika blir den dominerende handlingen i denne pentaden. Denne handlingen samsvarer med den scenen og aktørene som til da utgjør et tema. Handlingen kjennetegnes som det aktørene gjør og i denne talen er det de amerikanske heltenes hverdagslige gjøremål som borgere i heltenes land som gjør dem til helter¹²⁸:

You can see heroes every day going in and out of factory gates. Others, a handful in number, produce enough food to feed all of us and then the world beyond. You meet heroes across a counter--and they are on both sides of that counter. There are entrepreneurs with faith in themselves and faith in an idea who create new jobs, new wealth and opportunity. They are individuals and families whose taxes support the Government and whose voluntary gifts support church, charity, culture, art, and education.

Amerikansk heroisme defineres ut ifra dette utdraget som alminnelige handlinger som driver og opprettholder landet sammensatt av heltegjerninger. Ved å produsere mat i fabrikker, arbeide i butikker, skape nye arbeidsplasser og betale skatt til myndighetene blir borgernes alminnelige gjøremål det som konstituerer landet. Med andre ord, det blir de amerikanske heltenes gjerninger som er årsaken til at familier har mat på bordet, at folk kan finne arbeid og at myndighetene kan bevilge midler takket være heltenes skattepenger. De alminnelige gjøremålene utgjør hovedårsaken til at landet, som består av heltegjerninger, fungerer. Dette fremstilles her som den største heltedåden og gjør folket fortjent til heltestatusen.

Tilhørerne som betrakter det historiske landskapet blir underordnet de amerikanske heltenes gjøremål i denne sammenhengen. Spørsmålet om handlinger dreier seg hovedsakelig om hva som gjør det amerikanske folket verdig tittelen 'de amerikanske heltene'. Å beskue vestsiden av Capitol-Hill blir ikke gjerningen som gjør dem fortjent til tittelen men heller noe som orienterer dem mot dette ved hjelp av det historiske landskapet¹²⁹:

This is the first time in history that this ceremony has been held, as you have been told, on this West Front of the Capitol. Standing here, one faces a magnificent vista, opening up on this city's

---

¹²⁸ Ibid.

¹²⁹ Ibid.

special beauty and history. At the end of this open mall are those shrines to the giants on whose shoulders we stand.

Henvendelsen til det historiske landskapet i en form for en felles beskuelse orienterer tilhørerne mot minnesmerkene til 'kjempene hvis skuldre [de] står på'. Dette blir en annen referanse til de heltene tilskuerne deler opphavet med. Folket karakteriseres som borgere i et land konstruert av heltegjerninger og det er folkets hverdagslige gjøremål som konstituerer nasjonen. Med andre ord, folket blir her også «gigantene hvis skuldre [nasjonen] står på». Det historiske landskapet tematiserer de amerikanske heltene med tanke på dets underbyggende funksjon. De hverdagslige gjøremålene blir *hoved-handlingen* som tilhørerne kan identifisere seg med, noe som konstituerer et godt eksempel på en felles identitet.

4.3.4 Middel: Folkets drømmer som ledestjerner

I denne delen blir det aktuelt å spørre hva slags midler de amerikanske heltene tar i bruk i sine heltegjerninger. I konkret forstand innebærer midler redskaper og teknikker, mens i abstrakte former kan midler også utgjøre evner eller sett av motiver som kan utarte handlinger. Med dette får vi følgende pentadiske midler: de amerikanske helters drømmer, styresmakt og establishment. Hvert av disse fremstår som eksempler som aktører kan fysisk nok ta i bruk i sine handlinger eller abstrakte midler som kan utarte handlinger fra idéer.

Heltenes drømmer konstituerer et gjennomslående element som samsvarer med den pentadiske aktøren og handlingen. Dette aspektet utgjør et overordnet element sammenlignet med de andre pentadiske midlene som kommer til uttrykk. Drømmene som midler utgjør her et sett med motiver som kan utarte de amerikanske helters heltegjerninger¹³⁰:

(..) I could say "you" and "your" because I am addressing the heroes of whom I speak--you, the citizens of this blessed land. Your dreams, your hopes, your goals are going to be the dreams, the hopes, and the goals of this administration, so help me God.

Det amerikanske folket omtales her som 'helter' hvis «drømmer, håp og målsettinger vil bli denne administrasjonens drømmer, håp og målsettinger». Drømmer innebærer hovedsakelig opplevelser under søvn som utleder visse bilder, tanker, følelser eller idéer gjennom sinnet. Fordi sinn er et personlig trekk bærer dette mot aktøren, folket som de amerikanske heltene. Det blir idéene fra drømmene til de amerikanske heltene som vil disponere holdninger og

---

¹³⁰ Ibid.

utlede heltegjeringene. Dette kan også i seg selv utgjøre et pragmatisk aspekt som vil da utgjøre kriteriene for idéenes og holdningenes nytteverdi.

Myndighet kjennetegnes som en gruppe aktører i et organisert samfunn, ofte nok en stat, som både brukes i betydning av styresmakter og forvaltning. Likevel blir forvaltning av myndighetene avhengig av et sett motiver som utarter driften som en handling. Ut ifra dette dominerer ikke myndighet som middel. Reagan vektlegger myndighet som et middel hvis legitimitet utgår fra folkets samtykke¹³¹:

In this present crisis, government is not the solution to our problem; government is the problem. From time to time, we have been tempted to believe that society has become too complex to be managed by self-rule, that government by an elite group is superior to government for, by, and of the people.

Myndighet kan også betraktes som et middel med tanke på dens funksjon som en lovgivende og utøvende makt. I dette utdraget fremstilles myndighet som «for kompleks til å bli forvaltet av selvstyre», noe som understreker betydningen rundt organets rolle som noe underlagt visse motiver. Sammenlignet med dette vil idéer utlede tanker over hvordan myndighet bør forvaltes, gjerne til allmennhetens beste. Middelene fremstår ikke som en utfordring som må fjernes, men heller noe som trenger å gjennomgå en overhaling. Fordi myndighetene utgjør «problemet» vil de amerikanske heltene utgjøre «løsningen», spesielt med tanke på visjonene som utledes fra heltenes drømmer. Av den grunn dominerer ikke myndighet som middel.

I likhet med myndighet ovenfor utgjør establishment ikke en dominerende faktor. Både establishment og myndighet utgjør betegnelse på en gruppe individer som innehar utøvende makt i et samfunn. Likevel underordnes dette de amerikanske helters drømmer fordi Reagan vektlegger middelets funksjon som noe utgått i overensstemmelse med aktørene¹³²:

It is my intention to curb the size and influence of the Federal establishment and to demand recognition of the distinction between the powers granted to the Federal Government and those reserved to the States or to the people.

Skillet mellom «makt tildelt establishmentet» og «makt tildelt delstatene eller folket» utgjør essensen i dette utdraget. I motsetning til myndighet er establishment i seg selv uformelle nettverk bestående av ulike institusjoner og aktører som tjener slike embeter. Slike kan også være institusjoner utenom myndigheter, som f. eks. massemedia, lobbyorganisasjoner eller

---

¹³¹ Ibid.

¹³² Ibid.

handelsunioner. Formålet «å dempe størrelsen og innflytelsen» rundt establishmentet antyder at middelets på nåværende tidspunkt ikke lenger samsvarer med folkets drømmer eller idéer. Det blir klart at det blir idéene utledet fra de amerikanske heltenes drømmer som utgjør kriteriene for establishmentet nytteverdi. Med dette dominerer ikke establishmentet fordi det underordnes de amerikanske helters drømmer.

4.3.5 Hensikt: En nasjonal fornyelse

Aktørers handlinger bruker midlene til et bestemt formål. I denne sammenhengen blir det også aktuelt å utdype hva slags formål de amerikanske helters drømmer skal streve mot. I denne talen finner vi følgende pentadiske hensikter: hensikten om en nasjonal fornyelse, hensikten å handle i dag for å bevare morgendagen og hensikten å gjenoppvekke industrien i landet.

Hensikten å foreta en nasjonal fornyelse utgjør et dominerende aspekt. Formålet her tar på sikt en fornyelse av besluttsomheten iboende i den amerikanske heroismen. Krisen understreker her alvoret rundt utfordringene foran og det blir da de amerikanske heltenes formål å foreta en nasjonal fornyelse som sin heltegjerning¹³³:

(...) I do believe in a fate that will fall on us if we do nothing. So, with all the creative energy at our command, let us begin an era of national renewal. Let us renew our determination, our courage, and our strength. And let us renew; our faith and our hope.

Denne “kreative energien” kan også være et annet ord for drømmer, idéer, verdier eller tanker som utgjør aktørenes middel. Utdraget antyder også «energiens» funksjon som et middel til å utlede handlinger med hensikten om å «begynne en æra av nasjonal fornyelse». «Kreativitet» innebærer oppfinnsomhet og idérikdom til å lage noe eller finne på noe nytt, eller fornyelse med andre ord. Dette samsvarer da med den pentadiske aktørens middel og vil da utgjøre et mål handlingene kan ta på sikte. Fornyelse vil med dette utgjøre en overordnet målsetting som andre hensikter vil innordnes som en del av en større plan.

Formålet å handle i dag for å bevare i morgendagen fremstår mer som et underordnet aspekt sammenlignet med målet om nasjonal fornyelse. Å handle i dag understreker heller viktigheten å begynne arbeidet med en nasjonal fornyelse som et mål for å bevare morgendagen¹³⁴:

---

¹³³ Ibid.

¹³⁴ Ibid.

You and I, as individuals, can, by borrowing, live beyond our means, but for only a limited period of time. Why, then, should we think that collectively, as a nation, we are not bound by that same limitation? We must act today in order to preserve tomorrow.

Det «å leve utenom våre midler» for «en begrenset periode» understreker problemet med å søke komfort i nåtidens midlertidighet. Reagan påpeker at de kun er i stand til å leve utenom midlene ‘i dag’ men på grunn av ‘begrensingen’ blir det lite sannsynlig at de kan leve slikt ‘i morgen’. Fordi de «er bundet til den samme begrensningen» poengterer dette behovet for «en nasjonal fornyelse» som tar på sikt å fjerne slike hindringer. En nasjonal fornyelse vil da bli en måte å sikre morgendagen på. Ut ifra dette fremstår hensikten å handle i dag for å bevare morgendagen mer som en del-hensikt av en større plan.

Det blir også klart at hensikten å gjenoppvekke industrien i landet heller ikke utgjør et påfallende aspekt. Å gjenoppvekke industrien inngår her som en del av planen om å foreta en nasjonal fornyelse der ‘en fornyet industri’ blir det samme som ‘en gjenoppvekket industri’»¹³⁵:

(...) Steps will be taken aimed at restoring the balance between the various levels of government. Progress may be slow--measured in inches and feet, not miles--but we will progress. Is it time to reawaken this industrial giant, to get government back within its means, and to lighten our punitive tax burden.

Målet å “gjenoppvekke denne industrielle giganten» blir nært forbundet med målet «å tilbakeføre myndighetene innenfor sitt rammeverk», noe som vil resultere en lettelse i «skattebyrden». I analysen ovenfor ble det gjort klart at ‘myndighetene’, som her er nært forbundet med industrien, er underlagt den pentadiske aktøren. De amerikanske helters drømmer disponerer motiver som kan utlede forvaltning av myndighet og industri som handling. Kreativiteten utledes fra idéene og drømmene til de amerikanske heltene og tar her hovedsakelig på sikt en nasjonal fornyelse. Med andre ord, gjenoppvekkelse av industrien blir her underordnet målet om en nasjonal fornyelse.

4.3.6 Motiv: Den historiske konteksten skaper aktørenes karaktertrekk

På bakgrunn av denne taleanalysen utgjør pentadedelene følgende dramatiske struktur: rollen som de amerikanske heltene konstitueres gjennom aktørenes deltagelse i det historiske landskapet på vestsiden av Capitol Hill. Vestsiden omgir tilhørerne med de tydeligste

---

¹³⁵ Ibid.

uttrykkene av amerikansk historie og nasjonale hukommelse. De amerikanske helters heltegjerninger er vevet inn i dette landskapet og skaper en tilhørighet blant tilhørerne som nåtidens helter. Rollen legitimeres av tilhørernes hverdagslige gjøremål som utgjør hovedårsaken til at landet har fungert gjennom historien. Heltegjerningene fremstilles også som et resultat av idéene, tankene og kreativitet utledet fra heltenes drømmer. Drømmene utgjør et sett med motiver som kan utlede holdninger og utarte handlinger til et visst formål. Fordi drømmene også utledes fra kreativitet, noe som innebærer evnen til å tenke «nytt», blir dette en forutsetning til å utarte handlingene som tar på sikte en nasjonal «fornyelse». Kort sagt: det historiske landskapet påvirker aktørenes oppfattelse av deres rolle som de amerikanske heltene med evnen til å foreta en nasjonal fornyelse som en heltegjerning¹³⁶:

(...) All must share in the productive work of this "new beginning" and all must share in the bounty of a revived economy. With the idealism and fair play which are the core of our system and our strength, we can have a strong and prosperous America at peace with itself and the world.

Idealisme trekker oss mot aktøren fordi dette korresponderer med pentadedelens filosofiske terminologi. De amerikanske heltene tematiserer tilhørernes evne til å utrede stordåder siden dette er iboende i deres natur. Aktørene konstitueres som heltene fordi det er deres hverdagslige gjøremål (jobbe, produsere mat, skape arbeidsplasser og betale skatt) som driver landet og det blir da deres evner som havner i fokus. Likevel underordnet aktørene scenen fordi det er fra det historiske landskapet heltene tilføres sin betydning.

Landskapet bærer preg av historier om monumentale skikkelser (Washington, Jefferson og Lincoln), men også heltehistorier utredet av de alminnelige amerikanere (vietnammonumentet og Arlington). Inkorporering av skikkelsene inn i innsettelsesseremonien gjør dem også til intime deltakere i seremonien sammen med tilhørerne. Reagan fremhever også offerhandlingen til Martin Treptow som et eksempel på heroismen iboende amerikanerne, men påpeker at dette kreves ikke fra tilhørerne i den nåværende krisen¹³⁷:

The crisis we are facing today does not require of us the kind of sacrifice that Martin Treptow and so many thousands of others were called upon to make. It does require, however, our best effort, and our willingness to believe in ourselves and to believe in our capacity to perform great deeds; to believe that together, with God's help, we can and will resolve the problems which now confront us.

Ut ifra dette blir Martin Treptow, sammen med andre helter i det historiske landskapet, eksempler som former tilhørernes oppfattelse av konseptet rundt amerikansk heroisme. Ved å

---

¹³⁶ Ibid.

¹³⁷ Ibid.

tro på den amerikanske heroismen iboende deres natur vil dette utgjøre drivkraften som kan utarte heltegjerninger og løse utfordringene foran dem. Aktørene underlegges scenen fordi landskapet konstituerer tilhørerne som de nye heltene. Dette betyr ikke at den pentadiske aktøren er av mindre betydning; det er aktørene som utfører handlingene som konstituerer Amerika og opplever drømmene som utleder idéene

Handlingene og middelet blir med dette underlagt aktørene. Kreativitet eller evnen til å skape noe nytt underordnes middelet, de amerikanske helters drømmer, fordi dette er et eksempel på tanker som utledes fra slike opplevelser. Evnen til å skape noe nytt blir med andre ord en formulering av hensikten å foreta en nasjonal fornyelse. Hensikten underordnes da middelet som videre sammen med handlingen underordnes aktøren.

Dynamikken mellom scenen og aktøren utgjør det mest dominerende forholdet i pentaden. Det historiske landskapet former aktørenes selvoppfattelse og legitimerer deres karaktertrekk ut ifra den historiske konteksten. Scenen forårsaker denne kontemplasjonen som aktørene gjennomgår i det historiske landskapet, noe som også former deres oppfatning av seg selv i relasjon med landskapet. Opplevelsen av en kollektiv karakter blir med andre ord det som driver tilhørerne fra fremmedgjøring til sosialitet. Ut ifra dette får vi en *scene-aktør-ratio*.

Reagan tar scenen aktivt i bruk som en konkret henvisning og referanse for sine synspunkter. Som en tidligere skuespiller med et godt øre for en god replikk vet han hvordan scenen kan utfylle rollen til aktøren. Etter et tiår preget av utfordringer og pessimisme innså Reagan at behovet for en gjenopprettelse av optimismen var på sitt høyeste. Reagan vektlegger det amerikanske folkets evner til å utføre storverker, noe som er vevd inn i det historiske landskapet. Både monumentale og alminnelige skikkelser eksemplifiserer denne evnen, og det blir gjennom en kollektiv deltakelse i denne orienteringen at folket tilføyes sin karakter.

This is the first time in history that this ceremony has been held, as you have been told, on this West Front of the Capitol. Standing here, one faces a magnificent vista, opening up on this city's special beauty and history. At the end of this open mall are those shrines to the giants on whose shoulders we stand.

Ved å beskue vestsiden av Capitol Hill vil man kunne betrakte statuene, institusjonene og minnesmerkene som konkretiserer den amerikanske heltehistorien. Folket utgjør de amerikanske heltene fordi det er de som utgjør årsaken til at landet fungerer. Innsettelsesseremonien blir med dette en sammenkomst av historiens og nåtidens helter. Minnesmerkene til George Washington, Thomas Jefferson og Abraham Lincoln blir

eksempler på historiske skikkelser som også blir intime deltakere i denne sammenkomsten. Fellesskapsfølelsen forankres her i et felles ståsted eller en felles scene som folket, skikkelsene og de amerikanske heltene deler. Det blir denne scenen som utgjør egenskapene som binder substansene sammen. Fordi scenen utgjør aspektet som kan oppleves og erfares direkte gjennom sansene blir dette et eksempel på en *materialistisk identifikasjon*.

4.4 George W. Bush – 20 Januar 2005

Den andre innsettelsestalen til president George W. Bush ble den første til å bli holdt i etterkant av angrepet på World Trade Center i 2001. Mens det var forventet at talen ville ta opp slike skjebnesvangre øyeblikk var det også bemerkelsesverdig måten Bush inkorporerte de ideologiske konstruksjonene rundt demokrati i innholdet¹³⁸. Allerede i forkant av innsettelsestalen gjorde Bush det klart ovenfor sine taleskrivere at han ønsket at denne talen skulle bli «frihetstalen», noe som forklarer hvorfor ordet «frihet» ble nevnt 49 ganger. Som forventet dreide store deler av talen nemlig om kampen mot terrorisme, der president Bush, slik hans forgjengere hadde gjort før ham, fremstilte dette som en kamp mellom det gode og det onde – mellom frihet og tyranni¹³⁹.

Det som også er bemerkelsesverdig i Bushs andre innsettelsestalen er skapelsen av en ny global dikotomi med sitt opphav fra kampen mot terror; selv om han ikke nevner ordet «terrorist» benytter han heller begrepet «tyranni». Ut ifra dette portretterer Bush verden som todelt mellom de som lever under tyranni og de som lever under demokrati. Her fremholder han også frihet som våpenet i kampen mot Amerikas fiender¹⁴⁰.

Innsettelsestalen til Bush fra 2005 er i seg selv lite komplisert og direkte. Den er blitt både hyllet og kritisert. Mange hyllet fremførelsen gitt dens rytmiske sikkerhet på språket og dristige proklamasjoner, mens kritikerne påpekte at talen i seg selv var for ambisiøs og lite pragmatisk. Det som uansett ble tydelig i innsettelsestalen var hyllesten av demokratiske verdier som bestod ildprøven da landet kom under angrep.

---

¹³⁸ Pagliarini, Thomas. «Rhetorical Democracy: An Examination of the Presidential Inaugural Addresses, (2011): s. 25/26.

¹³⁹ Conklin, Michael. «Inaugural addresses examined, (2018): s. 512.

¹⁴⁰ Pagliarini, Thomas. «Rhetorical Democracy: An Examination of the Presidential Inaugural Addresses, (2011): s. 31.

Dramaet i denne talen kan fremstilles gjennom følgende pentadisk tolkning: Aktøren, det amerikanske folket, påtar seg rollen som frihetens voktere ved å handle ut ifra deres holdninger som videre er utledet i fra middelet – frihet som våpen mot tyranni. Denne handlingen utføres som svar på scenen, verden som delt mellom frihet og tyranni, og foretas med hensikten å forsvare frihetens eksistens.

4.4.1 Scene: Verden som delt mellom frihet og tyranni

Scener kan forekomme i form av det materialistiske og abstrakte, men også i form av omstendighetene eller de rammene handlingen utføres under. Innsettelsestalen til Bush uttrykker flere scener som veksler mellom det romlige og det temporale. I redegjørelsen av aktørenes nåværende betydning blir det vesentlig å klargjøre hvilke scener de skal forholde seg til. Ut ifra dette kommer vi over disse scenene i denne talen: verden som delt mellom frihet og tyranni, innsettelsesseremonien som en feiring og historien som reflekterer landets plikter.

Verden som delt mellom frihet og tyranni skildrer en virkelighet der menneskeheten nå lever under ett av disse dominerende styreformene. Dette utgjør et påfallende aspekt i skildringen av realiteten foran tilskuerne og i redegjørelsen av hvilke parter de skal forholde seg til¹⁴¹

We have seen our vulnerability, and we have seen its deepest source. For as long as whole regions of the world simmer in resentment and tyranny, prone to ideologies that feed hatred and excuse murder, violence will gather and multiply in destructive power and cross the most defended borders and raise a mortal threat. There is only one force of history that can break the reign of hatred and resentment and expose the pretensions of tyrants and reward the hopes of the decent and tolerant, and that is the force of human freedom.

Faktumet at tilhørerne har «sett» landets «sårbarhet» trekker oss mot det materialistiske der menneskene kan erfare gjennom sansene. Dette kan implisitt nok være en referanse til terrorangrepet fra 2001 fordi denne talen er den første til å bli gitt etter denne hendelsen. Hendelsen har blottlagt Amerikas sårbarhet og konstituert en ny virkelighet foran dem: en verden som delt mellom frihet og tyranni. Bush fremholder også at tyranni «dyrker hat, unnskylder mord og utbrer seg i en destruktiv form». Fordi frihet på en annen side kjennetegner Amerikas identitet og utgjør tyranniets rake motsetning blir denne styreformens våpenet som landet skal ta i bruk for å komme utfordringene i møte.

Innsettelsesseremonien som feiring blir i denne sammenhengen underlagt verdensbildet fordi denne stadfestelsen blir en erkjennelse av virkeligheten. Frihet fremstilles som styreformens

---

¹⁴¹ *The American Presidency Project* (1999) George W. Bush: Inaugural Address [online].

som kjennetegner Amerikas tradisjon, men her benyttes dyden for å fremheve det som kjennetegner «oss» fra «de andre»¹⁴²:

On this day, prescribed by law and marked by ceremony, we celebrate the durable wisdom of our Constitution and recall the deep commitments that unite our country. I am grateful for the honor of this hour, mindful of the consequential times in which we live, and determined to fulfill the oath that I have sworn and you have witnessed.

Bush uttrykker seg takknemlig for æren som er blitt tildelt ham «velvitende over de følgende tidene de lever i». Innsettelsesseremonien blir her et svar på en virkelighet foran dem. Dette konstitueres også som et resultat av forhenværende hendelser. Stadfestelsen blir også en feiring av dyden som forente dem da ble satt på prøve. Seremonien blir en feiring av samholdet og friheten som et motsvar på terrorhandlingen utledet fra tyranni. Med andre ord, innsettelsesseremonien blir med dette en erkjennelse av verdensbildet som delt mellom frihet og tyranni, og dominerer derfor ikke i denne sammenhengen.

Historien som reflekterer landets plikter blir i denne sammenhengen også underordnet virkelighetssynet. Fortellinger om fortidige hendelser, deriblant terrorangrepet fra 2001, underbygger virkelighetssynet og understreker viktigheten rundt styreformen som kjennetegner Amerika som en nasjon¹⁴³:

At this second gathering, our duties are defined not by the words I use but by the history we have seen together. For a half a century, America defended our own freedom by standing watch on distant borders. After the shipwreck of communism came years of relative quiet, years of repose, years of sabbatical, and then there came a day of fire.

Bush portretterer et land som har forsvart sin frihet fra sine grenser i et halvt århundre. Videre utdyper han at «etter kommunismens skipsvrak kom en relativ fredfull periode preget av hvile», men rett etterpå «kom en dag med ild». Selv om Bush unnlater å nevne terrorangrepet bærer dette utdraget implisitt nok en klar referanse til denne hendelsen. Historien tilføyes her en instrumentell funksjon for å portrettere og opprettholde virkelighetsbeskrivelsen av en verden delt mellom frihet og tyranni, et aspekt som utgjør *hoved-scenen* i denne innsettelsestalen.

4.4.2 Aktør: Det amerikanske folket som frihetens voktere

I fremstillingen av en to-delt verden forutsettes aktørenes rolle ut ifra utfordringene foran dem. Med dette blir spørsmålet hvilke aktører som handler i denne to-delte verden. I denne

---

¹⁴² Ibid.

¹⁴³ Ibid.

talen kommer følgende aktører til uttrykk: det amerikanske folket som frihetens forsvarere, verdens folkeslag og den yngre generasjonen.

Det amerikanske folket som frihetens voktere tematiserer et gjennomslående aspekt og dominerer i denne sammenhengen. Folket kjennetegnes av deres lands historie der de har forsvart landets lange tradisjon, bekjempet landets fiender og befridd andre nasjoner fra tyranniers jerngrep¹⁴⁴:

Our country has accepted obligations that are difficult to fulfill and would be dishonorable to abandon. Yet because we have acted in the great liberating tradition of this Nation, tens of millions have achieved their freedom. And as hope kindles hope, millions more will find it. By our efforts, we have lit a fire as well, a fire in the minds of men. It warms those who feel its power. It burns those who fight its progress. And one day this untamed fire of freedom will reach the darkest corners of our world.

At «landet har akseptert forpliktelser som er vanskelige å innfri» blir en erkjennelse av omstendighetene. Fordi folket har handlet ut ifra «den store, befriende tradisjonen» har «flere millioner oppnådd sin frihet». Forpliktelsene som folket påtar seg legitimeres ut ifra deres historie som frihetens fakkeldrager, noe som også legitimerer deres rolle som frihetens voktere. Dette blir en konstitusjon av en rolle som svar på den nye realiteten foran tilhørerne. Som et svar på den to-delte verden, og fordi Amerika har en lang historie som frihetens vokter, understreker dette viktigheten at landet viderefører lederrollen for å veilede frihetselskende nasjoner i kampen mot tyranni.

Verdens folkeslag, både frihetselskende nasjoner og tyrannier, underlegges det amerikanske folket fordi denne henvendelsen foretas ut ifra forpliktelsene de har pådratt seg. Den nye verden skildres her ut fra virkelighetsbeskrivelsen av det amerikanske folket som betrakter verden ut fra deres rolle som frihetens voktere¹⁴⁵:

Today, America speaks anew to the peoples of the world. All who live in tyranny and hopelessness can know: The United States will not ignore your oppression or excuse your oppressors. When you stand for your liberty, we will stand with you.

Det at «Amerika taler på nytt til verdens folkeslag» blir det samme som en 'ny' tilnærming som utbedrer noe 'nytt' fra noe gammelt. 'Det gamle' kan antyde landets rolle i 'den forrige verdensorden' mens rollen som frihetens voktere utøves ved «å tale på nytt til verdens folkeslag», i både ord og handling. Betydningen og tilnærmingen mot 'den nye verden' utgår

---

¹⁴⁴ Ibid.

¹⁴⁵ Ibid.

her fra det amerikanske folkets rolle som fremskynder dem til «å ikke ignorere undertrykkelse» og støtte nasjoner som «forsvarer sin frihet». Ut ifra dette dominerer ikke aktørene i den nye verden.

Den yngre generasjonen utgjør ikke et påfallende aspekt fordi disse aktørene fremstår mer som del-aktører i en større enhet. Disse aktørene utgjør den neste generasjonen med frihetens voktere og deres betydning vil da bli avhengig av rollen deres forgjengere utfyller¹⁴⁶:

(...) I ask our youngest citizens to believe the evidence of your eyes. You have seen duty and allegiance in the determined faces of our soldiers. You have seen that life is fragile and evil is real and courage triumphs. Make the choice to serve in a cause larger than your wants, larger than yourself, and in your days you will add not just to the wealth of our country but to its character.

Det faktumet at den yngre generasjonen «har sett at livet er skjørt, ondskap er ekte og tapperhet triumferer» er en indirekte referanse til hendelsen folket erfarte sammen i 2001. Oppfordringen til «å tjene en sak større enn dine ønsker» blir her en invitasjon til å påta seg rollen som frihetens forsvarere – en rolle som vil tilføye landet en karakter. Rollen underlegges også virkelighetssynet fordi Bush ber dem om «å tro på bevisene foran deres øyne». Den yngre generasjonen blir her underlagt det amerikanske folket fordi de representerer en kontinuitet av rollen som frihetens voktere.

4.4.3 Handling: Frihetens voktere taler på nytt til verden

Det amerikanske folket som frihetens voktere påtar seg forpliktelsene ut ifra et nytt virkelighetssyn. I denne rollen blir det også aktuelt å utdype hva slags handlinger disse aktørene foretar seg på scenen. Handling som en pentadisk element utgjør det *realistiske* aspektet som redegjør hendelsesforløpet. Ut ifra dette kommer følgende pentadiske handlinger fram i talen: det amerikanske folket som taler til verden på nytt, feiringen av tradisjonen og utøvelsen av rollen.

Handlingen der det amerikanske folket taler på nytt til verden fremstår som et karaktertrekk av rollen de har pådratt seg. Ved å tale ‘på nytt’ til ‘en ny verden’, ut ifra deres pådratte rolle som frihetens voktere, utgjør dette et dominerende aspekt¹⁴⁷:

Today, America speaks anew to the peoples of the world. All who live in tyranny and hopelessness can know: The United States will not ignore your oppression or excuse your oppressors. When you stand for your liberty, we will stand with you.

---

¹⁴⁶ Ibid.

¹⁴⁷ Ibid.

At Amerika 'taler på nytt til verdens folkeslag' blir en henvendelse til de folkeslagene som lever under frihet og de som lever under tyranni. Dette samsvarer med 'det nye' verdensbildet. Å «tale på nytt» innebærer her en 'ny' tilnærming i den to-delte verden. Drivkraften bak denne handlingen blir iakttakelsen av virkelighetssynet der deres rolle avgjør hvem som utgjør 'likesinnede' og 'motparter'. Dette samsvarer med rollen som frihetens voktere der landet vil «stå opp for deg dersom du står opp for din frihet». Det å påta seg denne rollen blir også en tilnærming som «taler på nytt til verdens folkeslag» i form av en handling.

Feiringen av tradisjonen dominerer ikke i denne sammenhengen fordi denne handlingen blir en del-handling som underbygger en annen. Sammenlignet med den nye tilnærmingen i en ny verden blir feiringen heller et aspekt som fremhever øyeblikket rundt denne handlingen¹⁴⁸:

On this day, prescribed by law and marked by ceremony, we celebrate the durable wisdom of our Constitution and recall the deep commitments that unite our country.

'Feiring' er i dette utdraget en erkjennelse av et symbolsk øyeblikk i form av en sosial sammenkomst. Også, feiringen blir en stadfestelse av «den vedvarende visdommen av vår grunnlov» og for å «tilbakekalle forpliktelsene som forener landet». Vi har etablert ovenfor at det amerikanske folket konstitueres av rollen som frihetens voktere med tanke på deres historie, eller «tradisjon» i dette tilfellet. De påtar seg rollen ved å tale på nytt til den nye verden, et øyeblikk av symbolsk betydning som feiringen blir en erkjennelse av. Med andre ord, feiringen blir heller en del-handling som tydeliggjør tilnærmingen mot den nye verden.

Utøvelsen av rollen utgjør heller ikke et påfallende aspekt fordi denne handlingen utgår fra tilnærmingen i en ny verden. Som følge av den nye tilnærmingen blir utøvelsen det samme som å fullbyrde forpliktelsene på bakgrunn av det nye verdensbildet¹⁴⁹:

We go forward with complete confidence in the eventual triumph of freedom, not because history runs on the wheels of inevitability—it is human choices that move events; not because we consider ourselves a chosen nation—God moves and chooses as He wills. We have confidence because freedom is the permanent hope of mankind, the hunger in dark places, the longing of the soul.

Frihetens voktere går fremover med overbevisningen av «frihet er menneskehetens permanente håp, hunger i mørke steder og lengsel for sjelen». Det vektlegges også at det er aktørenes overbevisning som utgjør drivkraften bak denne fullbyrdelsen. Likevel blir denne utøvelsen et eksempel på en tilnærming mot det nye verdensbildet. Det kan også påpekes at

---

¹⁴⁸ Ibid.

¹⁴⁹ Ibid.

utøvelse av rollen som frihetens voktere blir 'en tale til verdens folkeslag' i form for handling. Denne handlingens betydning blir da avhengig av den nye tilnærmingen, som også utgjør *hoved-handlingen* i denne analysen.

4.4.4 Middel: Frihet som våpen mot tyranni

I den nye tilnærmingen som foretas av frihetens voktere ut ifra verdensbildet, blir anvendelsen av et middel også en forutsetning. En handling kan utføres ved å ta fysisk i bruk et redskap, men et middel kan også utarte handlinger fra motiver eller ideologiske tankegods. I denne innsettelsestalen kommer følgende pentadiske midler til uttrykk: frihet som våpenet mot tyranni og Amerikas innflytelse.

Menneskelig frihet som våpen mot tyranni dominerer fordi dette aspektet tematiserer et element som kommer til uttrykk i ulike former gjennom talen. Idealet fremheves her som motpolen til tyranni og utgjør en garantist for menneskehetens velvære¹⁵⁰:

There is only one force of history that can break the reign of hatred and resentment and expose the pretensions of tyrants and reward the hopes of the decent and tolerant, and that is the force of human freedom.

Kontrastene mellom frihet og tyranni illustreres i dette utdraget. «Tyranni» er en styreform der én person innehar all makt og med utstrakt bruk av ekstreme virkemidler som vold, mens «frihet» er en tilstand av selvstyre og suverenitet for et individ eller en gruppe individer. Fordi frihet garanterer enkeltindividets suverenitet blir tyranni i sammenligning et system der menneskelig frihet er fraværende. Disse to forskjellene konstituerer to-delingen av verden. Fordi frihet kan garantere individet selvstyre i de delene av verden der denne styreformen er fraværende, blir det dette en måte å bekjempe tyranni. Friheten som middel vil her disponere drivkreftene som utarter vokternes handlinger og tar på sikte forsvaret av styreformen.

Amerikas innflytelse utgjør et eksempel på et middel som disponerer evner til å få én eller flere aktører til å tenke eller handle på bestemt måte. Likevel blir dette underlagt frihet fordi disse evnene blir avhengige av drivkrefter som utarter holdningene som andre aktører skal innordne seg i¹⁵¹:

The great objective of ending tyranny is the concentrated work of generations. The difficulty of the task is no excuse for avoiding it. America's influence is not unlimited, but fortunately for the oppressed, America's influence is considerable and we will use it confidently in freedom's cause.

---

¹⁵⁰ Ibid.

¹⁵¹ Ibid.

«Innflytelsen» bekrefter lederrollen som landet påtar seg i frihetens navn. Dette forutsetter at landet disponerer midler og evner til å få frihetselskende nasjoner med i kampen mot tyranni. Utdraget eksemplifiserer hvordan innflytelsen innordnes «friheten» fordi landet «vil bruke den trygt i frihetens sak». Med dette blir innflytelsen et del-middel for et overordnet middel, noe som videre disponerer holdninger som avgjør dens brukbarhet. Fordi evner og fysiske redskaper blir avhengig av et sett motiver, som utgjør drivkreftene bak anvendelsen, blir det klart at friheten som våpen mot tyranni utgjør *hoved-middelet*.

4.4.5 Hensikt: Å forsvare frihet for å bekjempe tyranni

Friheten tas i bruk som middel i vokternes nye tilnærming i en ny virkelighet. I et drama handler aktørene på scenen med et visst middel – men også til en viss hensikt. For å finne ut hva frihetens vokters handlinger bevisst er rettet mot blir det en forutsetning å redegjøre hensikten. Vi kommer også over slike planer i denne talen: hensikten å forsvare frihet, hensikten å støtte demokratiske bevegelser og hensikten å forsvare nasjonen.

Hensikten å forsvare frihet samsvarer her med den nye tilnærmingen som foretas av frihetens voktere. Dette blir et svar på utfordringene landet står ovenfor i en verden delt mellom frihet og tyranni, og utgjør dermed målet som handlingene rettes mot¹⁵²:

We are led, by events and common sense, to one conclusion: The survival of liberty in our land increasingly depends on the success of liberty in other lands. The best hope for peace in our world is the expansion of freedom in all the world.

At hensikten utartes fra «konklusjonen», som også er utledet «fra hendelser og sunn fornuft», blir en henvisning til det nye verdensbildet som konstituerer virkeligheten. ‘Hendelsene’, eksempelvis terrorangrepet fra 2001, skaper inntrykket at tyranni – frihetens motpart – har nådd landets grenser og utgjør nå en trussel for frihetens eksistens. Å verne om friheten ved landegrensene og i andre steder i verden fremstår med dette som et reaksjonært motsvar på disse sceniske uttrykkene. Altså, hensikten å forsvare friheten og sikre dens triumf blir et direkte svar på hendelsene som samsvarer med ‘konklusjonen’.

Ut ifra dette blir hensikten å støtte demokratiske bevegelser i denne sammenligningen en del-hensikt bak planen å forsvare frihet. Dette inngår også i planen der «overlevelsen av frihet i vårt land blir mer og mer avhengig av frihetens suksess i andre land»¹⁵³:

---

¹⁵² Ibid.

¹⁵³ Ibid.

So it is the policy of the United States to seek and support the growth of democratic movements and institutions in every nation and culture, with the ultimate goal of ending tyranny in our world. This is not primarily the task of arms, though we will defend ourselves and our friends by force of arms when necessary.

I dette utdraget er demokrati og frihet nært forbundet med hverandre; frihet danner grunnlaget for demokrati mens demokrati blir en forutsetning for frihet. Fordi demokrati garanterer frihet blir det «å dyrke og støtte demokratiske bevegelser» i den todelte verden en nødvendighet i kampen mot tyranni. Fordi tyranni mangler frihet kan denne styreformen fjernes ved å innføre frihet gjennom demokratiske bevegelser. Den overordnede hensikten bak slike tiltak blir å forsvare frihetens eksistens. Derfor dominerer ikke denne hensikten.

Målet å forsvare nasjonen utgår fra det amerikanske folkets rolle som frihetens voktere, men dette blir likevel underlagt hensikten å forsvare friheten. Forsvar av friheten på hjemmebanen blir i denne sammenhengen underlagt tiltaket om å støtte demokratiske bevegelser fordi «overlevelsen av frihet i vårt land avhenger av frihetens suksess i andre land»¹⁵⁴:

My most solemn duty is to protect this Nation and its people from further attacks and emerging threats. Some have unwisely chosen to test America's resolve and have found it firm.

I likhet med formålet å forsvare frihet blir hensikten «å forsvare denne nasjonen» også et svar på «nye trusler». I rollen som frihetens voktere blir det vesentlig å forsvare sin egen frihet på hjemmebane. Men denne målsettingen blir her en del-hensikt bak planen om å bekjempe tyranniers «nye trusler» ved å fjerne dem gjennom dyrkelsen av demokratiske bevegelser. For å forsvare nasjonen må aktørene sikre frihetens suksess og overlevelse i andre land. Disse to del-hensiktene inngår som ledd i planen om å forsvare frihetens eksistens, som også utgjør *hoved-hensikten* i denne pentaden.

4.4.6 Motiv: Verdensbildet dikterer målet bak handlingene foretatt av aktørene.

Pentadedelene i denne analysen utgjør følgende struktur gjennom en dramatisk tolkning: verden, som delt mellom frihet og tyranni, konstituerer en ny realitet der den ene styreformens eksistens er truet av motpartens utbredelse. Virkeligheten rundt denne trusselen dikterer dermed konklusjonen at tyrannier må bekjempes ved å forsvare frihet. Dette fremskynder aktørene, det amerikanske folket, til å påta seg rollen som frihetens voktere som ut ifra dette

---

¹⁵⁴ Ibid.

«taler på nytt til verden» i både ord og handling. Slike handlinger utartes fra middelet som også utgjør styreformen og landets identitet – frihet.

Ut ifra denne taleanalysen blir dynamikken mellom scene og hensikt det mest påfallende. Hensikten utgår her fra virkeligheten som scenen konstituerer, og dette vil også bli avgjørende i konstituering av aktørenes rolle, handlinger og friheten som et middel. Todelingen mellom frihet og tyranni, samt forhenværende hendelser som illustrasjon på denne virkeligheten, understreker viktigheten av å sikre frihetens suksess og overlevelse¹⁵⁵:

America has need of idealism and courage because we have essential work at home, the unfinished work of American freedom. In a world moving toward liberty, we are determined to show the meaning and promise of liberty.

Målet «å vise meningen og løftet rundt frihet» fremstår som et tiltak som videre er et svar på de sceniske uttrykkene. Idealisme utgjør den filosofiske terminologien til aktørene, noe som trekker oss i denne retningen. Likevel blir aktørene underlagt hensikten fordi det er målet som fremskynder frihetens voktere til å påta seg denne rollen. Handlingen der frihetens voktere taler på nytt til verden underlegges også aktørene fordi dette fremstår som en utøvelse av rollen ovenfor landet og «den frie verden».

Det pentadiske middelet – frihet som våpenet mot tyranni – underlegges også scenen og hensikten. Frihet som en styreform kjennetegnes av suverenitet eller selvstyre for et individ eller en gruppe individer i et politisk system. Likevel er ordet «frihet» et tvetydig begrep som ofte anvendes og utpreges av ulike formål. Det er fristende å si at frihet er å kunne gjøre som man vil, og at man for å øke friheten må fjerne enten naturlige eller menneskeskapte hindringer for ens livsutfoldelse¹⁵⁶. I en enkel og tiltalende forestilling blir frihet en «personlig handlefrihet» som kjennetegnes av et fravær av ytre begrensninger¹⁵⁷. Fordi tyranni utgjør en trussel eller 'en begrensning' på frihetens 'livsutfoldelse' må dette anses som en trussel mot frihetens eksistens. Slutningen blir da å sikre dens overlevelse gjennom dens utfoldelse. Med dette blir betydningen rundt middelet underlagt scenen som videre utleder konklusjonen¹⁵⁸:

From the perspective of a single day, including this day of dedication, the issues and questions before our country are many. From the viewpoint of centuries, the questions that come to us are

---

¹⁵⁵ Ibid.

¹⁵⁶ Nyeng, Frode. «Noen ganger skal man lyve», (2014): s. 105.

¹⁵⁷ Ibid: s. 105.

¹⁵⁸ *The American Presidency Project* (1999) George W. Bush: Inaugural Address [online].

narrowed and few: Did our generation advance the cause of freedom? And did our character bring credit to that cause?

Dette kan også settes opp i følgende årsakssammenheng: virkeligheten som uttrykkes i det sceniske vil utlede konklusjonen at frihet må forsvares. Dette påvirker tilhørerne som påtar seg rollen som frihetens voktere som et svar på det sceniske og med målet på sikte.

Tilhørernes personlige forhold med frihet vil også utgjøre drivkraften som fremskynder dem til handling og samarbeid. Hensikten utledes her fra «denne dagen preget av dedikasjon» som en erkjennelse av den todelte verden. Dynamikken mellom scene og hensikt blir forholdet som resulterer en *scene-hensikt-ratio* i denne analysen.

Bush spiller her på følelsene og folkets tilknytning til friheten – styreformen som kjennetegner landets identitet. Fordi landet har forsvart og støttet frihet både på hjemmebane og utenfor landegrensene blir det amerikanske folket troverdige forsvarere av denne styreformen. Frihet innebærer ikke bare autonomi eller selvstyre, men også fravær av ytre begrensninger i en bokstavelig forstand. Forhenværende hendelser, eksempelvis terrorangrepet fra 2001, illustrerer virkeligheten der frihetens eksistens og utfoldelse nå er truet av dens motpart – tyranni. For å demme opp og bekjempe denne trusselen må friheten dyrkes og forsvares. Den nye tilnærmingen, der folket taler på nytt til verden, kjennetegnes her av målet å redde verden fra tyranniers maktutfoldelse. Det amerikanske folkets forhold til frihet og forsvar av friheten vektlegges som deres karaktertrekk¹⁵⁹:

When the Declaration of Independence was first read in public and the Liberty Bell was sounded in celebration, a witness said, "It rang as if it meant something." In our time, it means something still. America, in this young century, proclaims liberty throughout all the world and to all the inhabitants thereof. Renewed in our strength, tested but not weary, we are ready for the greatest achievements in the history of freedom.

Fellesskapsfølelsen konstitueres her av en felles relasjon til styreformen som kjennetegner landet. At frihetens voktere «er rede for den største oppnåelsen i frihetens historie» eksemplifiserer oppdraget folket begir seg på. Oppdraget forankres i friheten som et flertydig og abstrakt begrep hvis mening kan tilføyes i ulike sammenhenger. Også, hensikten trekker oss mot mystisismen som utgjør pentadedelens filosofiske terminologi. Dette vektlegger interessen og dragningen mot det som fremstår som uforklarlig, gjerne med tro på at det rommer verdier. I dette tilfellet utgjør frihet et abstrakt og tvetydig symbol som kan både utlede betydninger og tilføyes meninger. Fremfor å konkretisere konseptet rundt frihet blir

---

¹⁵⁹ Ibid.

fellesskapsfølelsen heller et tilfelle av diskusjon om menneskelige relasjoner og følelser rundt begrepet. Det materielle vil her utgå fra det *åndelige*. Fellesskapsfølelser baseres på tilhørernes tilknytning til det abstrakte fremfor det konkrete. Fordi begrepet kan tilføyes en mening og deretter konstituerer formålet som tilskuerne skal rettes mot blir det klart at vi får et tilfelle av en *identifikasjon gjennom mystifisering*.

4.5 Barack Obama – 20 Januar 2009

I 2009 ble den demokratiske senatoren Barack Obama valgt som den første fargede presidenten av de forente stater. President Obamas innsettelsestale bar bud om – både i innhold, tone og framføring – at et skifte hadde funnet sted i Washington, at den symbolske «endringen» som kandidat Obama hadde lovet, var begynt¹⁶⁰. Obama hadde derfor en krevende oppgave foran seg med å samle nasjonen og å stake ut en ny kurs for det amerikanske folk.

Innsettelsesseremonien – med den rekordstore folkemengden på The Mall og den påfølgende paraden nedover Pennsylvania Avenue – hvor den nye førstefamilien, på den siste strekningen fram mot sin framtidige bolig, spaserte gjennom folkehavet – var en forestilling som ble bivuånet av hundrevis av millioner mennesker over hele verden¹⁶¹. En annet moment som var av stor symbolsk betydning var 200 års jubileet for Abraham Lincolns fødsel. Dette kom tydelig fram da Obama avla presidenteden på Abraham Lincolns bibel før innsettelsestalen¹⁶². Hans fokus var på framtiden og valgene som nasjonen måtte ta i tiden som kom.

Obamas innsettelsestale kan fremstilles gjennom følgende dramatisk tolkning: aktørene, det amerikanske folket som de risikovillige, fremstilles som en del av scenen, den historiske utviklingen. Handlingen er folkets fortsettelse av den historiske utviklingen, som foretas ved å handle ut ifra deres forgjengeres prinsipper som middelet. Fortsettelse av utviklingen utføres med hensikten å foreta et nasjonalt løft.

---

¹⁶⁰ Moen, Ole. "USAs Presidenter – Fra George Washington til Barack Obama", (2014): s. 605.

¹⁶¹ Ibid: s. 605.

¹⁶² Roche, Megan Alexandria. "Rhetoric, Religion, and Representatives: The uses of God in presidential inaugural addresses from 1933-2009 as Reflection of trends in American Religiosity" (2015): s. 68.

4.5.1 Scene: Den historiske utviklingen

Her kommer det en rekke sceniske aspekter til uttrykk. Disse scenene varierer mellom det som er forankret i nåtiden og det som har foregått over tid, noe som dermed veksler mellom det romlige og temporale. Av disse aspektene uttrykkes den historiske utviklingen, krisen og verden med de uløste oppgavene.

I dette tilfellet er det den historiske utviklingen som dominerer. Den historiske utviklingen fremstiller innsettelsesdagen som kontinuasjon av ferden igangsatt av de tidligere generasjoner med risikovillige amerikanere¹⁶³:

Time and again, these men and women struggled and sacrificed and worked 'til their hands were raw so that we might live a better life. They saw America as bigger than the sum of our individual ambitions, greater than all the differences of birth or wealth or faction. This is the journey we continue today.

At menn og kvinner flere ganger i historien har «strevet og ofret og arbeidet helt til deres hender ble slitte, slik at vi kunne leve et bedre liv», blir en måte å betrakte sin tilværelse i lys av landets lange historie. Innbyggerne har flere ganger gjennomgått utfordringer og strevsomme situasjoner for å bygge opp landet for de neste generasjonene. Imøtekommelse av utfordringer blir ut ifra dette en integrert del av den amerikanske historien siden nasjonalbyggingen aldri har vært en enkel oppgave. Med dette anspores tilhørerne til å betrakte nåtidens utfordringer som et nytt kapittel i landets historie som må løses for å sikre den neste generasjonens fremtid. Historien utgjør med dette drivkraften bak ferden som tilhørerne fortsetter i forgjengernes ånd.

Innsettelsesdagen dominerer ikke scenen fordi forståelse av øyeblikket rundt scenen underordnes forståelsen av den historiske utviklingen. Fordi innsettelsesdagen blir holdt mens landet gjennomgår en dypgående krise blir tidligere historiske kriser noe tilhørerne kan forholde seg til under bivånelsen¹⁶⁴:

On this day, we gather because we have chosen hope over fear, unity of purpose over conflict and discord. On this day, we come to proclaim an end to the petty grievances and false promises, the recriminations and worn-out dogmas that for far too long have strangled our politics.

Tilhørernes oppmøte ved innsettelsesseremonien blir en stadfestelse av den historiske utviklingen. Valget av «håp fremfor frykt» blir et resultat av forståelsen rundt nåtiden i forhold til tidligere hendelser preget av imøtekommelser av kriser. Ut ifra dette blir «håp

---

¹⁶³ *The American Presidency Project* (1999) Barack Obama: Inaugural Address [online].

¹⁶⁴ Ibid.

fremfor frykt, samhold fremfor konflikt» en videreføring av utviklingen som finner sted. Dersom krisen var av uten sidestykke i den historiske konteksten ville det ha blitt utfordrende i å velge håp fremfor å la seg forfalle til pessimisme.

Verden med sine uløste oppgaver dominerer heller ikke i denne sammenhengen. Sammenlignet med den historiske ferden blir verden også underlagt forståelsen av den nasjonale historien preget av utfordringer og problemløsninger¹⁶⁵:

To the Muslim world, we seek a new way forward based on mutual interest and mutual respect. To those leaders around the globe who seek to sow conflict or blame their society's ills on the West, know that your people will judge you on what you can build, not what you destroy.

Det at folket «søker en ny tilnærming basert på gjensidig interesse og respekt» fremstår mer som en forståelse av nåtidens utfordringer sett i lys av historien. Det kan tolkes at 'de gamle tilnærminger' ikke lenger er av relevans fordi de materialistiske forholdene ikke lenger forutsetter grunnlaget for slike forståelser. At verdens befolkning «vil dømme på hva man kan bygge fremfor det du kan ødelegge» blir en oppfordring til å ta avskjed med 'den gamle tilnærmingen' og bli en del av bestrebelsen om «å bygge» en fremtid for den neste generasjonen. Fordi denne oppfordringen blir som følge av forståelsen av nåtiden sett i lys av fortiden blir det tydelig at den historiske ferden utgjør *hoved-scenen*.

4.5.2 Aktør: Det amerikanske folket som de risikovillige

I denne talen kommer følgende aktører til uttrykk: Det amerikanske folket som de risikovillige, Obama og kynikerne som tviler på landets evner til å oppnå forandring. Hver av disse aktørene utspiller forskjellige roller i forståelsen av nåtidens utfordringer sett i lys av den historiske konteksten som utgjør den pentadiske scenen.

I denne pentanden dominerer det amerikanske folket som de risikovillige. Folkets identitet utgår og legitimeres ut ifra den historiske utviklingen som aktørene representerer en kontinuasjon for ¹⁶⁶:

(...) Rather, it has been the risk-takers, the doers, the makers of things--some celebrated, but more often men and women obscure in their labor--who have carried us up the long, rugged path toward prosperity and freedom. For us, they packed up their few worldly possessions and traveled across oceans in search of a new life. For us, they toiled in sweatshops and settled the West, endured the lash of the whip, and plowed the hard Earth. For us, they fought and died in places like Concord and Gettysburg, Normandy and Khe Sanh.

---

¹⁶⁵ Ibid.

¹⁶⁶ Ibid.

«Risiko» innebærer at hendelser kan inntreffe og ha konsekvenser for noe som er av verdi for mennesker. Dette kan være knyttet til sosialt velvære, miljø eller økonomi. «Risikotagerne» utgjør her aktørene som deltar og skaper konsekvensene av stor verdi. Emigrasjon og bosettingen i Amerika kan i denne sammenhengen fremstå som et resultat av de risikovilliges bestrebelser. I møtet med krisen blir fortellingene om de risikovilliges triumf gjennom utfordringer noe tilhørerne kan *identifisere* sin situasjon i. Fordi folket er en del av den historiske utviklingen representerer de dermed den nye generasjonen med risikovillige:

This is the journey we continue today. We remain the most prosperous, powerful nation on Earth. Our workers are no less productive than when this crisis began. Our minds are no less inventive.

Folkets rolle som de nye risikovillige utledes og legitimeres ut ifra den historiske utviklingen. Det blir dette aspektet som kobler dem sammen. Fordi aktøren da korresponderer med scenen tematiserer dette folkets rolle i forhold til krisen som et nytt kapittel i ferden.

Obama som aktør dominerer ikke. Ved å sammenligne Obama med det amerikanske folket som de risikovillige fremstår han mer som en representasjon på dette. Her vektlegges kontinuasjonen av utviklingen som både Obama og folket er en del av¹⁶⁷:

(...) This is the meaning of our liberty and our creed; why men and women and children of every race and every faith can join in celebration across this magnificent Mall, and why a man whose father less than 60 years ago might not have been served at a local restaurant can now stand before you to take a most sacred oath.

Med dette knytter Obama hans skjebne til Abraham Lincoln, som stirret mot ham formet i stein fra Lincoln-monumentet nær bredden av Potomac-elven¹⁶⁸. Likevel fremstiller Obama innsettelsen som en utvikling alle har vært en del av. Faktumet at Obama, «hvis far for mindre en 60 år siden kanskje ikke ville ha fått servering på en lokal restaurant, kan nå stå foran dere og avlegge den helligste ed» refererer til forandringen som finner sted. En forandring blir et eksempel på risiko der brytningen med *status quo* resulterer en hendelse av stor verdi. Fordi folket utgjør drivkraften bak forandringen blir Obama en del-aktør i denne prosessen.

Kynikerne, som tviler på landets evne til å gjennomføre forandringer, dominerer heller ikke denne pentaden. I denne sammenhengen utgjør kynikerne de risikovilliges motpart som fremhever den pentadiske aktørens karaktertrekk:

Now, there are some who question the scale of our ambitions, who suggest that our system cannot tolerate too many big plans. Their memories are short, for they have forgotten what this country

---

¹⁶⁷ Ibid.

¹⁶⁸ Moen, Ole. "USAs Presidenter – Fra George Washington til Barack Obama", (2014): s.605.

has already done, what free men and women can achieve when imagination is joined to common purpose and necessity to courage. What the cynics fail to understand is that the ground has shifted beneath them, that the stale political arguments that have consumed us for so long no longer apply.

Kynikerne karakteriseres som aktørene som unngår risiko og søker komfort i nåtidens midlertidighet. At «bakken har skiftet under dem, og foreldede argumenter gjelder ikke lenger» blir en referanse til drivkraften bak utviklingen som de risikovillige står for. «Kynikere» refererer til en gruppe personer som forblir pessimistisk, apatisk og usentimentale i deres oppfattelse av livet. Med andre ord, kynikere tviler på de risikovilliges evner. Betydningen rundt risikotagerne fremheves ytterligere ved å påpeke at kynikernes «hukommelser er korte og har glemt hva dette landet har oppnådd». Den historiske utvikling utgjør en indirekte referanse for de risikovilliges betydning – en forståelse av nåtiden som kynikerne ikke viser tegn for. Med dette resonnerer ikke kynikerne med den historiske utviklingen som scenen aktørene handler på.

4.5.3 Handling: De risikovillige fortsetter utviklingen

I denne talen er det en rekke pentadiske handlinger som kommer til uttrykk: folket som fortsetter utviklingen foretatt av de risikovillige, avvisning av forsvar på bekostning av de individuelle friheter og folkets sammenkomst ved innsettelsesseremonien. Hvert av disse handlingene bidrar til skapelse av en mening rundt utviklingen foretatt av de risikovillige i møte med den usikre fremtiden.

I denne sammenhengen dominerer folket som fortsetter utviklingen. Fordi aktørene konstitueres av sin rolle som nåtidens risikovillige ut fra den historiske utviklingen vil dette også ha en sammenheng med det folket foretar seg¹⁶⁹:

This is the journey we continue today. We remain the most prosperous, powerful nation on Earth. Our workers are no less productive than when this crisis began. Our minds are no less inventive. Our goods and services no less needed than they were last week or last month or last year.

At landet «forblir verdens mest velstående og mektige nasjon», «arbeiderne er ikke mindre produktive» og at «sinnene er ikke mindre oppfinnsomme» påpeker hvor mindre ulike den nye generasjonen er i sammenligning med den gamle generasjonen med risikovillige. Fordi folket bærer likhetstrekk med historiens risikovillige blir det den nye generasjonen som fortsetter denne utviklingen. Dette kan også tolkes som at historien gjentar seg og at det amerikanske

---

¹⁶⁹ *The American Presidency Project* (1999) Barack Obama: Inaugural Address [online].

folket dermed må påta seg rollen som de nye risikovillige. Fordi krisen blir en utfordring i gjentakelse, som de risikovillige har gjennomgått i historien, blir det å imøtekomme nåtidens utfordringer en integrert del av folkets identitet.

Avvisningen av forsvar på bekostning av individuelle friheter dominerer ikke fordi dette i seg selv utgjør et eksempel på utdaterte dogmer. Oppmøtet tematiserer innsettelsesseremonien som en kontinuasjon av de risikovilliges ferd, spesielt der avvisningen av 'utdaterte dogmer' blir et eksempel på en utvikling¹⁷⁰:

As for our common defense, we reject as false the choice between our safety and our ideals. Our Founding Fathers, faced with perils that we can scarcely imagine, drafted a charter to assure the rule of law and the rights of man, a charter expanded by the blood of generations. Those ideals still light the world, and we will not give them up for expedience's sake.

Utdraget eksemplifiserer arbeidet rundt «landets forsvar» som nåtidens utfordring.

«Avisningen av det falske valget mellom sikkerhet og våre idealer» blir et forsvar av nasjonens grunnleggeres ettermæle («the founding fathers»), som også utgjør eksempler på risikovillige aktører. Nasjonens grunnleggere gjennomgikk kriser uten sidestykke og grunnla landet gjennom stadfestelsen av trosverdiene som et resultat av imøtekommelsene. Vernet om idealene, som ifølge Obama «lyser opp verden», blir et eksempel på en kontinuasjon av utviklingen som strekker seg helt tilbake til nasjonens grunnleggelse. Avisningen av dogmene blir her et uttrykk for de risikovilliges kontinuasjon og utgjør dermed ikke et påfallende aspekt.

Folkets sammenkomst ved innsettelsesseremonien fremstår mer som et ledd i en overordnet handling og dominerer heller ikke i denne sammenhengen. Innsettelsen blir heller et scenisk uttrykk for rollen folket påtar seg som den nye generasjonen med risikovillige¹⁷¹:

On this day, we gather because we have chosen hope over fear, unity of purpose over conflict and discord. On this day, we come to proclaim an end to the petty grievances and false promises, the recriminations and worn-out dogmas that for far too long have strangled our politics.

Folket samles fordi de «har valgt håp fremfor frykt og samhold fremfor konflikt». Frykt og konflikt blir også eksempler interne utfordringer som må overkommes før imøtekommelse av landets utfordringer kan finne sted. Valget å møte slike utfordringer gjennom håp og samhold blir en påtakelse av ansvaret å komme dem i møte. Med dette blir sammenkomsten et uttrykk for valget å «proklamere en slutt på smålige klager og falske løfter». Det blir klart at

---

¹⁷⁰ Ibid.

¹⁷¹ Ibid.

sammenkomsten inngår også i handlingen om å fortsette denne utviklingen kjennetegnet av imøtekommelse av kriser og utfordringer. Dette utgjør dermed pentadens *hoved-handling*.

4.5.4 Middel: De risikovilliges prinsipper

Det som kjennetegner middelet er det som aktøren tar i bruk for å kunne utføre handlingen. I Obamas innsettelsestale er det en rekke pentadiske midler som kommer fram, både implisitt og eksplisitt. De mest vesentlige midlene som uttrykkes er de risikovilliges prinsipper, landets produktivitet og markedet. Disse midlene utgjør forskjellige redskaper, teknikker eller evner som aktører kan ta i bruk i sine handlinger.

De risikovilliges prinsipper disponerer her holdningene og grunnsetningene som folket ikke bør eller kan bryte med. Dersom en krise råder skal denne utfordringen imøtekommes. Det blir disse prinsippene som binder den nye generasjonen med utviklingen igangsatt av deres forgjengere¹⁷²:

We are the keepers of this legacy. Guided by these principles once more, we can meet those new threats that demand even greater effort, even greater cooperation and understanding between nations.

Prinsippene vil med dette anspore den nye generasjonen til å imøtekomme utfordringene, slik de ansporet deres forgjenger. «Større samarbeid og forståelse mellom nasjoner» samsvarer også med aksept av håp og samhold foran konflikter, noe som knytter utdraget til den pentadiske handlingen. Å utlede den pentadiske handlingen ut ifra prinsippene konstituerer aktørenes rolle som nåtidens risikovillige. Også, ved å la seg bli «veiledet av disse prinsippene nok en gang» blir den pentadiske aktøren en representasjon på en kontinuitet av den historiske utviklingen. Grunnsetningene blir det som knytter forgjengerne og etterfølgerens ferd sammen og blir her en gjentakelse av historier preget av problemløsning og påtakelse av risiko.

Amerikas produktivitet dominerer ikke i denne talen fordi den underordnes prinsippene. Disse teknikkene og redskapene blir heller del-midler som underordnes et sett med grunnsetninger som videre avgjør hvordan de skal brukes og til hvilken hensikt.¹⁷³:

We remain the most prosperous, powerful nation on Earth. Our workers are no less productive than when this crisis began. Our minds are no less inventive. Our goods and services no less needed than they were last week or last month or last year. Our capacity remains undiminished. But our

---

¹⁷² Ibid.

¹⁷³ Ibid.

time of standing pat, of protecting narrow interests and putting off unpleasant decisions, that time has surely passed.

At landet forblir «det mest velstående og mektige nasjonen i verden» og at dets arbeidere «ikke er mindre produktive» fremstår her som midler til disposisjon. Dette kan antyde at folket disponerer midlene som trengs for å løse krisen men at diskusjonen dreier seg om hvilke målsetninger de skal rettes mot. Dette eksemplifiseres også med påstanden at «vår kapasitet forblir uforminsket», noe som henviser til evner som kan brukes til å løse krisen. Dersom disse redskapene og evnene skal brukes til å løse krisen må de underlegges et sett med overordnede grunnsetninger som avgjør deres anvendelse. Dersom disse del-midlene settes opp mot de risikovilliges prinsipper blir prinsippene grunnleggende setninger for tekning og handling.

Sammenlignet med de risikovilliges prinsipper utgjør markedet heller ikke et påfallende aspekt. I likhet med Amerikas produktivitet blir markedet også avhengig av et sett med overordnede grunnsetninger som utformer dens anvendelse¹⁷⁴:

Nor is the question before us whether the market is a force for good or ill. Its power to generate wealth and expand freedom is unmatched. But this crisis has reminded us that without a watchful eye, the market can spin out of control. The Nation cannot prosper long when it favors only the prosperous.

Markedet utgjør i seg selv et middel til å generere velferd og forutsette folkets velvære. Antydningen at markedets «krefter til å generere rikdom og utvide frihet er uforminsket» utgjør visse resultater som kan oppnås gjennom en bestemt anvendelse. Slike «kapasiteter» blir også evner til folkets disposisjon, men disse blir også avhengige av overordnede grunnsetninger som bestemmer hvordan dette skal forvaltes. Dette understrekes ved å påpeke at «uten et årvåkent øye vil markedet spinne ut av kontroll». Ut ifra dette kan de risikovilliges prinsipper anspore aktørene til å forvalte økonomien med «årvåkne øyner». Dette avgjør hvordan de risikovillige skal forvalte og regulere markedet, spesielt med tanke på de utslagene en feilslått økonomistyring kan ha for samfunnet. Fordi disse prinsippene var avgjørende i de risikovilliges imøtekommelse av utfordringer gjennom Amerikas historie og fordi de kan utarte den nye generasjonens handlinger, blir det også de samme prinsippene som utgjør *hoved-middelet*.

---

¹⁷⁴ Ibid.

4.5.5 Hensikt: Et nasjonalt løft

Det finnes flere hensikter som kommer til uttrykk i denne talen, men flere av dem kan slås sammen med andre målsetninger i denne pentaden. Hensikten blir målet de risikovillige ønsker å oppnå gjennom handlingen. Ut ifra dette blir det hovedsakelig to pentadiske hensikter som tematiseres i denne talen: hensikten å foreta et nasjonalt løft og hensikten å forberede landet i møtet med en ny tidsalder.

Det nasjonale løftet resonerer med det amerikanske folkets identitet som den nye generasjonen med risikovillige. Problemløsning og imøtekommelse av landets utfordringer kjennetegner den historiske utviklingen og hensikten blir da det samme som å leve opp til deres historie¹⁷⁵:

This is the journey we continue today. Our capacity remains undiminished. But our time of standing pat, of protecting narrow interests and putting off unpleasant decisions, that time has surely passed. Starting today, we must pick ourselves up, dust ourselves off, and begin again the work of remaking America.

‘Ferden’ som den pentadiske aktøren fortsetter utgjør en kontinuasjon av de risikovilliges lange historie. De risikovilliges karakteriseres med dette som pionerne som spilte avgjørende roller i imøtekommelse av utfordringer gjennom Amerikas historie. Oppbygging og gjenoppbygging av landet er eksempler på slike utfordringer som de risikovillige stod for. De risikovilliges «kapasitet forblir uforminsket» og det å bruke slike kapasiteter til «å begynne arbeidet med å gjenoppbygge Amerika» blir da en kontinuitet av den historiske utviklingen. Hensikten å foreta et nasjonalt løft konstituerer koblingen mellom folket og deres rolle som nåtidens risikovillige.

Hensikten å forberede Amerika til møtet med en ny tidsalder utgjør ikke et påfallende aspekt i denne sammenhengen. Sammenlignet med det nasjonale løftet blir forberedelsen en del-hensikt som inngår i en større plan¹⁷⁶:

For everywhere we look, there is work to be done. The state of the economy calls for action, bold and swift, and we will act not only to create new jobs but to lay a new foundation for growth. We will build the roads and bridges, the electric grids and digital lines that feed our commerce and bind us together. We will restore science to its rightful place and wield technology's wonders to raise health care's quality and lower its cost.

---

¹⁷⁵ Ibid.

¹⁷⁶ Ibid.

Forberedelse til en ny tidsalder antyder at landet ligger bak en utvikling fordi «økonomiens tilstand krever handling». Også, målet «å legge til rette grunnlaget for sysselsetting» blir med andre ord en forberedelse eller en realisering av fremtidige tilstander. Slike tiltak i møtet med krisen innebærer risiko, spesielt siden imøtekommelse av slike utfordringer blir en utøvelse av folkets rolle som de risikovillige. Fra dette perspektivet blir forberedelse av nasjonen også en kontinuasjon av den historiske utviklingen. Det blir det nasjonale løftet som dominerer fordi dette som tematiserer kontinuasjonen. Ethvert tiltak som tar på sikte å løse landets utfordringer blir med andre ord en videreføring av de risikovilliges ferd karakterisert av problemløsning gjennom historien. På bakgrunn av denne analysen utgjør det nasjonale løftet *hoved-hensikten*.

4.5.6 Motiv: Konteksten fremskynder aktørenes fortsettelse av utviklingen

I denne analysen blir det klart at pentadedelene konstituerer følgende drama: det amerikanske folkets påtakelse av rollen, som den nye generasjonen med risikovillige, fremskyndes av den historiske konteksten. Kontinuasjon av denne rollen ansporer folket til å la seg lede nok en gang av de risikovilliges prinsipper og til å fortsette utviklingen igangsatt av deres forgjengere. Fortsettelse av utviklingen blir det samme som å leve opp til de risikovilliges historie der imøtekommelse av utfordringer, eksempelvis krisen, er en del av deres identitet. Fordi problemløsning karakteriserer denne rollen blir det dette aspektet som ansporer folket til å foreta et nasjonalt løft. Det nasjonale løftet inngår som et nytt kapittel i de risikovilliges lange historie kjennetegnet av imøtekommelse av utfordringer. Det blir gjennom deltakelse av denne utviklingen at aktørene får tilføyd sin betydning. Det kan også argumenteres at risikovillighet og besluttsomhet blir sentrale trekk i møtet med utfordringene¹⁷⁷:

For as much as Government can do and must do, it is ultimately the faith and determination of the American people upon which this Nation relies.

Det amerikanske folket som den nye generasjonen med risikovillige utgjør med dette et påfallende aspekt. Dette tematiserer aktørens forhold og forståelse av nåtidens utfordringer i lys av den historiske utviklingen. Ut ifra dette dominerer ikke den pentadiske handlingen – fortsettelsen av de risikovilliges utvikling. Handlingen er noe iboende folkets identitet og underlegges dermed rollen som aktørene utfyller. I denne sammenhengen underordnes også middelet – prinsippene som binder de risikovillige til ferden igangsatt av deres forgjengere. Imøtekommelse av utfordringer blir en integrert del av de risikovilliges identitet og ettermæle.

---

¹⁷⁷ Ibid.

Dette forklarer også hvorfor den pentadiske hensikten heller ikke dominerer. Hensikten å foreta et nasjonalt løft blir også en innlevelse av rollen, noe som dermed underlegges identiteten rundt aktørene. Fordi folket representerer en fortsettelse av den historiske utviklingen blir det aktørene som havner i fokus:¹⁷⁸:

Our journey has never been one of shortcuts or settling for less. It has not been the path for the fainthearted, for those who prefer leisure over work or seek only the pleasures of riches and fame. Rather, it has been the risk-takers, the doers, the makers of things--some celebrated, but more often men and women obscure in their labor--who have carried us up the long, rugged path toward prosperity and freedom.

Ut ifra dette legitimeres aktørenes betydning ut ifra den historiske utviklingen. De risikovillige ferd gjennom historien utgjør drivkraften som «førte oss opp denne lange og robuste ferden mot velstand og frihet». Med andre ord, den nye generasjonen påvirkes til å betrakte nåtidens utfordringer i lys av deres historie og fremskyndes deretter til å fortsette det som deres forgjengere startet. Fordi den historiske utviklingen og konteksten er noe tilhørerne er en del av blir det dette som utgjør scenen. Scenen utgjør en referanse for de risikovilliges betydning og legitimerer dermed den nye generasjonen ut ifra denne konteksten. Det blir dette som konstituerer en *scene-aktør-ratio* i denne innsettelsestalen.

Obama fremstiller tilskuerne som den neste generasjonen med risikovillige aktører som vil spille en avgjørende rolle i håndteringen av krisen. Rollen som de risikovillige legitimeres ut ifra er den historiske konteksten. Dette tilføyer tilskuernes betydning idet de fortsetter den historiske utviklingen. Med andre ord, dette blir en fortsettelse av den historiske utviklingen igangsatt av de risikovillige. Den historiske konteksten utgjør scenen som tilhørerne er aktive deltagere i. Historien om de risikovilliges rolle gjennom landet blir en drivkraft bak skapelsen av en felles identitet. I denne sammenhengen baseres fellesskapsfølelsen på rollen og ferden som binder tilhørerne sammen i en felles bestrebelse. Identifikasjon kjennetegnes her av skapelsen av en *meningsfull nåtid* og en kontinuitet der tilhørerne, som nåtidens risikovillige, betrakter utfordringene ut ifra ferden som de fortsetter i deres forgjengeres ånd¹⁷⁹:

This is the journey we continue today. We remain the most prosperous, powerful nation on Earth. Our workers are no less productive than when this crisis began. Our minds are no less inventive.

Denne ferden kjennetegnes av en videreføring av rollen og prinsippene utledet fra de risikovilliges ettermåle. Idéene og prinsippene disponerer holdninger som videre utarter de risikovilliges handlinger. Scenen utgjør drivkraften bak fremskyndelsen fra fremmedgjøring

---

¹⁷⁸ Ibid.

¹⁷⁹ Ibid.

til samarbeid. Utviklingen fremover innebærer da en felles imøtekommelse av kriser fordi det er en del av folkets identitet. Dette utgjør egenskapen som binder substansene sammen. Også, denne ferden innebærer også en videreføring av idéene og tankene om å løse utfordringene for å sikre den neste generasjonens fremtid. Dette dreier fellesskapsfølelsen mot det *idealistiske* der aktørenes betydning havner i fokus. På bakgrunn av dette blir denne fellesskapsfølelsen et tilfelle av en *idealistisk identifikasjon*.

4.6 Donald Trump – 20 Januar 2017

Det amerikanske presidentvalget i 2016 var på mange måter oppfattet som et fenomen uten sidestykke. Kampanjene og valgresultatene overrasket en hel verden. En outsider i den tradisjonelle politiske kretsen og establishmentet, Donald John Trump – en milliardær, forretningsmann, eiendomsmogul og TV-personlighet – ble USAs 45. president¹⁸⁰.

Trump klarte, imot alle forventninger, å slå 16 veletablerte karrierepolitikere fra det Republikanske partiet – i det største primærvalget i amerikanske partiers historie – i kampen om nominasjonen til presidentkandidaturet. Han gikk seirende ut av presidentvalget med 306 stemmer fra valgmanskollegiet mot Demokratenes presidentkandidat Hillary Clintons 232 stemmer. Trumps seier i kampen om Det hvite hus har blitt betraktet av mange som et politisk jordskjelv. Tidligere var Andrew Jackson betraktet som den største politiske outsideren i amerikanske historie, men allikevel var Jacksons første innsettelsestale fra 1829 mye mer vennligsinnet mot establishmentet enn Donald Trump.

Innsettelsestalen bestod av mindre enn 1500 ord, noe som gjør dette til den korteste innsettelsestalen siden Jimmy Carters tale fra 1977. Hvorav de fleste presidenter benyttet innsettelsestalen til forsoning etter en splittende valgkamp valgte Trump i stedet å spille på splittelsene ved å angripe Washington-establishmentet for å ha beriket seg selv på bekostning av folkets lykke og velferd. Selv om ordet «vi» ble brukt 50 ganger var ikke innholdet av en forsonende art; den overordnede tonen antydte at Trump talte kun til sine tilhengere¹⁸¹.

Gjennom en dramatisk tolkning kan denne innsettelsestalen utlede følgende dramatiske struktur: aktørene i denne talen er det amerikanske folket som ofrene. Ofrene tar i bruk den

---

¹⁸⁰ Lahti, Yannick. ““Make America Great Again” – A Rhetorical analysis of campaign and presidential speeches by Donald Trump in 2016-17”, (2018): s. 6.

¹⁸¹ Conklin, Michael. «Inaugural Addresses Examined», (2017): s. 521.

hevdvunne samfunnsmakten som middelet i sin handling der de tilbakefører makten tilbake til folket. Denne handlingen utføres med hensikten å markere innsettelsesdagen som et vendepunkt, noe som videre konstituerer scenen.

4.6.1 Scene: Innsettelsesdagen som et vendepunkt

De sceniske uttrykkene, både i form av opplevelse og materialistiske forhold, kan utlede og utfylle betydningen som tilføyes aktørene. Hvorav en konkret scene kan representere en kontinuasjon av fortiden kan den også representere et brytningspunkt som deretter ansporer aktørene i en annen retning. I denne sammenhengen kommer det hovedsakelig to scener tydelig fram: innsettelsesdagen som et vendepunkt og en nasjon i ruiner.

Innsettelsesdagen utgjør det dominerende aspektet fordi det tematiserer brytningen med kontinuasjonen som nå finner sted. Scenen blir ut ifra dette et vendepunkt som markerer en ny start, noe som ansporer folket og landet mot en ny retning¹⁸²:

Today's ceremony, however, has very special meaning. Because today we are not merely transferring power from one administration to another or from one party to another, but we are transferring power from Washington, DC, and giving it back to you, the people.

Den fredfulle overførselen av embetsmakt fremstilles ikke lenger her som «en overførsel av makt fra en administrasjon til en annen», men tilbakeføring av makten til folket. En slik symbolsk handling representerer ikke bare et skifte, men også en forandring. Trump vektlegger mye mellom 'den gang' sammenlignet med 'nå' der forhenværende tilstander fremhever øyeblikket som symboliserer en ny begynnelse. En ny begynnelse er hovedsakelig en del av konseptet rundt demokratiske prosesser, men i dette tilfellet skiller innsettelsesseremonien seg ut ved at «videreføring av makt» byttes ut med «tilbakeføring av makt».

Fremstillingen av en nasjon i ruiner utgjør her et aspekt som underbygger betydningen rundt innsettelsesdagen som et vendepunkt. Hvorav landets tilstand understreker behovet for forandring blir innsettelsen en representasjon på denne fullbyrdelsen¹⁸³:

But for too many of our citizens, a different reality exists: Mothers and children trapped in poverty in our inner cities; rusted-out factories scattered like tombstones across the landscape of our Nation; an education system, flush with cash, but which leaves our young and beautiful students deprived of all knowledge; and the crime and the gangs and the drugs that have stolen too many lives and robbed our country of so much unrealized potential.

---

¹⁸² *The American Presidency Project* (1999) Donald Trump: Inaugural Address [online].

¹⁸³ Ibid.

Virkeligheten preget av ‘mødre og barn fanget i fattigdom’, ‘nedrustede fabrikker’ eller ‘et skakkjørt utdannelsessystem’ impliserer et samfunn der dets innbyggere er blitt forsømt. Utdraget portretterer et scenario som faller innenfor politikernes ansvarsområde, noe som er en grunn til folket delegerer makten til embetsfolk verdt deres tillit for å ordne opp i utfordringene. Når politikerne forsømmer slike oppgaver og ‘frastjeler’ den makten folket har delegerte til dem, understreker dette behovet for maktskiftet og forandringen som innsettelsesdagen markerer. Forandringen kjennetegnes her av tilbakeføringen av makten som folket er blitt frastjålet, noe som også ansporer landet i en ny retning der makten kan benyttes til å få løst utfordringene som preger landet. På grunn av dette blir innsettelsesdagen som et vendepunkt *hoved-scenen*.

4.6.2 Aktør: Det amerikanske folket som ofrene

Aktørene tildeles en rolle og betydning ut ifra det sceniske. Det materialistiske aspektet rundt innsettelsesdagen som et vendepunkt innebærer også tilknytning av visse aktører som vedrører denne scenen. Det vesentlige blir å redegjøre hva slags aktører som opptrer i medvirkning til innsettelsesdagen. De aktørene som medvirker i innsettelsesdagen er følgende: Det amerikanske folket som ofrene, establishmentet som overgriperne og Donald Trump.

Det amerikanske folket som ofrene samsvarer her med innsettelsesdagen som et vendepunkt. Offerrollen tilføyes folket med tanke på makten som establishmentet har frarøvet dem og som nå blir tilbakeført for å kunne løse utfordringene foran dem¹⁸⁴:

But for too many of our citizens, a different reality exists: Mothers and children trapped in poverty in our inner cities; rusted-out factories scattered like tombstones across the landscape of our Nation; an education system, flush with cash, but which leaves our young and beautiful students deprived of all knowledge; and the crime and the gangs and the drugs that have stolen too many lives and robbed our country of so much unrealized potential.

Dette konstitueres offerrollen til det amerikanske folket hvis tilværelse preges av «en annen virkelighet». «Mødre og barn fanget i fattigdom» blir eksempler på dette. En offerrolle innebærer også et forhold med partene som utfyller ‘overgriper’-rollen, som i dette tilfellet er establishmentets forsømmelse ovenfor folket. Slike tilværelser vil få aktørene til å identifisere seg i offerrollen siden det å være offeret av en situasjon innebærer at bitterhet blir en integrert del av identiteten. Bitterheten av tilværelsen vil fremskynde dem til handling som tar på sikte

---

¹⁸⁴ Ibid.

å lette på tilværelsen. Med dette vil innsettelsesdagen som et vendepunkt ha en stor appell blant folket som ofrene.

Fordi bitterheten blant folket utleder en identitet karakterisert av en offerrolle betyr dette at establishmentet, som utfyller rollen som 'overgriperne', ikke blir påfallende. Rollen som 'overgriper' fremhever heller uskylden til det amerikanske folket som ofrene¹⁸⁵:

For too long, a small group in our Nation's Capital has reaped the rewards of Government while the people have borne the cost. Washington flourished, but the people did not share in its wealth. Politicians prospered, but the jobs left, and the factories closed. The establishment protected itself, but not the citizens of our country.

Establishmentet fremstilles her som sydebukkene og de ansvarlige for utfordringene som preger folkets tilværelse. Det at hovedstaden «blomstret» mens «nedrustede fabrikker» lå «spredt over landskapet som gravsteiner» eksemplifiserer et forhold mellom 'overgriper' og 'offer'. Dette illustreres ytterligere av «mødrer og barn fanget i fattigdom» som utgjør eksempler på «folket som betalte prisen». Overgriperne blir ut ifra dette del-aktører som forårsaker og fremhever ofrenes rolle. Offerrollen som en overordnet identitet bygger også på tanken om en felles fiende, noe som establishmentet utfyller. Fordi establishmentets forsømmelse fremhever uskylden til det amerikanske folket som ofrene blir det klart at rollen som 'overgriper' ikke dominerer i denne sammenhengen.

Fordi Donald Trumps innsettelsesdag markerer et vendepunkt utgjør han likevel ikke et dominerende aspekt. Trump fremstår mer som en representant for folkets bitterhet over utfordringene¹⁸⁶:

We must protect our borders from the ravages of other countries making our products, stealing our companies, and destroying our jobs. Protection will lead to great prosperity and strength. I will fight for you with every breath in my body, and I will never, ever let you down.

Målet «å beskytte våre grenser fra andre lands plyndring av våre varer» eksemplifiserer inntrykket at folket er blitt avmektiggjort og frastjålet muligheten til å håndtere slike utfordringer. Utfordringene blir noe som vedrører alle og må løses sammen i fellesskap. Bruken av «vi» fremfor «jeg» tydeliggjør Donald Trump og folkets deltagelse i denne bestrebelsen. Vendepunktet blir et oppgjør mot *status quo* og det blir folkets sammenkomst

---

¹⁸⁵ Ibid.

¹⁸⁶ Ibid.

som utfyller denne scenen. Med andre ord, det amerikanske folket som *hoved-aktørene* utgjør drivkreftene bak vendepunktet som finner sted på innsettelsesseremonien.

4.6.3 Handling: Ofrene tilbakefører makten til folket

Med tanke på scenen blir spørsmålet om hva ofrene foretar seg, noe som videre markerer innsettelsesdagen som et vendepunkt. Et vendepunkt markerer en brytning og en ny begynnelse der den nye retningen anspores av aktørene. Dette baseres hovedsakelig på spørsmålet om hvilken handling som imiterer den faktiske virkeligheten. Her kommer vi over følgende pentadiske handlinger: ofrene som tilbakefører makten til folket, seremoniens sammenkomst og beskuelsen mot fremtiden.

Handlingen der ofrene tilbakefører makten til folket fremstilles som vendepunktet av den største symbolske betydning. Dette aspektet tematiserer meningskapelsen av aktørene der scenen også tilføyes sin betydning¹⁸⁷:

Today's ceremony, however, has very special meaning. Because today we are not merely transferring power from one administration to another or from one party to another, but we are transferring power from Washington, DC, and giving it back to you, the people.

«Vi» og «dere, folket» kombineres her til en fremstilling av en handling foretatt i fellesskap. Selv om denne «overføringen av makt» er av symbolsk fremfor konkret betydning blir det dette handlingen som skiller ut scenen sammenlignet med tidligere seremonier. Dette samsvarer med vendepunktet som markerer en slutt for den dystre tilværelsen som preger det amerikanske folket. 'Ofrene', som fremstilles som avmektiggjort og forsømte, utfyller scenen der de blir 'mektiggjort' av denne symbolske handlingen. Fordi denne handlingen konstituerer realiteten foran tilhørerne og tematiserer scenen som et vendepunkt utgjør tilbakeføringen av makt et gjennomslående aspekt i denne talen.

Seremoniens sammenkomst utgjør i seg selv en formalitet som lett kan gjentas og inkorporeres i andre innsettelsestaler. Med dette blir det vanskelig for talen å skille seg ut dersom det formalistiske står for utformingen av innholdet¹⁸⁸:

Every 4 years, we gather on these steps to carry out the orderly and peaceful transfer of power, and we are grateful to President Obama and First Lady Michelle Obama for their gracious aid throughout this transition. They have been magnificent. Thank you.

---

¹⁸⁷ Ibid.

¹⁸⁸ Ibid.

Hedring av tradisjon og hyllest av forgjengerne for sin «behjelpelighet gjennom overførselen» blir her et formalistisk aspekt ettersom dette er moment som bærer likhetstrekk med andre taler. Uten tilbakeføringen av makt blir seremoniens sammenkomst betydningsløs og mangelfullt. Vektlegging av det formelle vil da komme på bekostning av utenforliggende aspekter som tilfører mening rundt scenen. Med formaliteter vil scenen betraktes som en kontinuasjon fremfor et vendepunkt og det blir lite sannsynlig at slike former vil oppnå en retorisk effekt blant ofrene. Dermed utgjør seremoniens sammenkomst ikke et dominerende aspekt.

Beskuelsen mot fremtiden dominerer heller ikke fordi denne handlingen blir en oppfølging av tilbakeføringen som til da har inntruffet. Fordi folket nok en gang er blitt mektiggjort blir fremtidsplaner heller en diskusjon om hvordan makten skal brukes¹⁸⁹:

One by one, the factories shuttered and left our shores, with not even a thought about the millions and millions of American workers that were left behind. The wealth of our middle class has been ripped from their homes and then redistributed all across the world.

But that is the past. And now we are looking only to the future.

Skiftet mellom ‘da’ og ‘nå’ understreker betydningen rundt nåtiden sammenlignet med som tilhører «fortiden». Fortiden portretterer en dystopisk tilværelse hvor folkets samfunnsmakt var nærmest ikke-eksisterende. Fordi folket er blitt tilbakeført makten blir dette grunnen til at de kan se bort fra «fortiden» og heller mot «fremtiden». Refleksjonen underordnes tilbakeføringen fordi dette fremhever fullbyrdelsen av handlingen og forklarer hvorfor de nå kan legge lokk på den bitre fortiden. Uten tilbakeføringen av makt som *hoved-handlingen* fremstår fremtidsplanene mer som et formalistisk aspekt der folket tar avskjed med fortidens administrasjon og kontemplerer fremtidshorisontene rundt den nye ledelsen.

4.6.4 Middel: Den tilbakeførte makten

I denne talen vil middelet utgjøre et sentralt aspekt fordi det forklarer hva som tas i bruk i handlingen på scenen. En handlings virkemiddel muliggjør tiltaket som utleder dens mening. Middelet forklarer her hvordan vendepunktet oppnås gjennom handlingen. Slike pentadiske midler er følgende: den tilbakeførte makten, myndighet som et redskap og en nyutstedt visjon.

---

¹⁸⁹ Ibid.

Tilbakeføringen av makten til folket dominerer her fordi det utgjør temaet rundt handlingen som foretas. Fordi makten utgjør det symbolske middelet som tilbakeføres folket blir det også dette som konstituerer scenen som et vendepunkt¹⁹⁰:

Today's ceremony, however, has very special meaning. Because today we are not merely transferring power from one administration to another or from one party to another, but we are transferring power from Washington, DC, and giving it back to you, the people.

Ut ifra dette blir det klart at tilbakeføringen av makten blir det som forklarer hvorfor «dagens seremoni har en spesiell mening». Hvorav middel kjennetegnes som et redskap eller evne blir tilbakeføringen av makten i denne sammenhengen av en mer symbolsk art. Et symbol er en handling eller en gjenstand av en dypere mening fordi det representerer noe annet enn seg selv, eksempelvis tilbakeføringen av makt fra hovedstaden til folket. Fordi tilbakeføringen blir en språkhandling blir makten også et språklig virkemiddel som anskueliggjør scenen på en konkret måte.

Myndighet som redskap blir i denne sammenligning en representasjon på den makten som tilbakeføres folket, eller styremakt for den saks skyld. Dette middelet fremstår både som en øvrighet og en offentlig etat hvis legitime funksjon utledes fra samfunnsmakten¹⁹¹:

What truly matters is not which party controls our Government, but whether our Government is controlled by the people. January 20, 2017, will be remembered as the day the people became the rulers of this Nation again. The forgotten men and women of our country will be forgotten no longer. Everyone is listening to you now.

Utdraget eksemplifiserer betydningen rundt scenen der «vår styresmakt er kontrollert av folket». Kontroll av myndighet blir et eksempel på utøvelse av makten som tilbakeføres folket. Også, fordi folket utgjør maktbasen forklarer dette grunnen til at «folket ble atter en gang denne nasjonens herskere» eller «alle lytter til dere nå». Dette illustrerer hvordan middelet konstituerer vendepunktet som scene gjennom tilbakeføringen som handling. Myndighetens funksjon og legitimitet blir også avhengig av folket som nå disponerer makten. Fordi makten gjennomtrenger andre underordnede del-midler blir det tydelig at myndighet som middel ikke dominerer.

---

¹⁹⁰ Ibid.

¹⁹¹ Ibid.

Den nyutstedte visjonen fremstår mer som et biprodukt utledet fra øyeblikket rundt tilbakeføringen. Visjon blir en formulering av idéer eller intensjoner om en ønsket tilstand som kan oppnås gjennom bruken av den tilbakeførte makten¹⁹²:

We, assembled here today, are issuing a new decree to be heard in every city, in every foreign capital, and in every hall of power. From this day forward, a new vision will govern our land. From this this day forward, it's going to be only America first. America first.

Utstedelsen finner sted på innsettelsesdagen som scene der «visjonen», som et sett med motiver, former idéene om hvordan landet skal styres. Spørsmålet om «styring» av landet blir et spørsmål om hvordan den tilbakeførte makten skal benyttes til denne målsetningen. Visjonen formuleres på scenen hvis mening tilføyes av tilbakeføringen av makt, en handling som det amerikanske folket står for. Det blir tydelig at den tilbakeførte makten utgjør pentadens *hoved-middel*.

4.6.5 Hensikt: Å markere et vendepunkt

Enhver aktør gjennomfører en handling med en bestemt intensjon eller formål. I *strategiske termer* blir hensikten en målrealisering av det man tenker å gjøre for å oppnå målene. På denne måten styrer hensikten handlingens bruk av middelet mot en bestemt realisering. Det amerikanske folkets tilbakeføring av makt tilføyer den symbolske betydningen rundt innsettelsesdagen, men dette foretas også mot en bestemt hensikt. I denne talen finner vi to målsettinger: hensikten å markere et vendepunkt og hensikten å gjøre Amerika stort igjen.

Målet å markere et vendepunkt utgjør en dominerende og gjennomslående faktor i denne innsettelsestalen. Dette korresponderer med den symbolske meningen rundt innsettelsesdagen som oppnås gjennom tilbakeføring av makten¹⁹³:

(...) January 20, 2017, will be remembered as the day the people became the rulers of this Nation again. The forgotten men and women of our country will be forgotten no longer. Everyone is listening to you now.

At folket blir «herskere av denne nasjonen» fremfor ‘herskere i sin egen tilværelse’ antyder eksplisitt det vendepunktet som nå finner sted. Et vendepunkt blir andre ord en brytning med fortsettelse av *status quo* og en markering av en ny begynnelse. Det antydes også at vendepunktet finner sted der nasjonens ledere nå «lytter» til deres befolkning istedenfor å ignorere dem. Forankringen i nåtiden (22. januar 2017) markerer også avskjeden med den bitre fortiden og utstaking mot en lysere fremtid, derav et vendepunkt. Hensikten bak denne

---

¹⁹² Ibid.

¹⁹³ Ibid.

markeringen konstituerer da betydningen som tilføyes scenen, noe som skiller denne seremonien fra andre forhenværende begivenheter.

Hensikten å gjøre Amerika stort igjen dominerer ikke i denne pentadedelen. Til sammenligning blir dette formålet en realisering av ønskede tilsander som følge av brytningen mellom fortiden og nåtiden¹⁹⁴:

Together, we will make America strong again. We will make America wealthy again. We will make America proud again. We will make America safe again.

And, yes, together, we will make America great again. Thank you. God bless you, and God bless America. Thank you. God bless America.

«Å gjøre Amerika stort igjen» blir i denne sammenhengen en formulert hensikt bak bruken av den tilbakeførte makten, spesielt når folket anspores mot en ny retning som følge av vendepunktet. Målsetting tar på sikte å gjøre om på tilværelsen som konstituerer det amerikanske folkets offerrolle. Som følge av vendepunktet blir hensikten å gjøre gater preget av kriminalitet «trygge igjen» noe som inngår i fremtidsplaner. Ettersom dette tar for seg planer for fremtiden blir dette et resultat av ansporingen som videre er forårsaket av vendepunktet. Med dette underordnes slike fremtidsplaner vendepunktet som også utgjør *hoved-hensikten*.

4.6.6 Motiv: Ofrene markerer scenen som et vendepunkt

Ut ifra denne analysen utgjør pentadedelene følgende drama: ofrene tilbakefører makten til folket og markerer med dette et vendepunkt på selve innsettelsesdagen. Vendepunktet representerer en brytning med kontinuiteten og en utstaking av en ny retning, gjerne mot en lysere fremtid. Dette blir en integrert del av ofrenes identitet der strevet å få gjort om på tilværelsen og bestrebelsen mot en bedre fremtid står sentralt. Folket tilbakefører det pentadiske middelet – makten – som en kollektiv handling og tilføyer scenen en symbolsk betydning. Vendepunktet blir med andre ord en avskjed med den bitre fortiden og en ansporing mot fremtidens horisonter.

På bakgrunn av denne pentadiske tolkningen blir dynamikken mellom aktør og scene det mest påfallende fordi de utgjør til sammen selve essensen i talen. Det amerikanske folket

---

¹⁹⁴ Ibid.

kjennetegnes som ofrene etter å ha blitt fremmedgjort og avmektiggjort gjennom flere år, og dette vil da fremskynde dem til å gjøre om på tilværelsen. Ved å komme seirende ut av en demokratisk prosess og tilbakeføre makten til folket, konstituerer dette vendepunktet som folkets seier¹⁹⁵:

That all changes, starting right here and right now, because this moment is your moment: It belongs to you. It belongs to everyone gathered here today and everyone watching all across America. This is your day. This is your celebration. And this, the United States of America, is your country.

Trumps seier presenteres her som folkets seier; «dette er deres øyeblikk», «dette er deres dag og feiring» og «dette landet, de forente stater av Amerika, er deres land». Innsettelsesdagen underordnes her ofrene fordi det er aktørenes tilstedeværelse og fullbyrdelse av tilbakeføringen som tilføyer scenen en *dypere mening*. Handlingen som foretas av ofrene på scenen markerer vendepunktet som videre gjør innsettelsesdagen ekstra betydningsfullt.

Det pentadiske middelet – den tilbakeførte makten – blir i denne sammenhengen underordnet tilbakeføringen som den pentadiske handlingen. Makten samsvarer med det pragmatiske aspektet, men dette middelet får sin betydning gjennom handlingen. Det ville nok ikke ha vært av stor betydning dersom makten heller ble videreført fra én administrasjon til en annen. Makt utgjør i seg selv evnen til å realisere sine mål og evnen til å realisere sine mål blir avhengige motiver som disponeres av holdningene utartet fra ofrenes identitet. Her blir makten også underlagt aktøren som foretar handlingen der middelet tilbakeføres. Det blir tilbakeføringen foretatt av aktørene som markerer vendepunktet, noe som også markerer ofrenes seier¹⁹⁶:

Today's ceremony, however, has very special meaning. Because today we are not merely transferring power from one administration to another or from one party to another, but we are transferring power from Washington, DC, and giving it back to you, the people.

Aktørene tilbakefører makten til folket, noe som forklarer hvorfor «dagens seremoni har en spesiell mening». Skiftet mellom videreføring og tilbakeføring av makt fremstår som det tydeligste eksempelet på vendepunktet som finner sted. Aktørenes tilstedeværelse påvirker scenen og tilføyer dens betydning. Innsettelsesdagen utgår her fra ofrene som utfyller og rommer scenen. Tilbakeføringen av makt, som foretas av aktørene, skaper den symbolske meningen som skiller dem fra tidligere begivenheter. Ofrene foretar denne handlingen og det

---

¹⁹⁵ Ibid.

¹⁹⁶ Ibid.

blir handlingen som gir scenen «en spesiell mening». Scenen påvirkes dermed av aktøren, noe som gjør at vi får en *aktør-scene-ratio*.

Trump fremstiller innsettelsesdagen som folkets seier og som et vendepunkt i den amerikanske historien. Vendepunktet får en symbolsk betydning for det amerikanske folket som ofre for tidligere administrasjoners forsømmelser. Når utfordringene virker overveldende og folket føler seg avmektiggjort av hovedstadens manglede vilje på å imøtekomme slike situasjoner, blir strevet etter å gjøre om på tilværelsen en integrert del av offerrollen. Ofrenes seier gjennom en demokratisk prosess stadfestes i innsettelsesseremonien som en begivenhet der deres nyvalgte presidents legitimitet utgår fra folket. Her presenteres også innsettelsen som en brytning med tilværelsen og ansporing mot en lysere fremtid, et vendepunkt med andre ord. At ofre blir mektiggjort i denne seremonien blir et resultat av den symbolske tilbakeføringen av makten, noe som gir innsettelsen en dypere mening¹⁹⁷:

That all changes, starting right here and right now, because this moment is your moment: It belongs to you. It belongs to everyone gathered here today and everyone watching all across America. This is your day. This is your celebration. And this, the United States of America, is your country.

Vektlegging av “øyeblikket”, “dagen” og “feiringen» trekker oss mot scenen siden det er denne opplevelsen som aktørene kan erfare gjennom sansene. Materialisme utgjør scenens korresponderende og filosofiske terminologi. Scenen tilføyes sin mening fra ofrenes tilstedeværelse som videre markerer vendepunktet. Et vendepunkt representerer en avskjed med forhenværende tilstander og en ansporing mot fremtidige realiseringer. Ved å vektlegge øyeblikket rundt innsettelsesdagen som scene blir dette noe tilhørerne blir en del av. Folket utfyller og utgjør drivkraften bak tilbakeføringen som finner sted på scenen.

Fellesskapsfølelsen konstituerer her av en felles opplevelse og tilknytning til øyeblikket som utfolder seg på scenen. Ofrenes seier blir den innholdsmessige tyngden som utgjør substansene mens deres felles opplevelse av vendepunktet konstituerer egenskapen som binder dem sammen. Ut ifra dette baseres identifikasjonen på opplevelsen av scenen der aktørene gjennom deres handlinger markerer et vendepunkt, noe som blir et tilfelle av en *materialistisk identifikasjon*.

---

¹⁹⁷ Ibid.

Kapittel 5: Drøfting

Bruken av Kenneth Burkes dramatiske teori og pentadetolkning har vist seg til å være et nyttig verktøy i en fortolkning av motivene som manifesteres bak skapelsen av identifikasjoner i innsettelsestale. Motivene kjennetegnes som drivkraften bak det som ligger til grunn for handlingen, eller språkhandlingen med andre ord. Etter å ha fortolket motivene i innsettelsestale kommer jeg til å drøfte likheter og ulikheter mellom funnene for å finne ut hvordan motivene har endret seg over tid. Slike drøftinger vil også fortelle oss hva som kjennetegner motivene og hvordan dette kan fortelle oss om transformasjonen av mennesket og samfunnet.

Fortolkningene av motivene i innsettelsestale kan settes opp i en følgende oversikt:

Presidenter:	Ratio:	Identifikasjon:	Motiv:
Harry S. Truman	Scene-Handling	Formell	Verdenssituasjonen dikterer mottiltakene
John F. Kennedy	Middel-Aktør	Idealistisk	De nye instrumentene former den nye generasjonen
Ronald Reagan	Scene-Aktør	Materialistisk	Den historiske konteksten skaper aktørenes karaktertrekk
George W. Bush	Scene-Hensikt	Mystifisering	Verdensbildet dikterer målet bak handlingen foretatt av aktørene
Barack Obama	Scene-Aktør	Idealistisk	Konteksten fremskynder aktørenes fortsettelse av utviklingen
Donald Trump	Aktør-Scene	Materialistisk	Ofrene markerer scenen Som et vendepunkt

Fig. 1: Oversikt over hovedfunnene

Til å begynne med kan man starte med sammenligningen mellom Trumans og Kennedys innsettelsestale. Motivet i Trumans tale forankres i verdenssituasjonen som reflekterer alvoret og som dermed dikterer mottiltakene som skal til for å imøtekomme utfordringene. Fordi verden er nå delt mellom demokrati og kommunisme og fordi sistnevnte er på fremmarsj utledes konklusjonen at demokratiers eksistens er i fare. Ut ifra dette utgår handlingene fra det

sceniske der de *materialistiske forholdene* motiverer handling. Her vektlegges opplevelsene som tilhørerne kan erfare gjennom sansene, enten om de er erfart direkte eller gjennom en tredjepart. Kennedys tale, derimot, vektlegger den nye generasjonens evne til å starte på nytt og løse verdens utfordringer med de nyutviklede instrumentene. Begge tar for seg verdenssituasjonen som en motivasjonsfaktor, men dette aspektet er ikke like dominerende i Kennedys tilfelle. Det sceniske i Kennedys tale fremstår mer som et resultat av aktørenes anskaffelse og besittelse av de nyutviklede instrumentene. Scenen blir her formet og konstituert av midlene som utstyrt aktørene. Her dominerer heller diskusjonen om hvordan disse midlene kan brukes til mer fredelige hensikter og til alles beste fremfor krigerske formål som ingen er tjent med.

Når det gjelder motivet der handlingen utgår fra scenen, påpeker George Campbell hvordan en tale kan vekke følelser hos tilhørerne. Sterkest påvirker *direkte sanselige opplevelser*, deretter kommer *erindringer av opplevelser* etterfulgt av vekkelser gjennom vår *fantasi og forestillingsevne*¹⁹⁸. I spørsmålet om hva som vekker følelser beskriver Campbell syv opplevelser: *sannsynlighet, tilsynelatende riktighet, viktighet, nærhet i tid, nærhet i rom og nærhet til personer*¹⁹⁹. En annen omstendighet er det Campbell kaller for *interesse i konsekvensene*; hvis man ønsker å vekke følelsene hos tilhørerne bør man fokusere de negative konsekvensene av for eksempel kommunismens maktutbredelse. I Kennedys tilfelle argumenterer Kenneth Burke for hvordan man kan transformere problemer til løsninger ved å ta i bruk *funksjonene* rundt aktørene. Aktørene som skaperne og brukerne av nyutviklede instrumenter blir også eksempler fordi de kan utfylle rollen som *problemløsere* fremfor *problemutløsere*. Man kan si at tilhørerne tolker naturlige sekvenser i form av årsakene og effektene, ikke bare fordi noe i en naturlig scene krever slike tolkninger men *fordi de er den slags type aktører som ser ting i form av nødvendige relasjoner*²⁰⁰. Ut ifra dette utleder vi ikke bare idéer fra årsaker og effekter, men fra erfaringer og observasjoner av en rekke hendelser.

Dette skaper ulike oppfatninger i spørsmålet om hvilke pentadiske aspekter som kan fremskynde samhold og samarbeid. Hvorav Campbell vektlegger erindringer av direkte sanselige opplevelser og konsekvensene for slike opplevelser, anser Kenneth Burke aktørene som drivkreftene bak problemløsning fordi de tolker og reagerer på hendelser forårsaket av

---

¹⁹⁸ Kjeldsen, Jens E. «Retorikk i vår tid: En innføring i moderne retorisk teori», (2009): s. 308/309.

¹⁹⁹ Ibid: s. 308/309.

²⁰⁰ Burke, Kenneth. «A Grammar of Motives», (1969): s. 187.

andre hendelser. Man kan si at scenen i Kennedys tale er et *direkte resultat* av handlingene Truman fremskynder tilhørerne til. Slike mottiltak har resultert anskaffelse av de nyutviklede instrumentene som videre konstituerer virkeligheten foran Kennedys tilhørere. Fordi verden er blitt mye mer annerledes som følge av dette, utledes idéen om midlenes anvendelse til fredelige formål som en lærdom av slike hendelser.

Etter min mening bidrar disse tolkningene hver for seg med gode argumenter på hvordan motivene kan konstitueres fra de dominerende aspektene i talene. I likhet med Trumans innsettelsestale vektlegger Kennedys tilfelle det sceniske som en motivasjonsfaktor; epoken i Kennedys tale fremstår som et resultat av Trumans tiltak. Aktørenes anskaffelse av de nyutviklede instrumentene som handlinger har forårsaket virkeligheten foran tilhørerne, og ut ifra dette utledes diskusjonen om hvordan midlene heller kan benyttes til fredeligere formål. Trumans epoke bærer preg av verdenssituasjonen konstituert av todelingen mellom kommunisme og demokrati. Hans tale kjennetegnes av erindringer om opplevelser der kommunismens anmarsj utgjør en trussel mot demokratiers eksistens. Her vektlegges mottiltakene som aktørene må foreta seg fremfor betydningen aktørene må utfylle på scenen. Dette kommer tydelig fram i Kennedys tale der han og den nye generasjonen representerer løsningen på problemene med tanke på deres evne å tenke nytt og starte på nytt med de nyutviklede instrumentene.

I sammenligning mellom Kennedys og Reagans motiver derimot merker vi en forskjell. Der Kennedy ønsker å fremheve den nye generasjonens evne til å starte på nytt gjennom bruken av de nyutviklede instrumentene, ønsker Reagan å tilføye tilhørerne en mening ut ifra det historiske landskapet. Begge talene tar på sikte å tilføye tilhørerne en *meningsfull representasjon* der Kennedy vektlegger tilhørernes tilhørighet med den nye generasjonen mens Reagan vektlegger det unike historiske opphavet som tilhørerne representerer en kontinuasjon for.

Forskjellen ligger hovedsakelig i de aspektene de utleder betydningen fra. Kennedys tale utleder meningskapelsen fra rollen som aktørene utfyller i sin utforming av verdenssituasjonen. Fordi scenen er formet av handlinger foretatt av aktørenes bruk av midler, blir diskusjonen her hvordan de kan bruke disse midlene til å begynne på nytt. Slike meninger er fraværende blant tilhørerne i Reagans tilfelle. Reagans tale tar på sikt å tilføye en mening ut ifra det historiske landskapet som utgjør en felles scene mellom retoren og tilhørerne, noe

som underlegger aktørene scenen. Talen til Kennedy vektlegger de nye evnene som den nye generasjonen representerer mens Reagans tale vektlegger det unike opphavet som uttrykkes i scenen tilhørerne opplever sammen.

Dette kan også fremstå som en vesentlig forskjell mellom en demokratisk og en republikansk president. Richard M. Vallely påpeker slike forskjeller der demokratiske presidenter har tendenser til å spille på *fornuft*, mens republikanerne spiller mer på *følelsene* blant tilhørerne²⁰¹. Reagans tale spiller på følelsene rundt tilhørernes unike opphav og historie som følge av pessimismen som dominerte gjennom 70-tallet. Å tilføye optimisme gjennom skapelse av en meningsfull nåtid, som en kontinuasjon av et unikt opphav, blir en måte å skape identiteter. Lyn Ragdale trekker også fram slike forskjeller der republikanske taler er mer mottakelige for *skiftninger i folkeopinionen* mens demokratene handler mer uavhengig av følelser ved å fokusere mer på *nasjonale utfordringer* og andre hendelser²⁰². Her vektlegger Kennedys innsettelsestale de nasjonale utfordringene forårsaket av menneskehetens nyutviklede instrumenter, mens Reagans tale spiller mer på den rådende pessimismen i folkeopinionen ved å tilføye optimisme ut ifra den historiske konteksten.

Slike forskjeller på demokratiske og republikanske overbevisninger kan også belyse det vesentlige som ligger til grunne i motivene i Kennedy og Reagan innsettelsestaler. Ut ifra Vallelys påstand vektlegger Kennedys tale fornuften rundt bruken og hensikten bak de nyutviklede instrumentene som den nye generasjonen kan anvende i en annerledes verden. Disse midlene, som kan i slike tilfeller være teknologi eller tenkemåter, konstituerer en ny verden²⁰³. Fordi fornuften resonerer med *pragmatismen*, som også utgjør middelets filosofiske terminologi, blir de tiltenkte konsekvensene av de nyutviklede instrumentene det som avgjør brukbarheten. Ifølge Ragdale blir dette også adskilt fra følelsene blant tilhørerne fordi det fokuserer mer på utfordringene som aktørenes anskaffelse av midlene konstituerer.

Reagans tale vektlegger folkets personlige tilknytning til deres historiske opphav, noe som reflekteres i det historiske landskapet som et felles ståsted. Det å tilføye karakter ut ifra denne konteksten ansees som et oppgjør mot den rådende pessimismen i samfunnet, noe som trekker

---

²⁰¹ Vallely, Richard M. «American Politics: A Very Short Introduction», (2013): 20.

²⁰² Ragdale, Lyn. «The Politics of Presidential Speechmaking 1949-1980», (1984): s. 979.

²⁰³ Misa, Thomas. «Leonardo to the Internet: Technology & Culture from the Renaissance to the Present (2011): s. 306.

oss mot det emosjonelle²⁰⁴. Reagan ønsker at folket skal på nytt legge sin tro i landet med tanke på deres mangfoldige historier bestående av heltegjerninger. Pessimismen indikerer en rådende stemning blant folket – et moment som innsettelsestalen blir nødt til å ta utgangspunkt i.

Ifølge mitt syn bidrar disse argumentene til å belyse forskjellene mellom motivene i Kennedys og Reagans tale med tanke på deres politiske tilhørighet. Vallely fremhever demokratenes forhold til fornuft og republikanernes vektlegging av følelser. Ut ifra denne påstanden blir Kennedys tale en vektlegging av fornuften i spørsmålet om aktørenes bruk av nyutviklede instrumenter, mens Reagan forsøker å gjenopprette folkets selvtillit ved å tilføye karakter ut ifra deres unike historiske opphav. Ragdale derimot påpeker demokratenes vektlegging av nasjonale utfordringer og hendelser fremfor følelsene, mens republikanerne fremstår mer *pragmatiske* ovenfor skiftningene i folkeopinionen. Dette forklarer Reagans oppgjør mot pessimismen samt bruken av det historiske landskapet for å skape en meningsfull fortid og nåtid i lys av deres historie. Sammenlignet med Reagan vektlegger Kennedys tale mer på fornuften fremfor følelser når det er snakk om den nye generasjonens evne til å begynne på nytt og streve mot fredeligere mål.

Innsettelsestalene til Reagan og Bush har også en del likhetstrekk. Begge spiller på det emosjonelle og *det sceniske* blant tilhørerne, men likevel foreligger det en forskjell. Mens Reagans tale spiller på den visuelle historien, vektlegger Bush følelsene rundt abstrakte termer. Med andre ord, drivkreftene bak Reagans tale er noe tilhørerne kan oppleve i *konkret forstand* mens Bush vektlegger bruken av *tvetydige symboler*, noe som trekker oss mot *det åndelige*.

Det som skiller motivene i disse innsettelsestalene ligger hovedsakelig i hva som skiller det konkrete fra det abstrakte. Reagans innsettelse blir et tilfelle av en *ikonisk retorisk realisme*. Det vil si at bildet, i dette tilfellet det historiske landskapet, er realistisk i den forstand at det ligner det som er avbildet, eller har en viss form for virkelighetspreg. Ifølge Jens E. Kjeldsen vil en ikonisk retorisk realisme fremkalle responser som minner om dem det viste ville ha fremkalt i virkeligheten – som når et fotografi av et farlig dyr gir en fornemmelse av frykt²⁰⁵. Det som blir viktig når vi skal overbevise eller fremskynde samarbeid, er ikke å fremstille

---

²⁰⁴ Rodgers, Daniel T. «Age of fracture», (2011): s. 25.

²⁰⁵ Kjeldsen, Jens E. «Retorikk i vår tid: En innføring i moderne retorisk teori» (2009): s. 283.

virkeligheten selv, men å skape et uttrykk som gir mottageren en opplevelse som *ligner* den opplevelsen tilhørerne kunne hatt i virkeligheten.

Selv om talen til Bush vektlegger også det sceniske benyttes dette heller til å fremheve abstrakte symboler. I Bush sitt tilfelle er «frihet» et eksempel på dette. Dette får en del likhetstrekk med Thomas Aquinas' teori om Gud som *et universelt motiv*. Som «den største beveger» kan gudsbegrepet ta form i flere pentadiske aspekter. Eksempler på slike kan være Gud (aktør), Guds skaperverk (scene), Guds straff (handling), Guds ord (middel) og Guds vilje (hensikt). Dette blir en måte å *konkretisere* det abstrakte i ulike former og deretter konstituere symboler som gjennomslående aspekter. «Frihet» kan også utledes i slike aspekter: frihetens voktere (aktør), frihetens fyrtårn (scene), frihetens utbredelse (handling), frihetens faner (middel) og frihet som et mål (hensikt). Motivene kan med dette ta ulike former dersom man *syntetiserer* abstrakte symboler ut ifra det materialistiske forholdene; en todeling av verden vil fremheve den ene partens betydning og betydningen rundt dets forsvar mot dens motpart. Mens Reagans tale styrker tilhørernes karaktertrekk fra det historiske landskapet benytter Bush det sceniske for å fremheve verdiene og følelsene rundt frihet som et tvetydig symbol.

Påstandene bidrar til å belyse forskjellene som ligger til grunne i motivene. Jens E. Kjeldsen påpeker materialismens nytteverdi som et virkemiddel for å skape en visuell opplevelse med visse fornemmelser. Det historiske landskapet i Reagans innsettelsestale bidrar til skapelse av et uttrykk som gir tilhørerne opplevelser som ligner de heltegjerningene de erindres om. Slike uttrykk utleder en fornemmelse av optimisme, noe som blir en drivkraft bak fremskyndelsen til samarbeid. Thomas Aquinas derimot, illustrerer hvordan abstrakte og tvetydige symboler, i dette tilfellet «frihet», kan konkretiseres i ulike pentadiske former og tilføyes sin mening ut ifra slike forhold. Ut fra dette blir betydningen rundt forsvaret av frihet en retorisk konstruksjon; meningen utgår fra det sceniske men konstitueres ut ifra det abstrakte. Dette samsvarer da med illusjonen hvor mystifisering blir en diskusjon om menneskelige relasjoner med abstrakte termer, spesielt der *materiell historie* (scene) utgår fra *det åndelige* (hensikt)²⁰⁶.

Etter min mening bidrar disse påstandene til å belyse forskjellen mellom det konkrete og abstrakte når det er snakk om motiver og forklare hvordan de forskjellige aspektene påvirker

---

²⁰⁶ Burke, Kenneth. «A Rhetoric of Motives», (1969): s. 110.

eller forårsaker den andre. Motivet i Reagans tale bærer preg av et samfunn med behov for optimisme, noe som forklarer talens vektlegging av de amerikanske heltens karaktertrekk og dens bruk av det historiske landskapet som en måte å styrke en kollektiv identitet. Etter mitt syn bidrar dette å forklare etableringen av en felles identitet som en måte å mane til samarbeid og samhold i møte med den usikre fremtiden. Ifølge mitt syn blir Thomas Aquinas' påstand altfor upresis til å kunne gi en plausibel forklaring. Likevel kan denne problematikken eksemplifisere tvetydigheten rundt det abstrakte. Dette kan også fremstå som et tilfelle der det materialistiske konkretiserer det abstrakte, eller der det sceniske skaper en mening ut fra det åndelige. Bruken av tvetydige symboler i flere former kan indikere et splittet samfunn med et behov for samhold. Fremfor å konkretisere symboler til én bestemt form kan tvetydigheter tolkes forskjellig ut ifra ulike aspekter, men likevel utlede samme mening.

Slike trekk kan man også legge merke til i sammenligningen mellom motivene i innsettelsestalene til Bush og Obama. Begge talene vektlegger det sceniske der det meningsfulle utgår fra de materialistiske forholdene. Likevel er de på mange måter forskjellige; talen til Bush fremhever det betydningsfulle rundt frihet som et abstrakt symbol, mens Obamas tale konkretiserer en betydning ved å referere til landets tilstand som et nytt kapittel i ferden tilhørerne er en del av.

Det kan argumenteres at drivkreftene i innsettelsestalen til Bush forsøker å skjule situasjoner bak universelle abstrakte symboler som en måte å viske ut splittelser. Bruken av abstrakte symboler av tvetydige betydninger forutsetter det Jacob Murray Edelman karakteriserer som en *retorisk konstruksjon*. Politikere «skaper og opprettholder inntrykk som fremskynder offentlighetens samtykke i møtet med private taktikker som ellers ville ha resultert i harme, protester og misnøye»²⁰⁷. Slikt kan fremstille tilfeller der situasjoner eller symboler er konstruert på retorisk vis; fremfor å konkretisere vektlegges heller det immaterielle, noe som da trekker tilhørerne mot det åndelige eller skjønnhet. Et eksempel på dette er fremhevelsen av det «praktfulle» rundt frihetens idealer (hensikt).

Andre forfattere som vektlegger det symbolske er Chiara Bottici og Benoît Challand, men begge to fremhever heller menneskers behov som en forutsetning. Bottici og Challand definerer mennesker som aktører med et behov for kultur. Slike «nettverk bestående av

---

²⁰⁷ Qtd. in Weber, Kerstin. «A genre analysis of the American presidential inaugural address», (2011): 11/12.

mening» skapes ut ifra deres behov for lettelse (*entlastung*) fra «overflødig stimuli» som de utsettes for som en konsekvens av deres manglete evner på å tilpasse seg visse omgivelser²⁰⁸. Mennesker har ikke bare et behov for en *mening* for å kunne møte det ukjente – de trenger også en *betydning* for å kunne møte utfordringene i en verden som stadig er i forandring.

Disse argumentene gir oss ulike syn på hvordan det symbolske kan utgå fra det sceniske og hvordan slike aspekter kan påvirke det konkrete og abstrakte. Jacob Murray Edelman karakteriserer bruken av abstrakte symboler som et tilfelle av retoriske konstruksjoner; symboler, som f. eks. «frihet», får sin mening konkretisert ut fra det sceniske. Talen til Bush hyller frihet som en drivkraft i kampen mot tyrannier, og frihet som symbol kan med dette ta flere former. Med dette vil allsidige og tvetydige symboler skape inntrykk som gir tilhørerne en *kontemplasjon* fremfor en *direkte opplevelse*. Bottici og Challand derimot, påpeker skapelse av *mening* som en måte å utruste aktører i møtet det ukjente. I Obamas innsettelsestale vil meningskapelsen rundt aktørenes delaktighet i en historisk utvikling utgjøre et eksempel der en meningsfull betydning blir en forutsetning for at aktørene skal kunne imøtekomme utfordringer (eks. finanskrisen). Rollen som «de risikovillige» vil tildele aktørene et «nettverk bestående av betydning», og vil med dette utgjøre motivet som induserer dem til fra fremmedgjøring til samarbeid.

Det blir klart at disse forklaringene illustrerer hvordan det symbolske kan utledes fra det konkrete og det abstrakte. Innsettelsestalen til Bush spiller hovedsakelig på tilhørernes personlige forhold rundt frihet som en måte å fremskynde dem til dets forsvar mot tyranni. Bruken av frihet som abstrakt symbol forutsetter retoriske konstruksjoner som en måte å konkretisere dens mening. Ut ifra dette vil det sceniske (verden som delt mellom frihet og tyranni) utlede betydningen som konkretiserer meningen rundt hensikten. I motsetning til Bush vektlegger Obamas innsettelsestale det konkrete ved å utlede aktørenes betydning ut fra den materielle historien. Etter min mening bidrar synspunktene til Bottici og Challand å illustrere hvordan det sceniske kan tilføye aktørene en mening som en måte å utstyre dem i møtet med utfordringer. Dette kan også bære preg av finanskrisen som var rådende da talen ble holdt. Å identifisere tilhørerne med historiens risikovillige og situasjonen som et nytt kapittel i denne historiske ferden blir en måte å skape en meningsfull forståelse av nåtiden i

---

²⁰⁸ Bottici, Chiara & Challand, Benoît. «Rethinking political myth: the clash of civilization as a self-fulfilling prophecy, (2006): s. 319.

lys av fortiden. Med dette vil et «nettverk bestående av mening» utgjøre drivkraften bak de risikovilliges fortsettelse av den historiske utviklingen igangsatt av deres forgjengere. Dette blir to forskjellige måter der det sceniske kan forekomme i det abstrakte og i det konkrete. Likevel finnes det også andre aspekter som kan utgjøre drivkrefter med en stor påvirkningskraft, som for eksempel tilstedeværelsen av aktører på scenen. Dersom aktørene er av en betydningsfull representasjon vil dette kunne ha en stor påvirkningskraft på scenen de utfyller. Slike forskjeller merker man i sammenligningen av motivene i innsettelsestalene til Obama og Trump.

Scenen blir det mest påfallende i Obamas innsettelsestale der dette aspektet fremstilles på retorisk vis som et nytt kapittel i de risikovilliges historiske ferd. Talen ble gitt på høyden av finanskrisen og oppfordrer tilhørerne til å betrakte utfordringene lys av de risikovilliges historie. Ifølge James Martin orienterer en effektiv form for retorikk dets tilhørere mot kryssningen av tid og rom ved å *omdefinere* situasjonen²⁰⁹. Slike synsvinkler blir en overenstemmelse med dialektiske beretninger av strukturer og virkemidler som vektlegger diskusjonen om begrensninger og muligheter, men med større vekt på aktører fremfor institusjoner²¹⁰.

Hvorav aktørenes betydning utgår fra det sceniske blir det aktørene som tilføyer scenens betydning i Trumps innsettelsestale. Det amerikanske folket som ofrene blir et tilfelle av *offerstempling* som avgrenser én part i en reaksjonær narsissisme og forhindrer dem å betrakte sine motparter uavhengig av deres følelsesmessige reaksjoner mot dem. Shaun Treat tolker, med dramatismen, livet som «sammensatt av drama og konflikt hvorav mennesker påfører deres trang for skapelse av orden gjennom systemer av perfeksjon»²¹¹. Treat tolker våre symbolske krefter som «oppfinnere av negasjoner og hierarki i søket etter perfeksjon som en kontinuerlig syklus av perfeksjon, skyldfølelse og forløsende offer-stempling» med det som kalles for *Historiens jernlov*²¹². Fordi mennesker kan bruke symboler til å skape, drømme, idealisere og fantasere om noe de mangler, vil søken etter perfeksjon generere en skyldfølelse. Søken etter perfeksjonisme nødvendiggjør symbolske midler som en form for forløsning. Slike symbolske midler kjennetegnes av sydebukk-stempling som avlaster mennesker

---

²⁰⁹ Martin, James. «Situating Speech: A Rhetorical Approach to Political Strategy», (2015): s. 26.

²¹⁰ Ibid: s. 26.

²¹¹ Treat, Shaun. "Scapegoating the Big (Un)Easy: Melodramatic Individualism as Trained Incapacity in K-VILLE", (2008). The Journal of the Kenneth Burke Society.

²¹² Ibid.

skyldfølelsen over på andre og ansporer tilhørerne mot et felles mål (eks. *make America great again*).

Ut ifra disse tolkningene får vi innsikt i hvordan scenen og aktørene kan utgjøre drivkrefter med en stor påvirkningskraft blant andre pentadiske aspekter. James Martin forklarer hvordan det sceniske kan benyttes til å omdefinere en situasjon som et ledd i en historisk utvikling fremfor en hendelse uten sidestykke²¹³. Obamas tale portretterer finanskrisen som én av flere kriser som har inntruffet gjennom Amerikas lange historie, og at det blir opp til nåtidens risikovillige å sikre de neste generasjoners fremtid. Deltakelse i en meningsfull nåtid blir en måte å fremskynde dem til samarbeid fremfor å la seg forfalle til pessimisme. Shaun Treat derimot, påpeker aktørers skyldfølelse, offerrolle og trang til perfeksjonisme som et motiv kjennetegnet av mennesker bruk og misbruk av symboler²¹⁴. Fordi mennesker kan skape symboler og fantasere om noe de mangler vil dette forårsake skapelse av offerroller som videre forutsetter trang etter perfeksjonisme. Trumps innsettelse fremstilles som ofrenes seier, noe som deretter portretterer scenen som et vendepunkt. Ut ifra dette tilføyes scenens betydning ut ifra seieren til ofrene – en begivenhet som videre ansporer tilhørerne i søken etter perfeksjonismen.

Personlig mener jeg at disse synspunktene bidrar med viktige forklaringer på hvordan scener og aktører kan utgjøre drivkrefter i motivene. Martin forklarer hvordan en omdefinering av situasjoner kan bidra til en bedre forståelse av aktørenes rolle i relasjon med utfordringene. Ved å presentere finanskrisen ut ifra en kontekst fremfor de situasjonelle rammeverkene blir dette en måte scenen kan tilføye aktørene sin betydning. Shaun Treat derimot påpeker hvordan menneskers natur og etnosentrisme kan oppnå en påvirkningskraft blant de pentadiske aspektene. Mennesker defineres som brukere og misbrukere av symboler som av natur reagerer på *dypere meninger*. Treat går dypere til verks for å kunne forstå hvordan offerroller kan avgrense aktørers forståelse av andre grupper og anspore dem i søken etter en forløsning kjennetegnet av en symbolsk-generert skyldfølelse. Dette gir etter mitt syn en plausibel forklaring på motivet i Trumps innsettelsestale med tanke på offerroller (det amerikanske folket), syndebukkstempling (Kina og ulovlige innvandrere) og søken etter perfeksjonisme (*make America great again*). Slike trender vil også anspore tilhørerne til å

---

²¹³ Martin, James. «Situating speech: A Rhetorical Approach to Political Strategy», (2015): s. 26.

²¹⁴ Treat, Shaun. "Scapegoating the Big (Un)Easy: Melodramatic Individualism as Trained Incapacity in K-VILLE", (2008). The Journal of the Kenneth Burke Society.

betrakte verden ut ifra deres egen nasjon og kultur, noe som kan negativt nok betraktes som en *forherligelse* av ens eget land og kultur. På en annen side kan etnosentrisme utgjøre en nødvendig del av grunnlaget mennesker eksisterer på, og den gjør det da mulig å samarbeide og kommunisere effektivt²¹⁵.

Ut ifra denne drøftingen er det en rekke momenter som kommer tydelig fram. Endringene i motivene har en nær sammenheng med endringer i de ulike sammenhengene. Om disse forandringene har en sammenheng med den historiske utviklingen, partipolitiske trender eller skiftninger innad samfunnet er dette noe som kan diskuteres. Med andre ord, endring i sammenhenger er ensbetydende med endring av de forholdene som er *relevante* for forståelsen eller tolkningen av en ytring eller produksjonen av den. Slike endringer virker inn på hvordan vi tolker hendelser eller tilstanden, og den påvirker også måten innsettelsestalene som hendelser forløper. På bakgrunn av denne drøftingen kan endring av motivene i innsettelsestalene forklares av følgende momenter:

Endring av presidenten. Slik vi har gjennomgått i drøftingen vil innsettelsestaler holdt av demokratiske eller republikanske presidenter ha mye å si for utformingen eller forståelsen av den overordnede situasjonen. Hvorav demokratiske presidenter har tendenser til å vektlegge fornuft som et overordnet aspekt, vektlegger republikanske presidenter følelsene eller det emosjonelle aspektet i sine taler. Dette kan også tolkes som en endring i politiske eller ideologiske overbevisninger.

Forskjellen mellom vektlegging av fornuft og følelser kommer også til uttrykk i innsettelsestalene. Innsettelsestalene til Truman og Kennedy vektlegger det sceniske for å understreke hva som er det fornuftige å foreta med tanke på situasjonen. Trumans tale vektlegger fornuften med tanke på amerikanernes rolle som demokratiers forsvarere, mens Kennedys tale vektlegger fornuften som en måte å styre bruken av de nyutviklede midlene mot fredeligere formål fremfor de krigerske. Innsettelsestalene til Reagan og Bush derimot, bærer preg av det emosjonelle aspektet. Reagans tale spiller på den rådende pessimisme blant tilhørerne og deres personlige tilknytning til deres unike opphav som en måte å tilføye optimisme og selvtilit. Talen til Bush derimot spiller på tilhørernes personlige forhold rundt frihet som et symbol og et gjennomslående aspekt. Frihet fremstår mer som abstrakt og

---

²¹⁵ Kjeldsen, Jens E. «Retorikk i vår tid: En innføring i moderne retorisk teori», (2009): s. 315.

tvetydig, men fordi frihet vektlegger der immaterielle trekkes vi mot det åndelige, gjerne med tro at det rommer verdier. Her vektlegges «skjønnheten» eller «det sjelelige» rundt frihet, noe som med andre ord trekker oss mot følelser.

Det blir også slike endringer i overbevisninger som forklarer forskjellen i innsettelsestale til Obama og Trump. Obamas tale trekker inn den historiske konteksten som en måte å fremskynde samarbeid og samhold, noe som kan trekke oss mot det emosjonelle. Likevel vektlegges fornuften ved å fremstille finanskrisen som et nytt kapittel i amerikanernes lange historie kjennetegnet av problemløsning. Fordi landet har utviklet seg gjennom folkets imøtekommelse av kriser, og fordi fremtidens generasjoner avhenger av folkets besluttsomhet, utledes konklusjonen at fortsettelsen av denne utviklingen blir det mest fornuftige å foreta seg. I motsetning til dette spiller Trumps tale mer på bitterheten og følelsene blant tilhørerne. Her vektlegges det emosjonelle rundt øyeblikket der ofrene tilbakeføres makten og markerer innsettelsesdagen som et vendepunkt. Fordi bitterheten er en integrert del av offerrollen vil ofrenes seier har en stor påvirkningskraft i forståelsen av forholdet mellom folket og samfunnet.

Endring av utfordringer. Dette trekker oss mot det *situasjonelle*. Forskjellen på demokratiske og republikanske presidenter forklarer også slike endringer i denne sammenhengen. Motiver forteller oss også om hvordan en taler *vurderer* situasjonen eller den sosiale konteksten. Demokratiske presidenter vektlegger utfordringer og handler mer uavhengig av følelsene. Republikanske derimot har tendenser til å fremstå mer pragmatiske ovenfor skiftninger i folkeopinionen. Slike endringer i situasjoner kan også tolkes som endringer i de *eksistensielle* og *økonomiske* forholdene, noe som også forklares av skiftningen mellom det romlige og temporale scenen.

Truman og Kennedys tale preges av eksistensielle utfordringer som i sin tur utformer innholdet. Hvorav Trumans tale vektlegger kommunismens trussel mot demokratiers eksistens vektlegger Kennedys tale den eksistensielle trusselen som menneskene utgjør med de nyutviklede midlene og som ennå styrer mot apokalypsen. Begge talene er mer adskilt fra det emosjonelle aspektet og mer lent mot sentrale vilkår av menneskets eksistens. Erindring av konsekvensene eller logikk blir en annen måte å betrakte slike aspekter. Både Reagans og Bush sine taler spiller på skiftninger i folkeopinionen, men likevel foreligger det forskjeller i det situasjonelle aspektet. Utfordringen i Reagans tale fremstår som et økonomisk tilfelle,

mens talen til Bush derimot preges av en eksistensiell utfordring. Inflasjonen og nedgangstidene preget Reagans tale, mens tyranniers trusler mot frihetens eksistens var rådende i talen til Bush. Hvorav eksistensielle utfordringer vektlegger det som angår tiden eller utvikling over tid, avgrenser økonomiske utfordringer scenen til det romlige. Selv om republikanske presidenter ikke vektlegger utfordringer fremfor følelser, kan de likevel anspores til å imøtekomme utfordringer dersom folket *føler* for det.

Innsettelsestalene til Obama og Trump vektlegger det romlige aspekter, men det foreligger en forskjell her. Hvorav Obamas tale tar opp utfordringen spiller Trumps tale mer på bitterheten blant tilhørerne. Begge avgrenses til det romlige på grunn av den økonomiske krisen i Obamas tale og den sosioøkonomiske utfordringen i Trumps tilfelle. Likevel ligger skillet hovedsakelig i det som skiller demokratiske fra republikanske presidenter; Obamas tale vektlegger finanskrisen fremfor følelsene mens Trumps tale spiller hovedsakelig på følelsene som en måte å ta opp utfordringene. Også, Obamas tale tar opp diskusjonen om hva som er det fornuftige å foreta seg med tanke på den historiske utviklingen, mens Trumps tale vektlegger det emosjonelle rundt markeringen av vendepunktet som tilhørerne er en del av.

Endring i verdier og holdninger. Dette aspektet tar for seg *det sosiokulturelle*, og har en nær sammenheng med vekslingen mellom det individuelle og situasjonelle. Det kulturelle tar for seg verdiene og holdningene som kjennetegner et samfunn, mens det sosiale tar for seg tilhørernes interaksjon og forhold til samfunnet. Slike aspekter konstituerer også bakgrunn for å kunne forstå hendelsen eller tilstanden. Slikt vi gjennomgikk i talen defineres mennesker som vesener med et behov for kultur. Kulturer kjennetegnes som «et nettverk av meninger», noe som utstyrrer menneskene til å kunne tilpasse seg visse omgivelser og for å kunne komme den usikre fremtiden i møte. Med dette vil det sosiokulturelle gi oss forståelse for hvordan tilhørerne, gitt deres verdier og holdninger, *relaterer* seg til utfordringene og hvordan deres rolle skiller dem fra andre.

Det sosiokulturelle konteksten i Trumans tale tar for seg forståelsen av Amerika som tuftet på de demokratiske verdiene, noe som også kjennetegner landets *kulturelle identitet*. Fordi landet har forsvart demokrati flere ganger gjennom historien konstituerer dette amerikanerne som verdige forsvarere av denne styreformen. Ut ifra denne rollen, kjennetegnet av deres demokratiske verdier, må enhver trussel mot andre demokratier vedrøre dem også. Dette forklarer også hvordan og hvorfor det sceniske, den todelte verden fremskynder demokratiers

voktere til handling. Bakgrunnen i Kennedys tale derimot, tar for seg forståelsen rundt den nye generasjonen verdier og holdninger. Den kulturelle identiteten som «den nye generasjonen» forankres i de verdiene som kan utstyre aktørene i anvendelsen av de nye instrumentene mot fredeligere formål. Identiteten som «den nye generasjonen» kjennetegnes av aktørenes evne til å starte på nytt og lede verden i en ny retning.

Man legger også merke til slike omtolkninger av amerikanernes kulturelle identitet i innsettelsestalene til Reagan og Bush. Reagans tale forankrer forståelsen av det amerikanske folket ut ifra den historiske konteksten bestående av helter og heltegjerninger. Fordi landet er skapt og sammensatt av helter blir det denne heroismen som kjennetegner tilhørerne, noe som videre utstyrrer dem til å kunne ta et oppgjør med den rådende pessimismen. I innsettelsestalen til Bush merker vi en annen forståelse. Bush på sin side, forankrer forståelsen av frihet som den kulturelle identiteten og symbolet som tilhørerne må betrakte verdens utfordringer ut ifra. Amerikanernes lederrolle konstitueres ut ifra folkets kulturelle identitet som frihetens voktere, noe som også kjennetegnes av deres forsvar av frihet gjennom historien. Fordi frihetens overlevelse blir avhengig av frihetens overlevelse i andre land blir det dette som relaterer frihetens voktere til verdens utfordringer.

Det foreligger også endringer i det sosiokulturelle i sammenligningen mellom Obamas og Trumps innsettelsestaler. Obamas tale baseres på forståelse av tilhørernes identitet som den fødte problemløser. Rollen som de risikovillige problemløserne konstitueres ut ifra de verdiene og holdningene som siden landets grunnleggelse har bygge opp landet gjennom kriser og utfordringer. Fordi tilhørerne representerer en kontinuasjon av denne utviklingen blir det ut ifra denne identiteten tilhørerne anspores til å betrakte nåtidens utfordringer ut ifra. Trumps tale derimot lener mer mot det *sosiale* fremfor det *kulturelle*, spesielt med tanke på det som er knyttet til *forhold mellom mennesker*. Talen spiller på forståelsen og forskjellen mellom «offer» eller «overgriper», noe som også blir et oss-mot-dem-forhold. Det som kjennetegner tilhørerne i dette tilfellet er offerrollen som avgrenser deres tilnærming mot andre uavhengige av deres følelsesmessige reaksjoner mot dem. En slik avgrensning vil få tilhørerne til å betrakte verden ut ifra deres eget land og kultur i form av en forherligelse av deres identitet. På denne måten vil en endring i det sosiokulturelle kunne forklare endring i motivene i innsettelsestalene.

Endring av symboler. Dette trekker oss inn mot det symbolske og vil også ha en sammenheng med det individuelle og det sosiokulturelle. Her dreier det seg om omstendigheter av *en dypere mening*, eller noe som representerer noe annet enn seg selv. Dette tar for seg hvordan tilhørerne fremskyndes til handling ut ifra deres forståelse av det *spesielle* rundt hendelsen. Forståelse av det symbolske rundt øyeblikket eller hendelsen vil virke inn på hvordan innsettelsen forløper. Endring av de symbolske vil også være avhengige av presidentens politiske ståsted; demokratiske presidenter vil vektlegge det symbolske rundt hendelser mens republikanske vektlegger gjerne det symbolske rundt folkets identitet.

Det symbolske rundt innsettelsestalen til Truman og Kennedy tar for seg hendelser av en dypere representasjon. Trumans tale fremhever forståelsen av landets demokratiske verdier som fremstår *edlere* sammenlignet med kommunismen, mens Kennedys tale fremhever hendelsen der den nye generasjonen nå gjør sitt inntog. Proklamasjon av Amerikas trosverdier kan betraktes som en forkynnelse av landets holdning, både i ord og handling, som også markerer landets oppgjør mot kommunismen. Kennedys tale vektlegger også hendelser, men her havner forståelsen av den nye generasjonens nye evner i fokus. Det symbolske tar for seg forståelsen av øyeblikket der den nye generasjonen, med evnen til å løse verdens utfordringer, nå taler til verden. Det blir dette som skiller «den nye» generasjonen fra «den gamle» generasjonen, spesielt der nye mennesker med nye evner blir av en dypere mening.

Innsettelsestalen til Reagan og Bush vektlegger det symbolske rundt amerikanernes rolle i verden og i forhold til verden. Dette kan forklares av republikanernes tendens til å spille på følelser og skiftninger i folkeopinionen. Reagans tale fremhever det meningsfulle rundt amerikanernes *unike* opphav kjennetegnet deres lange historie bestående av helter og heltegjerninger. Identiteten som nåtidens helter bidrar til forståelse av en meningsfull nåtid. I innsettelsestalen til Bush havner fokuset i det meningsfulle rundt «frihet» som et symbol. Ut ifra sin republikanske overbevisning kan dette forklare hvorfor talen til Bush spiller på folkets personlige tilknytning og forhold til frihet. Fordi frihet som symbol og styreform manifesterer den amerikanske identiteten blir øyeblikket der frihetens voktere «taler på nytt til verden» ekstra betydningsfullt. Dette resonerer også med skiftet av folkeopinionen i etterkant av terrorangrepet i 2001, noe som tydeliggjorde realitetene i den nye verden..

Endringer i motiver kan også eksemplifiseres med sammenligningen av den symbolske forståelsen i innsettelsestalen til Obama og Trump. Den symbolske forståelsen i Obamas tale

forankres i nåtidens utfordringer som et ledd i en utvikling av stor betydning. Utfordringene omdefinieres til et nytt kapittel i de risikovilliges historie, noe som også ansporer tilhørerne til å betrakte nåtidens hendelser i lys av denne utviklingen. I motsetning til Obama forankres den symbolske forståelsen i Trumps tale rundt øyeblikket tilhørerne er en del av. Øyeblikket tar for seg tilbakeføringen av makten til folket - en handling som er av symbolsk betydning. Det blir denne tilbakeføringen som markerer et vendepunkt og som deretter konstituerer det symbolske rundt innsettelsestalen. Hvorav forståelsen i Obamas tale forankres i hendelser av en større betydning, foreligger forståelsen i Trumps tale i vendepunktet som folket har en tilknytning til.

Endring i relasjoner. Slike sammenhenger tar for seg endringer i *det relasjonelle*. I taler er det vanlig at det etableres et forhold mellom taleren og tilhørerne, spesielt i den nye retorikken der retoren ønsker å identifisere tilhørernes oppfatninger med sine egne. Fordi taleren ønsker å søke gehør for sitt virkelighetssyn blir det å kunne *relatere* seg til tilhørerne en forutsetning. Dette har også en nær sammenheng med det individuelle ettersom forholdet mellom presidenter og tilhørerne havner i fokus. Demokratiske presidenter handler mer uavhengig av følelser for å kunne vektlegge utfordringer mens republikanske presidenter har tendenser til å handle på følelser og dermed etablere et *nærmere* forhold til sine tilhørere. Ut ifra dette vil innsettelsestalens motiver forteller oss om presidentens oppfatninger og holdninger mot sitt tiltenkte publikum.

Både Truman og Kennedys tale indikerer et mer distansert forhold fra sine tilhørere. Dette kan forklares av deres fokus på utfordringene som vedrører alle og deres fokus på det internasjonale publikummet i tillegg til de amerikanske tilhørerne. For å kunne inkludere flere i samme bestrebelse ansføres Truman og Kennedy til å se bort i fra følelsene og vektlegge heller de utfordringene som *forener* partene. Dette kan også eksemplifiseres med Kennedys innsettelsestale fordi det var det siste til å nevne de Forente Nasjoner (FN).

Når vi kommer til innsettelsestalene til Reagan og Bush merker vi en endring. Her vektlegges hovedsakelig forholdet mellom *en amerikansk president* og *et amerikansk publikum*. Fordi republikanske presidenter vektlegger følelser fremfor utfordringer avgrenser dette dem til et bestemt aspekt på bekostning av andre faktorer. Dette trekker dem nærmere tilhørerne sammenlignet med Truman og Kennedy. Med dette vil republikanske presidents tilknytning til tilhørerne betrakte andre parter ut ifra det emosjonelle aspektet. Følelser kjennetegnes som

subjektive opplevelser av behag eller ubehag, noe som også kan forklare endringer i denne sammenhengen. Dette eksemplifiseres av Reagans tale som vektlegger det unike opphavet til det amerikanske folket som en måte å ta et oppgjør med den rådende pessimismen og tilføye optimisme ut ifra folkets karakter. Talen til Bush derimot vektlegger det amerikanske folkets *personlige* forhold til frihet som et symbol og hvordan de bør betrakte verdens utfordringer ut ifra dette forholdet. Med dette har den relasjonelle gått fra distansert og inkluderende til intim og personlig.

Slike forskjeller bidrar også i å forklare endringer i motiver i innsettelsestale til Obama og Trump. Obamas tale fokuserer hovedsakelig på den rådende krisen, men tar opp folkets personlige tilknytning til deres historie som en måte å relatere dem til utfordringene. Selv om Obama er nærmere sitt amerikanske publikum i motsetning til det internasjonale forblir han på en viss avstand. Dette forklares av hans vektlegging den nasjonale utfordringen fremfor å fokusere på publikummets individuelle opplevelser av behag og ubehag. Relasjonen mellom taler og tilhørere er mye nærmere i Trumps tale. Her er relasjonen såpass intimt og emosjonelt at det avgrenser Trumps forståelse til en bestemt gruppe blant publikumet. Samspillet mellom behag og ubehag uttrykkes gjennom offer-og-overgriper-forholdet. Ved å fremheve det amerikanske folkets offerrolle avgrenser dette forståelsen for andre parter utenom og partene blir ikke i stand til å forstå hverandre uavhengig av deres følelser mot hverandre. Med dette har forståelsen i innsettelsestale gått fra verden som *helhet* til amerikanerne som *enhet*.

Kapittel 6: Konklusjon

Målet med denne oppgaven var å undersøke og fortolke hvordan motivene i amerikanske innsettelsestaler fra 1945 til i dag har endret seg. En måte å undersøke dette var å undersøke skapelsen av identifikasjoner, der en tales skapelse av identiteter blir avslørende for motivene som uttrykkes. Undersøkelsen aktualiserte bruken av Kenneth Burkes retoriske teori om dramatisme som metodologi og identifikasjon som den nye retorikken.

Burkes forståelse av mennesker som symbol-brukende og misbrukende vesener har også vært av stor betydning i denne oppgaven; symboler er påtrykt i språket og språkbruken blir da avslørende for motivene bak skapelsen av identifikasjoner. Identiteter trekker publikummet ut av konfliktsonen og inn i den symbolske sfæren hvor fellesskapsfølelser konstitueres og samarbeid hvirker ut splittelsene. Ved å undersøke identifikasjoner finner man ut hvordan en president håndterer en situasjon i sine taler, noe som også forteller oss hvordan presidenten vurderer situasjonen. Måten en president vurderer situasjonen attribueres i form av motiver.

Hva har jeg kommet fram til?

Hvordan har motivene i de amerikanske presidenters innsettelsestaler endret seg siden 1945?

Motiver er det vi kan oppfatte som bakgrunnen i innsettelsestalen eller det inntrykket som kan danne utgangspunktet. Slike utgangspunkt vil bevege eller drive måten innsettelsestalene forløper. Med andre ord: et motiv utgjør drivkraften bak situasjonen eller utgangspunktet som preger en tales oppfatning og utforming av innholdet. Endring i motiver må ses som et resultat av endringer i ulike sammenhenger. På bakgrunn av drøftingen ovenfor har endringene i motivene i de amerikanske innsettelsestalene fra 1945 til i dag foregått gjennom følgende momenter:

1. **Presidenter.** Slik vi har gjennomgått i drøftingen foreligger det en grunnleggende forskjell mellom demokratiske og republikanske presidenters innsettelsestaler når det er snakk om politiske og ideologiske overbevisninger. Hvorav demokratiske presidenter vektlegger sine taler på *fornuft* spiller republikanske innsettelsestaler mer

på *følelser*. Slike forskjeller kommer tydelig fram i denne undersøkelsen.

Innsettelsestalene til Truman og Kennedy bærer tydelig preg av fornuft som et aspekt. Man merker en endring når man kommer over talene til Reagan og Bush. Begge spiller på følelsene som en måte å nå inn til tilhørerne, spesielt med tanke på den rådende stemningen. Følelser blir også sentrale trekk i Obamas og Trumps tale, men disse er også helt forskjellige. Obamas tale vektlegger diskusjonen om hva som er det fornuftige å gjøre med tanke på tilhørernes historie — som en måte å *relatere* dem til utfordringene. I motsetning til dette spiller Trumps tale mer på følelsene blant tilhørerne med tanke på bitterheten som preger dem og vendepunktet som de er en del av.

2. **Situasjoner.** Motiver forteller oss også om hvordan en person *vurderer* situasjonen talen blir holdt i. Endringer i presidents vurderinger har også en sammenheng med endring i ideologisk og politiske ståsteder. Demokratiske presidenter har tendenser til å vektlegge utfordringer fremfor følelser, mens republikanske presidenter er mer pragmatiske ovenfor skiftninger i folkeopinionen. Dette legger man også merke til i denne undersøkelsen. Talene til Truman og Kennedy vektlegger de eksistensielle utfordringene tilhørerne står ovenfor, mens Reagan og Bush spiller mer på skiftet i folkeopinionen. Det blir slike momenter som skiller innsettelsestalene til Obama og Trump; Obamas tale fokuserer på finanskrisen mens Trump spiller mer på den rådende stemningen blant tilhørerne.
3. **Verdier og holdninger.** Verdier tar for seg den kulturen som kjennetegner et samfunn mens holdninger forteller oss om det sosiale forholdet mellom mennesker og et samfunn. Hvordan en presidents tale vektlegger samfunnets og menneskets betydning kan også attribueres i form av motiver. Innsettelsestalene til Truman og Kennedy vektlegger og fremhever landet kulturelle identitet, mens talene til Reagan og Bush lener mer mot det kulturelle rundt individet fremfor det kollektive. Slike forskjeller merker man også i Obamas og Trumps innsettelsestale. Obamas tale vektlegger den amerikanernes kulturelle identitet som den fødte problemløser, mens Trumps tale fremheves det amerikanske folkets offerrolle, noe som lener mer mot det sosiale fremfor det kulturelle.
4. **Symboler.** Det symbolske tar for seg omstendigheter av en dypere mening eller det som representerer noe annet enn seg selv. Forståelse av det spesielle rundt øyeblikket vil ha mye å si for hvordan innsettelsestalen forløper. Dette har også en sammenheng med en presidents ideologiske oppfatning; mens demokratiske presidenters

innsettelsestaler vektlegger det symbolske rundt hendelser fokuserer republikanske presidenters taler mer på det *unike* rundt folkets identitet. Innsettelsestalene til Truman og Kennedy vektlegger det symbolske rundt hendelsene som tilhørerne er en del av. Man merker et skifte i det symbolske når vi kommer over innsettelsestalene til Reagan og Bush, hvor det unike rundt det amerikanske folket havner i fokus. Dette forklarer også forskjellen mellom talene til Obama og Trump. Obamas tale trekker frem øyeblikket der det amerikanske folket, i rollen som de risikovillige problemløserne, gjør sitt inntog i et land preget av dypgående kriser. Innsettelsestalen til Trump trekker frem det symbolske øyeblikket tilhørerne er en del av, men fremfor alt blir dette en hendelse som tilhørerne, i rollen som ofrene, står for.

- 5. Relasjon mellom president og publikum.** Hvordan en president forholder seg eller vurderer sitt tiltenkte publikum er også noe som kan attribueres i form av motiver. Dette vil også ha en sammenheng med det som skiller en demokratisk presidents tale med taler som blir gitt av republikanere. Fordi demokratiske presidenters innsettelsestaler har tendenser til å fokusere på utfordringer vil dette skape et distansert forhold med publikummet. Republikanere på sin side vektlegger følelser, noe som dermed trekker dem nærmere sine tilhørere. Innsettelsestalene til Truman og Kennedy vektlegger utfordringene gjennom et distansert forhold til sitt publikum, mens talene til Reagan og Bush opprettholder et *nærmere* forhold med sine tilhørere. Det blir dette som utgjør forskjellen mellom Obamas og Trumps innsettelsestaler. Obamas tale trekke frem amerikanernes historie som en måte å relatere dem med situasjonen, men hans fokus på utfordringen som en hendelse skaper et distansert forhold mellom ham og publikummet. Innsettelsestalen til Trump bærer preg av en offer-og-overgriper-forhold, noe som forankrer forståelsen i en bestemts gruppe blant tilhørerne og skaper et mer intimt forhold mellom president og tilhørere. På denne måten har relasjonen mellom presidenter og publikummet gått fra adskilt og inkluderende til personlig og intimt.

Avslutning:

Utfordringer. Slik jeg har poengtert tidligere, denne oppgaven har ikke vært uten utfordringer. Kenneth Burkes teori kan ikke oppsummeres til én artikkel eller leses forståelig nok. Fremfor å forenkle har Burke blitt beskyldt for å forvanske. Teorien hans kan ut ifra dette resultere at alt impliserer alt annet og at alt er mer komplisert enn det det ser ut til. Likevel går ikke pentadetolkning ut på å finne et «rett svar», men heller utvide våre tilnærminger uten at det innebærer en reduksjon av andre begreper. Til tross for utfordringene rundt Burkes teorier byr pentadetolkning muligheten å introdusere oss for flere perspektiver som kan utstyre våre forståelser i vår tilnærming av samfunnet og dets innbyggere.

Veien videre. Etter å ha gjennomført denne undersøkelsen har jeg dannet et grunnlag for videre undersøkelser og forskning av retorikk og politisk kommunikasjon. Denne undersøkelsen er langt fra komplett. Jeg vil også understreke at empirigrunnlaget i denne oppgaven bestod av et utvalg av amerikanske presidenters innsettelsestaler fra 1945 til i dag. Jeg har kun undersøkt og fortolket endringer i motiver i dette utvalget. En mer grundig og kronologisk undersøkelse av alle innsettelsestalene fra dette tidsrommet kunne også ha vært av interesse. Kanskje det ville ha vært interessant å fortolke motivene i talene til Dwight D. Eisenhower, Lyndon B. Johnson, Richard Nixon eller Bill Clinton? Det finnes mange andre innsettelsestaler som også kunne ha gitt oss et mer komplett oversiktsbilde over trendene og endringene i motivene.

Jeg hadde som mål å gå dypere til verks og vektlegge interaksjonen mellom retoren og tilhørerne som grunnlaget for undersøkelsen. Fremfor å fokusere på retorikkens former og strukturer ønsket jeg å undersøke det som danner utgangspunktet og *beveger* presidenten i sine innsettelsestaler. Fremfor å betrakte retorikk som et hovedaspekt blir det heller en innfallsvinkel i denne oppgaven.

Jeg ønsket å undersøke de drivkreftene som preger og former innholdet av innsettelsestalene. Det som jeg ønsker å bidra med denne oppgaven er å skape en ny forståelse i tilnærmingen av politisk retorikk. En presidents valg av identiteter forteller mye om vedkommendes oppfatning av situasjonen, noe som videre forteller oss om drivkreftene i talen. Fremfor å

fokusere på én innfallsvinkel vil flere perspektiver, utledet fra pentadiske tolkninger, utvide vår forståelse av politiske fenomener og våre toleranser for flere synspunkter og andre retoriske ytringer.

Gjennom pentadiske fortolkninger kan vi fortolke hvordan og hvorfor det amerikanske samfunnet har forandret seg. Med denne oppgaven har vi ett av muligens flere perspektiver å forholde oss til i våre tilnærminger mot retoriske ytringer som manifesterer seg mer og mer i den politiske diskursen.

Litteraturhenvising

Bøker:

Aronsson, Peter. “*Historiebruk – att använda det förflutna*”. (2004), Författarna och Studentlitteratur: Malmö.

Black-Charteris, Jonathan. “*Politicians and Rhetoric: The Persuasive Power of Metaphor*”. (2011), Palgrave MacMillan: UK.

Burke, Kenneth. «*A Grammar of Motives*» (1969), University of California Press: Berkley and Los Angeles, California.

Burke, Kenneth. “*A Rhetoric of Motives*” (1969), University of California Press: Berkley and California and Los Angeles, California

Føllesdal, Dagfinn & Walløe, Lars. «*Argumentasjonsteori, språk og vitenskapsfilosofi*» (2000), Universitetsforlaget: Oslo.

Germino, Dante. «*The Inaugural Addresses of American Presidents: The Public Philosophy and Rhetoric*». (1984), University Press of America.

Kjeldsen, Jens E. “*Retorikk I vår tid: En innføring I moderne retorisk teori*”. (2006), Spartacus forlag/ Scandinavian Academy Press: Oslo.

Kjeldstadli, Knut. «*Fortida er ikke hva det en gang var – en innføring i historiefaget*». (1999), Universitetsforlaget: Oslo.

Marks, Robert B. «*Den moderne verdens opprinnelse: En global og økonomisk beretning fra det femtende til det tjuerførste århundre*» (2007), Pax Forlag: Oslo.

Mazower, Mark. “*Governing the World: The History of an Idea*”. (2012), Penguin Books: London.

Misa, Thomas. “*Leonardo to the Internet: Technology & Culture from the Renaissance to the Present*” [second edition], (2011), The Johns Hopkins University Press: Baltimore.

Moen, Ole. O. «*USAs Presidenter: Fra George Washington til Barack Obama*». (2014), Forlaget Historie & Kultur: Oslo.

Nyeng, Frode. “*Noen ganger skal man lyve*” (2014), Fagboklaget Vigmostad & Bjørke AS: Bergen.

Platon. «*Platon Samlede Verker III*». (2006), Vidarforlaget A/S: Oslo.

Rasch, Bjørn Erik (red.). “*Amerikansk Politikk: Politisk system og politisk tenkning*” (2008), Abstrakt forlag AS: Oslo.

Ritter, Kurt & Medhurst, Martin J.(ed.) «*Presidential Speech-Writing: From The New Deal to the Reagan Revolution and beyond*» (2003), Texas A&M University Press: United States of America.

Rodgers, Daniel T. “*Age of Fracture*” (2011), Cambridge, Massachusetts, and London, England: The Belknap Press of Harvard University Press.

Ryan, Halford (ed.). “*The Inaugural Addresses of Twentieth-Century American Presidents*” (1993), Praeger Publishers: United States of America.

Ryan, Halford. “*U.S. Presidents as Orators – A Bio-Critical Sourcebook*” (1995), Greenwood Press: London.

Shogan, Colleen J. “*The Moral Rhetoric of American Presidents*” (2006), Texas A&M University Press: United States of America.

Føllesdal, Dagfinn & Walløe, Lars. «*Argumentasjonsteori, språk og vitenskapsfilosofi*» (2000), Universitetsforlaget: Oslo.

E-bøker:

Conklin, Michael. “*Inaugural Addresses Examined: An Analysis and Comparison of Every Inaugural Address from Washington to Trump*”. (2017). [Kindle version] Opplattet fra E-Book Central Database.

Valelly, Richard M. “*American Politics: A Very Short Introduction*”. (2013), Oxford University Press: Oxford. [Kindle version] Opplattet fra E-Book Central Database.

Artikler:

Bottici, Chiara & Challand, Benoît. «Rethinking Political Myth – The Clash of Civilization as a Self-Fulfilling Prophecy. *European Journal of Social Theory*, Vol. 9, No. 3 (2006), pp. 315-336.

Campbell, Karlyn Kohrs & Jamieson, Kathleen Hall. “Inaugurating the Presidency”. *Presidential Studies Quarterly*, Vol. 15, No. 2 (Spring, 1985), pp. 394-411.

Hansen, Gregory. “Kenneth Burke’s Rhetorical Theory within the Construction of the Ethnography of Speaking”. *Folklore Forum* 27: 1 (1996), pp. 50-59.

Jackson, Chonticia Y. "The Use of Rhetoric in Public Relations: Kenneth Burke's Theory of Identification and Consubstantiality" (2013). *Dissertations, Theses and Capstone Projects*. pp. 1-556.

Knutsen, Ingunn & Knutsen, Ketil. “Retorisk historiedidaktikk – En revurdering av historiedidaktikk i lys av Kenneth Burkes dramatisme». *RhetoricaScandinavia* 76 (2017): pp. 59.72

Korzi, Michael J. “The President and the Public: Inaugural Addresses in American History”, *Congress & the Presidency: A Journal of Capital Studies*, Vol. 21, No. 1 (2004), pp.21-52.

Lahti, Yannick. “Make America Great Again: A Rhetorical analysis of campaigns and presidential speeches by Donald Trump in 2016-2017” [master’s thesis]. Jyväskylä (Finland): Jyväskylän yliopisto, *Faculty of Humanities and Social Sciences*; Spring 2018.

Martin, James. “Situating Speech: A Rhetorical Approach to Political Strategy. *Political Studies*, Vol. 63 (2015), pp. 25-42.

Pagliarini, Thomas. “Rhetorical Democracy: An Examination of the Presidential Inaugural Addresses (2001). *Honors Project in History and Social Sciences*. Paper 12

Ragsdale, Lyn. “The Politics of Presidential Speechmaking, 1949-1980”. *The American Political Review*, Vol. 78, No. 4 (Dec. 1984): pp. 941-984.

Roche, Megan Alexandria. “Rhetoric, Religion and Representatives: The Use of God in Presidential Inaugural Addresses from 1933-2009 as Reflection of Trends in American Religiosity” [master’s thesis]. Florida (USA), Florida State University, *College of Communication and Information*, 2015.

Treat, Shaun. “Scapegoating the Big (Un)Easy: Melodramatic Individualism as Trained Incapacity in K-Ville”. *KB Journal*, Vol. 5, Issue 1, Fall 2008.

Weber, Kerstin. “A genre analysis of the American presidential inaugural address” [master’s thesis]. Vienna (Austria): Universität Wien, *Lehramtsstudium UF Englisch UF Evang. Religion*; 2011 May.

Weiser, M. Elizabeth. “Burke and War: Rhetoricizing the Theory of Dramatism”. *Rhetoric Review*, Vol. 26, No. 3 (2007), pp. 286-302.

Nettsider:

Harper, Douglas. «Motive». *Online Etymology Dictionary*. Tilgjengelig: <https://www.etymonline.com/word/motive> (Opplattet 22.04.19)

Kværne, Per. "Mystikk". *I Store norske leksikon*. Tilgjengelig: <http://snl.nk/mystikk>
(Opplastet 10.02.19)

Nguyen, Thamiel. (2011) «Kenneth Burke and the Theory of Identification». *Slideshare*
[ONLINE]. Tilgjengelig: <https://www.slideshare.net/Thamiel/kenneth-burke-and-theory-of-identification>
(Opplastet: 06.02.19)

Persvold, Anja Zawadzka. (2019) "Substans". *I Store Norske Leksikon*. Tilgjengelig:
<https://snl.no/substans>
(Opplastet: 24.03.19)

Wooley, John & Peters, Gerhard. *The American Presidency Project* [Online]. Tilgjengelig:
<http://www.presidency.ucsb.edu> (Opplastet 6. September 2018).

Empiri:

Barack Obama: "Inaugural Address", January 20, 2009. [Online by Gerhard Peters and John T. Woolley], *The American Presidency Project*.
<https://www.presidency.ucsb.edu/documents/inaugural-address-5>
(Opplastet 7. September 2018)

Donald J. Trump: "Inaugural Address", January 20, 2017. [Online by Gerhard Peters and John T. Woolley], *The American Presidency Project*. Tilgjengelig:
<https://www.presidency.ucsb.edu/documents/inaugural-address-14>
(Opplastet: 7. September 2018)

George W. Bush: "Inaugural Address", January 20, 2005. [Online by Gerhard Peters and John T. Woolley], *The American Presidency Project*. Tilgjengelig:
<https://www.presidency.ucsb.edu/documents/inaugural-address-13>
(Opplastet 7. September 2018)

Harry S. Truman: "Inaugural Address", January 20, 1949. [Online by Gerhard Peters and John T. Woolley], *The American Presidency Project*. Tilgjengelig:

<https://www.presidency.ucsb.edu/documents/inaugural-address-4>

(Opplattet 7. September 2018)

John F. Kennedy: "Inaugural Address", January 20, 1961. [Online by Gerhard Peters and John T. Woolley], *The American Presidency Project*. Tilgjengelig:

<https://www.presidency.ucsb.edu/documents/inaugural-address-2>

(Opplattet 7. September 2018).

Ronald Reagan: "Inaugural Address", January 20, 1981. [Online by Gerhard Peters and John T. Woolley], *The American Presidency Project*. Tilgjengelig:

<https://www.presidency.ucsb.edu/documents/inaugural-address-11>

(Opplattet 7. September 2018)

Illustrasjonsliste:

ENGWprojectRemix (2011) *The Rhetorical Situation: Burke's Pentad* [ONLINE].

Tilgjengelig: <https://sites.google.com/site/engwprojectremix/home/everyday-discourse-as-rhetoric-the-rhetorical-situation> (Opplattet 10. September 2018).

Presidents change, Inauguration Day stays the same (2017), CNN [ONLINE].

Tilgjengelig: <https://edition.cnn.com/2017/01/16/politics/inauguration-day-events-traditions/index.html>

(Opplattet 9. november 2018).